

De Troianis scaenicis specimina duo

Ernst Heinrich
Degen

AH 2966.2

Harvard College Library

FROM THE

SALISBURY FUND.

In 1858 STEPHEN SALISBURY, of Worcester, Mass.
(Class of 1817), gave \$5000, the income to be applied
to "the purchase of books in the Greek
and Latin languages, and books in
other languages illustrating
Greek and Latin
books."

②

DE TROIANIS SCAENICIS

SPECIMINA DUO.

ACCEDIT APPENDIX ,DE TEUCRO TEUCRISQUE'.

DISSERTATIO INAUGURALIS

QUAM

AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

AB AMPLISSIMO

PHILOSOPHORUM ORDINE LIPSIENSI

RITE IMPETRANDOS

SCRIPSIT

HENRICUS DEGEN

LIPSIENSIS

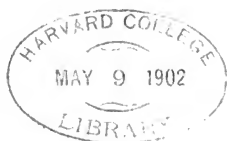

LIPSIÆ

TYPIS HESSEI & BECKERI

MDCCC.

AH 2966.2
~~12282-22-2~~

Salisbury fund.

HENRICI LINDENBERG

OPTIMI AVUNCULI

PIIS MANIBUS

SACRUM

Praefatio.

Nondum continua et copiosa narratione explanatum est, quas quaque aetate exterarum gentium notiones Graeci usitatas perceptasque habuerint et quo animo in eas fuerint ac sensu.¹⁾ Quod certe non mirum est. Neque enim tantum opus suscipi potest, priusquam peculiaribus disputationibus subtiliter et diligenter indagatum est, quid poëtae, quid rerum scriptores, quid philosophi Graecorum et ipsi de barbaris cognoverint atque existimaverint et populum compertum habuisse et sensisse doceant. Epicis scilicet a poëtis initium capiendum est. Atque iam uberiorem de barbaris epicis commentationem Robertus Zahn nuper edidit (*Die Darstellung der Barbaren in griech. Litteratur und Kunst der vorhellenist. Zeit.* I. T. Dissert. v. Heidelberg 1896). Longe autem plures et vividiores imagines barbarorum scaenicos exhibere in propatulo est. Neque tamen adhuc de barbaris scaenicis copiosius dissertum est. Nam disputatiuncula, quam Rudolfus Hecht conscripsit (*Die Darstellung fremder Nationalitäten im Drama der Griechen.* Progr. d. Kgl. Realgymnasiums auf der Burg in Königsberg 1892. [16 pag. !]), parum plena est. Atque etiam prava ratione eam institutam esse arbitror. Nego enim in universum de barbaris recte iudicari posse, priusquam unaquaque de gente separatim accuratius exploratum erit, praesertim cum inter tot ac tam diversas gentes a Graecis, quamquam eas propter linguas earum omnes item balbutire sibi visas uno eodemque nomine comprehenderunt, tamen com-

¹⁾ Breviter tantum et exiliter ipsius nominis *βάρβαρος* quae origo sit et quomodo significatio eius ac vis tempore procedente mutata sit, explicarunt Fr. Roth, *Bemerk. über Sinn u. Gebrauch des Wortes „Barbar“*. Vortr. geh. i. d. Kgl. Bair. Acad. Nuernberg 1814; F. Grotefend, *Encyclop. v. Ersch u. Gruber* VII. (1821) p. 347. s. v. *„Barbaren“*; A. Graefenhan, *Gesch. der klass. Philol.* I. (1843) p. 183, 186.; F. Gerlach u. W. Teuffel, *Pauly's Real-Encycl.* I² 2 (1866) p. 2265/7. s. v. *„Barbari“*; Saglio et Humbert apud Darembergium et Saglionem, *Dictionn. des antiqu. gr. et rom.*³ t. I. (1881) s. v. *„Barbari“* p. 670. ss., qui etiam alia pauca de ipsis barbaris attulerunt; Ruge, *Pauly's Real-Encycl. neu herausgeg. v. Wissowa* t. II (1896) s. v. *„Barbaroi“* p. 2858.

pluribus rebus discrimina facta esse per se veri simile sit.¹⁾ Hecht autem coniunctim de omnibus barbaris (tamquam de uno magno populo) disputat. Quae cum ita sint, in animo habeo eandem quaestionem alia ratione accuratius tractare. Atque primum fabulorum barbarorum in consuetudinem societatemque me dedi et exorsus sum ab ea gente fabulosa, cui Graecorum proavi in Homeri carminibus opponuntur, Troianos dico. Totam autem materiam in duas partes describendam esse duxi. Priore enim parte de rebus externis agam, ita ut dicam:

- I. de nominibus,
  - A) populi,
  - B) singulorum hominum;
- II. de lingua;
- III. A) de corporis forma ac specie,
  - B) de vestibus,
  - C) de armis;
- IV. de victu cultuque;
- V. de rebus privatis;
- VI. de rebus sacris et de musica;
- VII. de re publica.

Altera autem parte propositum mihi est investigare, quo ingenio qualibusque moribus praeditos singuli poëtae in singulis fabulis illos barbaros in scaenam prodixerint quidque ipsi de iis iudicaverint. Huius igitur quaestionis nunc quidem duo tantum capita profero, attamen in universum unum saltem iam hoc loco moneo: in describendis Troianis Persarum bella poëtis scaenicis (item ut artificibus)²⁾ alicuius momenti fuisse.³⁾

Priusquam ad ipsam rem tractandam accedo, et Curtio Wachsmuthio et Francisco Studniczkae viris summe venerandis gratias ago quam maximas, quod summa benignitate in disponenda ac perpolianda hac dissertatione consilio me adiuverunt.

¹⁾ Etiam expressis verbis iam Plato monuit barbarorum singulas gentes inter se differre (Politic. p. 262 D.): — *σίμπασι δὲ τοῖς ἄλλοις γένεσιν, ἀπείροις ὄνσι καὶ ἀμίκτοις καὶ ἀσυνμώνοις πρὸς ἄλληλα, βάρβαρον μὲν κλήσει προσεπώντες αὐτό* —, quem ad locum cfr. Zellerum, Philos. d. Gr. p. 525. adn. 1. Idem philosophus alio loco (Rei publ. p. 435. E.) quid inter barbaros septentrionales (ut Thraces, Scythas, alios) et meridionales (ut Phoenices, Aegyptios) interesset exposuit. Idem autem septentrionales barbari qua differentia ab Asianis disiuncti essent, Aristoteles (Politic. I. VII. (IV.) c. 7. p. 1327^b (Bekk.) explicavit. v. et Zahnium I. I. p. 4., 7.

²⁾ cfr. Br. Sauerum, 'Aus der Anomia' p. 90. ss.; Guil. Kleinium, Jahrb. d. arch. Inst. IX. (1894) p. 251. ss. impr. p. 253; Zahnium, I. I. p. 1./2., 44.

³⁾ cfr. interim quae perpauca Hecht (I. I.) collegit.

Caput I.

De nominibus.

A) De nominibus populi.

Quaeritur quae nomina qua de causa poëtae scaenici populo imperio Priami parenti indiderint nec non unde ea petierint.

Reperimus

- a) nomina cum nominibus vel urbis ipsius vel heroum eponymorum eius cohaerentia.
- b) nomina a nominibus aliorum heroum Troianorum gentiumve eis cognominium derivata.
- c) nomina a nominibus geographicis derivata.
- d) nomina, quae revera gentium a Troianis diversarum propria per negligentiam et confusionem Troibus indita videntur.

a) De nominibus, quae cum nominibus vel urbis ipsius vel heroum eponymorum eius cohaerent.

1. De nomine, cuius provincia a scaenicis iisdem terminis circumscribitur atque ab Homero.

Τρώων nomine gens imperio Priami subiecta a scaenicis¹⁾ saepissime appellatur. Hoc autem vocabulum, a quo *Τροίης* urbis nomen ductum est²⁾, ab Homero eidem populo unum atque solum imponi quis est qui sciat?

---

¹⁾ a tragicis Graecis (ut ab Aeschylō, Agam. v. 67. W. [=K.]; Car. fr. 99. v. 20. [W.]), Sophocle (Aiac. v. 467.; Philoct. v. 1253), Euripide (Hecub., Androm., Troad. passim), auctore Rhesi (v. 149. etc.) et. al.); a tragicis Romanis (ut a Livio (Equ. Troi. v. Ribbeckium, Scæn. Roman. p. fr. I³ p. 3.), Naevio (Equ. Tr. ibid. p. 9.), Accio (Troad. ibid. p. 229.), Seneca (Agam. v. 511., 526.; Troad. 95, 742, 791, 1055, 1129); a comicis Graecis (ut ab Epicharmo (Troum fr. 130./131. Kaibel. = fr. 1. et 2. Lor. (p. 253)), Sophron. (mim. mul. inc. fr. 32 Kaib.), Antiphane (fr. 48. K.), Menandro (fr. 469. K.), a comicis Romanis (ut a Plauto (Pseud. v. 1244.)).

²⁾ v. Guilelm. Schulzium, Quaest. ep. p. 21 n. 1; 22; 406.

2. De nomine, quod apud scaenicos latius patet quam apud Homerum.

Ἰλιάδες mulieres Troianorum ab Euripide vocantur (Hecub. v. 1063., Androm. v. 128., 141., 301., 489.; Troad. v. 245.; Helen. v. 1114.).¹⁾ Eodem nomine Seneca eas appellat (Troad. v. 144.; Agam. v. 587., 655.), Euripidis auctoritatem secutus. *Ilios* Troes ipsos Plautus nominat (Bacch. v. 951.).

In Homeri carminibus praeter *Ili* herois et *Ilii* urbis nomina semel unum reperitur eiusdem radicis adiectivum *Ἰλίου* (Il. c. XXI. v. 558.) ope suffixi *-ιος* a forma *Ἰλεις* derivatum²⁾, idque in regione, non in gente significanda usurpatur.

Item Aeschylus *Ἰλίας* adiectivo ope suffixi *-ια(δ)ς* a forma *Ἰλιος* ducto³⁾, quo primus, quod quidem sciamus, utitur, terram tantum Troianam appellat (Agam. v. 460. Wckl. = 434. K.), cuius usus exempla apud Herodotum quoque reperimus (l. V. c. 94., 122.; l. VII. c. 42.).

Euripidem autem etiam homines Troianos hoc nomine nuncupare vidimus. Idem poeta *Ἰλιος* adiectivum ope suffixi *-ιος* a nomine *Ἰλος* derivatum Minervae Troianae imponit (Hecub. v. 1008. *Ἀθανὰς Ἰλίας*).⁴⁾

Similiter Alexander 'pastor Ilius' ab Accio (Teleph. fr. 1. R. v. 610.), Hector 'Ilius' a Plauto (Cas. v. 995.) appellatur.

Atque etiam ipsam gentem Troianorum idem Plautus *Ilios* vocat, ut supra animadvertimus.

Anquirenti autem, qua de causa *Ilii* nominis potestatem apud scaenicos adeo dilatatam inveniamus, id imprimis considerandum mihi videtur, quod recens illud oppidulum, quod ea quam historia complectitur aetate in eodem loco situm erat, in quo Troia HomERICA collocata fuisse putabatur, a scriptoribus et Graecorum et Romanorum nullo alio nisi *Ἰλίου* nomine significatur neque cives eius aliter vocantur nisi *Ἰλεις*.⁵⁾

¹⁾ De forma *Ἰλιάδης* a nomine *Ἰλιος* derivata, qua Euripides Androm. v. 1024. utitur (*Ἰλιάδαι βασιλῆες*), hoc loco iure sileo, cum reges Troianorum hoc vocabulo non ut Troiani, sed ut *Ili* regis progenies designari videantur.

²⁾ v. Kuehnerum-Blassium, Gr. Gr. II p. 293, 4.

³⁾ v. Kuehnerum-Blassium l. l. p. 282, 9.

⁴⁾ Si *Ἰλιος* urbis nomen substantivorum in numero habemus, *Ἰλιος* adiectivi praeter Euripidem nullus, quantum video, alius auctor Graecus mentionem facit, nedum eo utatur, nisi Stephanus Byzantius. Hic autem eiusve auctor nescio an ex ipsis his testimoniis id delibaret. — Certe non mirum est, quod adiectiva a nomine urbis *Ἰλιος* derivata (ut *Ἰλιάς*) multo saepius usurpantur.

⁵⁾ v. Hellanic. fr. 145. M. (FHG I. p. 65.); Xenoph. Hell. I, 1, 4; Hellen. III, 1, 16 etc. — Liv. XXXV, 43, 3; XXXVII, 9, 7 etc. cfr. A.

b) De nominibus, quae a nominibus aliorum heroum Troianorum gentiumve eis cognominum derivata sunt.

1. De duobus nominibus aliter ab Homero, aliter a scaenicis usurpatis.

a) *Δαρδαρίδαι* Troes Rhesi v. 230. vocantur, Dardaniae gentes Accii Philoctet. fr. I. (R³).

Δαρδαρίδης vocabulum ope suffixi *-ίδης* a forma *Δάρδαρος* derivatum apud Homerum eum significat qui Dardani herois stirpe generatus est.¹⁾ Cuius angustioris notionis exempla etiam post Homerum qui fuerunt poëtae et veteres et recentiores haud pauca exhibent.²⁾

Liberior autem ille usus, quo tota gens Troianorum hoc nomine appellatur, quamquam primum Rhesi in versu laudato reperitur, nescio an multo vetustior sit aliis eiusdem amplificationis exemplis collatis.³⁾

Δαρδάριος nomen ope suffixi *-ιος* a vocabulo *Δάρδαρος* formatum iam ab auctore Il. carm. II. (v. 819.) genti illi, cui Aeneas, Archelochos, Acamas praesunt, inditur. Sed monendum est in carminibus Homeri illam gentem, quae eadem ceteris locis aut Dardanorum aut Dardanium nomine nuncupatur, diserte a Troibus distingui, cum ab Accio ipsi Troiani Dardanii appellentur.

Attamen Accianae huius licentiae initium quoddam ac semen iam in eadem Iliade reperitur. Dardanus enim, Dardanorum heros eponymus, carm. XX. v. 215. ss. stemmati

Steitzium, Fleckeis. Jahrb. vol. 111 (1875) p. 229; P. Hauboldium, De rebus Iliensium dissert. Lips. (1888) p. 9 ss.; Schuchhardtium, Schliemanns Ausgrab.² p. 31 ss.

¹⁾ ut *Ίλιμ* (Iliad. c. XI. v. 166., 372.), Priamum (Il. c. III. v. 303. c. V. v. 159. etc.). — Neque tamen hoc nomen primitus patronymicam vim habuisse contendere ausim. Latius enim provinciam suffixi *-ίδης* principio quidem patuisse animadverterunt Lobeck ad Aiacc.² v. 880. p. 388 ss.; Passow, op. ac. p. 304; Usener, Goettern. p. 20.

²⁾ v. hymn. Hom. IV. v. 177.; Pindar. fr. 120. (85) etc. — Vergil. Aen. c. X. v. 545.; Senec. Agam. v. 863. etc.

³⁾ *Ἐρεχθεΐδας* Athenienses appellat Pindarus (Isthm. II, 19), item Sophocles (Aiacc. v. 202. etc.).

Κεχροπίδας eosdem Herodotus (l. VIII. c. 44.), Euripides (Ion. v. 296.; Phoen. v. 855.) etc.

Ἰαυαΐδας Argivos Euripides (Hecub. v. 503.; Phoeniss. v. 466. etc.).

Similiter Thebanos *Καδμείωνες* (*Καδμείωνες*) Homerus vocat (Il. c. IV. v. 385., 388. etc.).

Ipsa vocabulo *Δαρδαρίδαι* item ut ab auctore Rhesi Troes a recentioribus poëtis saepius significantur (ut a Simmia (Anthol. XV, 22), Alcaeo (Anth. (Plan.) XVI, 7), incerto poëta (Anthol. (Plan.) XVI, 292 = Ps. Plut. de vita Hom. IV, 5.); Quinto Smyrn. (XII, 520 etc.); — a Vergilio (Aen. II, 59, 72 etc.); aliis).

regum Troianorum ut primus auctor praefigitur.¹⁾ (cfr. praeterea p. 9. adn. 1.)

Cum Ilio urbe idem Dardanus artiore vinculo coniungitur ab Arctino, quippe qui eum a Jove Palladio, praeclarissimo illo signo Ilii urbis, donatum esse narret (Iliupers. fr. 1. K.). Atque iam Iliadis parvae versu primo (fr. 1. K.), si quidem iure antiquo illi carmini attribuitur, Troas regio Dardania vocatur. Etiam ipsam urbem Ilium Pindarus (Ol. c. XIII. v. 56.) *Δαρδάνου τείχεα* dicit, qua cum appellatione congruunt et Sophocleum *Δαρδάνου πέδον* (Phil. v. 19.) et Euripidea *Δαρδάνου πόλιν* (Electr. v. 5.; Helen. v. 1493.; v. et Cycl. v. 586.; Troad. v. 841.; Iphig. Aul. v. 881.). Postremo idem Ilium ipsius Dardaniae nomine significatur ab Euripide (Troad. v. 535., 818.; Hel. v. 384.; Or. v. 1391.), quod iam veteres interpretes observarunt (schol. Or. v. 1391.).

Quae cum ita sint, quid mirum, si gens quoque Troianorum eodem nomine nuncupatur?

Appendicula (ad b, 1, α).

De sedibus Dardanorum.

Dardani ubi habitent Homericorum carminum nullum aliud commemorat nisi XX. v. 216./218. His versibus Dardanus Dardaniam urbem in radicibus Idae montis constituisse dicitur idque ante Ilium conditum. Ea autem quam historia complectitur aetate in illa regione neque Dardanorum neque Dardaniae nomen repertum est (cfr. Strab. p. 592.)²⁾; omnia enim quae auctores posteriores (ut Demetrius Scepsius ap. Strab. p. 592.(?), 596., 602.; Strabo p. 330. fr. 50.; 565., 593.,

¹⁾ Haec genealogia ab Aenea enarratur, qui dux Dardaniarum esse Il. c. II. v. 819. ss. traditur. Quare facile quispiam opinetur Dardanum heroem eponymum horum Dardanorum, a recentiore quodam poeta Aeneadarum tum in Troade regnantium (v. Il. c. XX. v. 392. ss.; hymn. Homer. IV. v. 196. ss.; Demetr. Sc. ap. Strab. p. 607. etc.) laudes praecipue celebrante Priamidarum familiae ideo praepositum esse, ut Aeneae eiusque progeniei gloria augetur. Sed monendum est Aeneam in ipso hoc carmine non Dardanorum ducem, sed *Τρώων βουλευτόρον* perhiberi (v. 83.; cfr. praeterea v. 180.; 307.). Neque ceterorum carminum ullo alio versu cum Dardano heroe eiusve gente coniungitur nisi recentioris illius carminis Il. v. 819. ss., cum saepe et Ilius et Priamus Dardanides appelletur (v. Il. c. IX. v. 166.; 372. — III. v. 303., V. v. 159. etc.). Quare equidem non dubito quin Dardani eponymum suum stemmati regum Troianorum antea praefixerint quam Aeneam ad se vindicarunt. Atque delibero an ipsis his versibus carm. XX. (215. ss.) Aeneas primum cum Dardanio nomine conectatur.

²⁾ v. et Sybelium in Rosch. lex. I. a p. 961.

606.; Ps. Scymnus v. 688./9.) sive de Dardania urbe illic sita sive de Dardania regione a Cebreniis usque ad Scepsios pertinente¹⁾ nugantur, ex iisdem his versibus carminis XX. manarunt. Sed ad Hellespontum revera perantiquum oppidum, nomine **Dardanum**, situm fuisse constat (Herodot. l. V. c. 117.; l. VII. c. 43.; Thucyd. l. VIII. c. 104. etc.; Strab. p. 595. [*πρώτα ἀρχαίων*]). Quod oppidum ab eodem heroe Dardano conditum esse fertur (Mnas. fr. 28. M. [FHG III. p. 154]; Diodor. l. IV. c. 75., l. V. c. 48.; Dionys. Hal. l. I. c. 60./61.; Ps. Apollod. l. III. c. 12.1.; — Conon. fr. XXI. *ἐν ᾧ τῆς σχεδίας ἀπέβη, καὶ ζεῖ Δαρδανίαν*!). Atque cum Dardani in antiquissimam de bello Troiano fabulam posteriore aetate inducti²⁾ primum recentioribus carminibus Homeri Troianis certo consilio praeponi³⁾ videantur, haesito an Dardania illa urbs Ilio antiquior in maiorem gloriam Dardanorum excogitata sit.

Hic quaerat quispiam, cur non Dardanus, quod revera exstabat oppidum, Ilio antiquius esse praedicatum sit. Sed primum nescimus, num hoc oppidum tam vetustum sit, ut iam illa aetate id fieri potuerit. Equidem suspicari velim Dardanum haud ita multo ante conditum esse quam Dardani fabulis Troianis inserti sunt. Deinde certam causam repperisse mihi videor, cur in radicibus Idae montis Dardani fabulosam illam urbem collocaverint. Haec enim regio Aeneae sedibus Homericis (Il. c. XX. v. 90. ss., 188. ss.) finitima est. Aeneam autem Troianum posteriore aetate Dardani sibi vindicarunt, ut supra demonstravimus. Quae cum ita sint, nonne probabile est Dardaniae nomen ideo in loca Idaea translatum esse, ut Aeneas propius ad Dardanos admoveretur?

Quod si recte statuimus, non dubito, quin Dardanus Dardanique primitus Dardano ex oppido Hellespontico oriundi sint. Quae autem ratio inter hoc oppidum et Dardanum heroem Graecum intercedat, hoc loco non licet disceptare.

¹⁾ Aeneae nimirum Aeneadarumque regna huic regioni adiunguntur, cum Aeneas Il. carn. II. v. 819. ss. Dardaniorum dux esse praedicetur. Sed Aeneam in omnibus antiquioribus carminibus Homeri Troianum esse, recentiore demum aetate a Dardanis sibi adscitum esse supra probavimus.

²⁾ Antiquioribus in carminibus nunquam soli, semper Troianis adiuncti prodeunt (cfr. *Τρῶες καὶ Δάρδανοι ἡδ' ἐπὶ χονροί* Il. c. III. v. 456. etc.; *Τρῶες καὶ Δαρδανίῳνες* Il. c. VIII. v. 154. etc.; *Τρῶες καὶ Αἰνιοὶ καὶ Δάρδανοι* c. VIII. v. 173. etc.; *Τρωιάδες καὶ Δαρδανίδες* c. XVIII. v. 122., 339.

³⁾ cfr. Il. c. II. v. 701. (Protesilaum interficit *Δάρδανος ἀνὴρ*). Il. c. XVI. v. 807. (Patroclum interficit *Δάρδανος ἀνὴρ*). Il. c. XX. v. 215. (Dardanus stemmati regum Troianorum praefigitur).

β) *Πριάμιδας* Troianos Euripides appellat (Helen. v. 239., 249.).

De hoc nomine fere idem dicendum est, quod de Dardanidis paullo supra exposuimus. Homeri in carminibus *Πριάμιδης* filium tantum Priami significat¹⁾, qua notione praeditum hoc vocabulum apud tragicos quoque interdum reperitur (Eurip. Androm. v. 287.; Hecub. v. 13., 764., 1132., 1140., Helen. v. 234., 359.; — Rhés. v. 167.; incert. fr. 286. N.²). Sed iam ab Aeschylo Priamidarum nomine tota Priami familia atque domus designatur idque etiam iis locis, quibus pro toto populo Troianorum tamquam vicaria substituitur (Agam. v. 542. Wckl. = 515. K.; 746. W. = 719. K.; Choeph. v. 934. W. = 928. K.).³) Euripidem vero ipsum populum Troianorum eodem nomine nuncupare vel eo intellegitur quod populo Graecorum Priamidae opponuntur (cfr. Hel. v. 239. *Ἰαναΐδας ἄγουσα θάνατον Πριάμιδας τε*. Hel. v. 249. *Πριάμιδαισιν Ἑλλάδος*).

Distinctè igitur animadvertere possumus quo modo gradatim potestas huius patronymici dilatata sit.

2. De nomine Homero ignoto.

Teucrorum nomen Troibus a Seneca inditur (Troad. v. 918.).

Hoc vocabulo Troiani apud Homerum nusquam nuncupantur. Neque ullus (alius) aut populus aut heros cognominis in Iliade commemoratur, cui cum Troibus quidquam rationis intercedat. Posthomerice autem in compluribus carminibus Teucrum quendam, filium Scamandri fluvii et Idaeae nymphae, antiquissimum proavum Troianorum perhibitum esse Hellenici multorumque mythographorum testimoniis comprobatur. Item gentem quandam Teucrorum ante Dardani aetatem in Troade habitasse aliqui poëtae posthomerici narrarunt, in quibus Callinus poëta elegiacus.⁴) Aeschylus terram Troianam *Τευκρίδα* appellat (Agam. v. 114. Wck. = 111. K.). *Τευκρίς* adiectivum utrum a nomine herois *Τεύχος* an a nomine gentis *Τευκρός* derivatum sit, diiudicare non possumus.⁵) Neque

¹) cfr. H. Ebelingium, lex. Hom. s. v.

²) Similiter hoc nomine utitur Euripides (Hecub. v. 583., 1002. 1147.; Cycl. v. 178.); auctor Rhési (v. 299.; v. 338.).

³) De Teucro, heroe Troiano, et de Teucris, gente Troiana, quae supersunt testimonia appendice percensentur, qua unde oriundi sint uberius disseritur.

⁴) cfr. *Ἀγαΐδα γαῖαν* Il. c. I. v. 254.; c. VII. v. 124. etc. (*Πλαταίς, Θηβαίς* al.). — *Πριάμιδος γὰρ* Eurip. Helen. v. 1158.; *πύλαισιν Πριάμειν*

etiāmsi *Τευκρίς* a nomine ethnico *Τευκρός* ductum esse sumamus, perspicuum est, utrum Aeschylus antiquam illam gentem an ipsos Troianos significet. Certe terra Troiana idcirco, quod olim Teucrorum fuit, etiā posteriore aetate *Τευκρίς* ut vetustiore nomine appellari potest. Ipsos autem Troianos Teucros vocat Herodotus in illa de raptu Helenae narratione, quam e sacerdotibus Aegyptiis se comperisse praedicat (l. II, c. 114./118.). Halicarnassensem saepissime eos quos revera adhibuit auctores non nominare notissimum est. Atque illam fabulam eum ab Hecataeo mutuatum esse Hermannus Diels (Herm. XXII. p. 442./4.) sagaciter demonstravit.¹⁾ Eodem autem e fonte etiā Teucrorum nomen, quo Troes illic appellantur, manasse facile ex hoc intellegitur, quod capite 120., quo propria sua profert, Herodotus Troum vocabulo eos nuncupat, non Teucrorum. Hecataeum scilicet non ipsum primum hos pro illis substituisse satis probabile est, sed cuius auctoris exemplum secutus sit, ignoramus.²⁾ Utique facile fieri potuit, ut Teucrorum nomen etiā Troianis ipsis tamquam antiquius et iustius inderetur, propterea quod omnes illae fabulae Teucros non genere ac sanguine, sed aetate tantum a Troibus diversos ferebāt, quippe quae in agros Iliacos a Teucrorum aetate usque ad bellum Troianum nusquam narrarent ullam aliam gentem immigrasse.³⁾

Eur. Or. v. 1481. (*Κεχροίς*, al.). v. Kuehnerum-Blassium, Gr. Gr. I, 2 p. 274, 1; 282, 9.

¹⁾ cfr. praeteren Wiedemannum, Herodots II. Buch p. 435.; C. Friesium, Quaest. Herodot. (diss. Berol. 1893.) p. 6.; imprimis F. Noackium, Iliupersis (diss. Giss. 1890) p. 90. ss., qui vir doctus nova argumenta addidit.

²⁾ Hecataeum in hac de Helena fabula enarranda poetae Hesiodaei vestigia pressisse Noack (l. l. p. 96./97.) contendit. Sed Hesiodi illud fragmentum (269 Rz.), si modo revera Hesiodi est, quomodo interpretandum sit, parum constat (v. M. Mayerum, de Euripidis mythopoeia (diss. Berol. 1883) p. 6. ss.). Rursus contra Stesichori fabulam logographum pugnassee non est, cur negemus (ut Noack l. l. p. 94.). Sed hoc utut est, unde Teucrorum nomen Hecataeus delibaret, prorsus incertum est.

³⁾ Dardanorum gentem alii a Teucris ut Troianorum proavis seiunctam habent (Dionysius Halicarn. (l. I, c. 61 (*δόντος ἀντῷ* (i. e. *Δαρδάνῳ*) *χωρία Τεύκρου*); c. 62 *τῆς τε πατρώας καὶ τῆς ἐπὶ τῷ μητροπάτορι* (i. e. *Τεύκρῳ*) *γενομένης κληρονομήσας ἀρχῆς* (sc. Erichthonius filius Dardani)); Ps. Apollodorus (l. III, c. 12, 1., 3. *λαβὼν μέρος τῆς γῆς* (sc. Dardanus)); Conon (fab. XXI. *Δάρδανος λαμβάνει τὴν ἡμίσειαν κ. τ. λ.*);

alii Dardanum heroem solum advenisse narrant et post mortem soceri regnum adeptum ipsum populum Teucrorum e suo nomine Dardanos nominasse (Mnaseas (FHG III p. 154. fr. 28.); Diodorus (l. IV. c. 75., 1.; interpol. Serv. Aen. l. III. v. 167.);

Romani quidam Dardanos postea Teucros appellatos esse tradunt (interpol. Servii Aen. l. I, v. 38.; l. III. v. 108. etc.).

... recentiores
... Callimachus

... poetae lyri
... Catullus (c. LXIV.
... Metam. l. XIV.

... de eam deprompserit,
... poetae aucto-
... simillimum est.

... geographicis derivata sunt.

... ducto, quod apud
... apud Homerum.

... Euripide appellantur (Hecub.
... Helenae (Or. v. 1380).

... Homeri ea sola signifi-
... pertinent (cfr. Ebelingium

... terram Troianam Ἰδαίαν
... Polyx. fr. 479. N.².)⁴) Ipsam

... appellat (Helen. v. 658.).
... Troianos eodem nomine

... et vestimenta eorum
... Electr. v. 317. Ἰδαία γὰρ; Troad.

... nominantur
... v. 9.; v. schol. et Ephor. ap. Strab.

... ab alia appellatione terrae pro-
... nusquam reperiuntur.

... Troiana ab Euripide vocatur

... Anthol. l. XV., 26., 18.); Ps. Aristot. epigr.

... V. c. 6. v. 21. Teucro Quirino⁵).
... Serv. l. III. v. 167.) Vergilii ex Aeneide

... Statii (Achill. I, 86 etc.), Sili
... Aeschylus Ἰδαίαν χθόνα appellat (Niob.

... in hac quaestione eos locos, quibus Alexander
... 344; Androm. v. 706; Hel. v. 29.; Or. v. 1346;

... Huic enim illud cognomen Euripides id-
... quod in Ida monte expositus esset (Iphig. A.
... pascens dearum litem diiudicavisset (Helen.

ἡπειρος vocabulo in carminibus Homeri omnis terra continens significatur, non definita una eius pars.¹⁾ Eodem nomine duas vel tres illas partes, in quas Graeci (certe inde ab exeunte sexto a. Ch. n. saeculo) orbem terrarum dividere solebant, appellant Pindarus (Pyth. IX. v. 8. cfr. Pyth. IV. v. 48.), Aeschylus (Prom. v. 788. K. cfr. Pers. v. 728.), Sophocles (Trach. v. 101., fr. dub. 1018 N.²), Euripides (Ion. v. 1585.). Praecipue autem Asia Persarumque imperium ἡπειρος vocatur primum ab Aeschilo (Pers. v. 43., 709. K.), postea ab Herodoto (l. I. c. 96.; [l. I., c. 151.; l. IV. c. 91.]), a Xenophonte (Hell. l. III. c. 1., 5.), ab Isocrate (Panegy. c. 132., 157., 163., 174., 187.³), ab aliis recentioribus.³⁾ Videmus igitur Euripidem l. l. recentiorem quandam appellationem Asianorum, ne dicam Persarum, in Troianos transferre. Ipsam autem eam in insulis prope Asiam sitis ortam esse in aprico est.

β) Ἀσιάτιδες Troades appellantur ab Euripide (Troad. v. 1219.; Electr. v. 315. Ἀσιήτιδες (l. m.), Ἀσιδες Hermannus; cfr. Andromach. v. 119. σὺν (sc. Andromachae) Ἀσιήτιδα γένναν; Orest. v. 1397. Ἀσιάδι φωνῇ (sc. Trojanorum)).

Asiae terrae nomen⁴⁾ ab Homero nusquam commemoratur neque quid de prato sive Ἀσίω sive Ἀσίῳ⁵⁾ iudicandum sit, satis liquet. Primum, quod quidem sciamus, nomen Asiae terrae ab Archilocho (fr. 26. B.⁴ Ἀσίης-μηλοτρόφου) usurpatur, deinceps a Mimnermo (fr. 9. B.⁴). Saepius reperitur apud poetas scriptoresque sexti et quinti a Chr. n. saeculi (velut Simonid. C. fr. 142. B.⁴; *135. [?] B.⁴; Pindar. Ol. VII. v. 18.; Aeschyl. Prometh. dev. v. 414.; Prom. sol. fr. 191. v. 2. [N.² = Wekl.]; Pers. v. 754. K. Ἀσίδος μηλοτρόφου; Soph. Mys. fr. 377. N.²; Eurip. fr. inc. 981. v. 4. N.²; — Hecataeum [passim]; Herodot. l. I. c. 4., passim). Ipsa autem hac appellatione Aeschylus crebro Persae eorumque imperium significat (Pers. v. 12. K. [59., 63., 249., 547., 582/3., 910.]). Quare Euripidem eo, quod

¹⁾ cfr. Ebelingium, l. Hom. s. v. Etiam Od. c. XVIII. v. 84., 115. non Echeti regnum, sed omnino terram continentem ἡπειρον appellari arbitror coll. Od. c. XIV. v. 97./98. (οὐτ' ἡπειροιο μελαινης) οὐτ' ἀντὶς Ἰθάκης); nam illis quoque locis ἡπειρος Ithacae insulae videtur opponi.

²⁾ cfr. Morum ad Isocr. Panegy. c. 36. (= p. 132.) adn. h. (ed. Spohn.).

³⁾ cfr. Spohnium ad Is. Pan. c. 46. (= p. 174.) adn. d.

⁴⁾ Ἀσία nomen unde ductum sit, non constat. Aliter ab aliis viris doctis enodatur (cfr. Rugium ap. Wissowam II. p. 1534.).

⁵⁾ Il. c. II. v. 461. Ἀσίω ἐν λεμῶνι grammatici Alexandrini scripserunt (schol. ABLV. cfr. Ludwichium, Aristarchs Hom. Textkr. I. p. 219.), quibus adstipulati sunt F. A. Wolf, praef. II. p. XLIV.; C. La Roche, ed.; Ἀσίῳ scripsit Hermann (ad hymn. Apoll. v. 250.) lectionem cod. C secutus, cui assentitur Ed. Meyer (ap. Wissowam II. p. 1579./1580. s. v. Ἀσίης). De Asia heroe v. Herodot. l. IV. c. 45.; Strab. p. 650.

Troianis idem nomen indit, hos priscorum Argivorum hostes ad quandam similitudinem adversariorum illorum recentioris Graeciae admovere suspicor. Atque valde firmari puto meam sententiam his versibus inter se comparatis: Aeschyl. Pers. v. 74., quo Xerxes appellatur *πολύανδρον δ' Ἀσίας θούριος ἄρχων*, Eurip. Troad. v. 748., quo Astyanactem non tamquam victimam mactandam se peperisse dicit Andromacha, sed *ὡς τέραννον Ἀσιίδος πολυσπόρον*.

d) De nominibus, quae, cum revera gentium a Troibus diversarum propria iisque iam apud Homerum indita sint, Troianis a tragicis per negligentiam et confusionem videntur imposita esse.

1. *Φρύγες* Troiani inde ab Aeschylo apud scaenicos et Graecorum et Romanorum saepissime vocantur.¹⁾

Φρυγῶν nomine ea quam historia complectitur aetate gens quaedam a Graecis appellabatur, quae revera et interiorem magnam partem Asiae et Propontidis oram Asianam incolebat²⁾, cum Troiani nisi in fabulis non reperirentur.

Idem Phryges iam ab Homero et Sangarii fluvii ad ripas (Il. c. III. v. 185. ss.; c. XVI. v. 719.) et in Ascania (Il. c. II. v. 862./3.; [c. XIII. v. 793.]) et supra Troadem (Il. c. XXIV. v. 545.) habitantes commemorantur et propter propinquitatem sedium cum Troibus conubio (Il. c. XVI. v. 717./719.) ac societate (Il. c. II. v. 862.; c. III. v. 184. ss.; c. X. v. 431.; [c. XIII. v. 793.]; c. XVI. v. 717./9.) coniunguntur. Sed tamen a Troianis discernuntur. Quod iam Aristarchus vidit (schol. Il. c. II. v. 862.; c. X. v. 431.).³⁾ Aeschylum autem Phryges cum Troibus confudisse idem contendit. Jam videamus quid de hac sententia Aristarchi iudicandum sit. Ac primus ipse utrum Aeschylus Troes Phrygum nomine vocaverit an alius auctoris exemplum secutus, ad liquidum explorari non potest.

¹⁾ Aeschyl. Phryg. fr. 262. ss. N.² (cfr. Athen. l. I. c. 21f.); Soph. Aiac. v. 200., 486., 1054.; Laocoon. fr. 339. (N.²); Laocoon. fr. 334.; Phryg. (ap. Stob. Floril. 8, 5 = fr. 657; ap. schol. Aeschyl. Prom. v. 438. K.); Eurip. Hecub. v. 4. etc.; Androm.; Cycl.; Troad.; Electr.; Orest.; Iphig. Aulid. saepissime; Rhés. v. 75. etc.; incert. trag. fr. 569.; — Teleclid. fr. inc. 39. 40. (K.); Aristoph. fr. 677./8. (K.); Antiphan. fr. 72. (K.); — Enn. fr. incert. I, VII. (R.); Pacuv. Ilion. fr. VIII.; Acc. Astyan. fr. IX.; Nyctegr. fr. VII.; Philoct. fr. XVII.; inc. fr. XI.; Senec. Ag. Troad. saepissime; — Plaut. Bacch. v. 955.

²⁾ cfr. Ed. Meyerum, Gesch. v. Troas p. 100./101. Ed. Thraemerum, Pergamos p. 358. ss.

³⁾ cfr. Lehrsium, Aristarch. ² p. 232./3. — v. praeterea Strab. p. 573., 665., 675.

Certe Pindarus iam c. Nem. III. v. 60. eadem appellatione utitur.¹⁾ Qua autem de causa hoc nomen in Troianos translatum sit, facile perspicitur. Aetate enim bello Troiano posteriore Phryges Troadem occupasse delibero an iure quodam complures scriptores Graeci affirmaverint (Xanth. fr. 8. M. = Strab. p. 572; Menecrat. El. ap. Strab. l. I.; Strab. p. 473., 565.).²⁾ Atque certe a Dareo Phrygiae (i. e. tertiae) satrapiae Troadem adscriptam esse Herodotus testatur (l. III. c. 90.).³⁾ Quae cum ita sint, non Aristarcho adstipulor confudisse poëtas posthomericos Phryges cum Troibus, sed cum Fr. Welckero (Aeschyl. Trilog. p. 425.) consentio eos recentius quod tum Troadi erat nomen in antiquiores quoque qui fabulis ferebantur eiusdem terrae incolas transtulisse.

Attamen forsitan aliquis miretur, cur Phrygum nomen tamquam principalem appellationem Troianorum Aeschylus etiam titulum fabulae illi inscripserit, quam de Hectoris redemptione composuit. Sed certo consilio poëtam id fecisse suspicor. Phryges enim chori partes egerunt. Ergo apparet eos nonnulla μέλη cantasse, quorum uno saltem eos Achilli supplicasse, ut corpus Hectoris redderet, ex argumento fabulae intellegimus, *Φρύγιον* autem μέλος velut exemplum supplicis carminis fuisse Plato docet (Rei publ. p. 399. B: — καὶ ἄλλην (sc. harmoniam Phrygiam) ἂν ἐν εἰρημικῇ τε καὶ μὴ βιαιῇ, ἀλλ' ἐν ἐκονούῳ πράξει ὄντος, ἢ τινὰ τι πείθοιτός τε καὶ δεομένου ἢ εὐχῇ θεῶν ἢ διδασκῇ καὶ ρουθειῶσι ἀνθρώπων —). Quare non sine aliqua specie probabilitatis conicere licet poëtam imprimis ipsorum carminum natura atque habitu adductum esse, ut choro, cuius erat ea canere⁴⁾, Phrygum, non Troianorum nomen inderet.

2. Lyciorum nomine Troes videntur significari ab Aeschylō Choeph. v. 337. Hoc enim loco Orestes (in carmine, quo mortem patris deplorat) haec clamat verba: εἰ γὰρ ἐπ'

¹⁾ efr. Pind. v. 1.: *Ἀνκίων τε — καὶ Φρυγῶν Λαοδάνων τε* cum enumeratione populorum apud Homerum (Il. c. VIII. v. 173. al.) frequenti: *Τρωῆες καὶ Ἀνκίοι καὶ Λαοδανοί*.

²⁾ v. praeterea de Phrygia Hellepontica Xenophont. Cyropaed. l. II. c. 1., 5.; l. IV. c. 2., 15.; l. VII. c. 4., 5.; l. VIII. c. 6., 4. — efr. Ed. Meyerum, Gesch. v. Troas p. 72.; Ed. Thraemerum, Pergamos p. 292. ss.

³⁾ efr. Ed. Meyerum l. l. p. 87.; M. Dunckerum, Gesch. d. A. VI°. p. 508.; P. Hauboldium, De rebus Iliensium, diss. Lips. 1888 p. 10.

⁴⁾ efr. etiam quae Aristophanes (fr. inc. 677./678. K.) de illo choro dicit: *πολλὰ τοιαυτὴ καὶ τοιαυτὴ καὶ δεῖρο σχηματίσαντας*, cum iis, quae veteres auctores de ingenio atque indole Phrygii carminis tradunt: Aristot. Polit. 8., 5. *ἐνθουσιαστικόν*; 8., 7. *δραματικὸν καὶ παθητικόν*; [Aristot.] Probl. 19., 48. *ἐνθουσιαστικὸν καὶ βαρμικόν*; Procl. in schol. Plat. Rei publ. III. p. 399. A. *τὴν δὲ Φρύγιον εἰς ἱερὰ καὶ ἐνθεασμοὺς ὡς ἐκστατικὴν*. v. Westphaliū, Metr. II. 1° p. 77./78.

Ἰλίου πρὸς τινος Λυκίων, πάτερ, δορίμητος κατηγαρίσθης.
 Quibus cum versibus U. de Wilamowitz (ed. Choeph. ad v. 1.) iusto iure comparat Odyss. c. XXIV. v. 30./31: *ὡς ὄφελος τιμῆς ἀπονήμενος* — *δῖμυ ἐνὶ Τρώων θάνατον καὶ πότμον ἐπισπείν.*
Λύκοι ea quam historia complectitur aetate a Graecis gens sitae longe a Troade aberant. Idem Lycii¹⁾ in carminibus Homeri socii Troianorum perhibentur iisque saepius ut praestantissimi auxiliares uni atque soli adiunguntur (Il. c. IV. v. 197., 207.; c. VI. v. 78.; c. XI. v. 285.; c. XV. v. 424., 485. etc.) Sed ibidem ubique a Troibus distinguuntur. Neque ab ullo alio auctore, quod quidem sciamus, cum iis commiscuntur. Quae cum ita sint, haesito an Aeschyleo quoque illo versu Lycii ipsi, non Troes designentur. Primum scilicet locum inter hostes Agamemnonis Troianos tenere infitiri non possum. Attamen Lycii quoque fortissime contra Graecos pugnant (imprimis Iliad. c. XII. v. 290. ss.) iidemque etiam in eo proelio adsunt, in quo ipse Agamemnon virtute praeter omnes excellit (carm. XI. v. 285.). Atque eam ob causam Aeschylum l. l. Lycios pro Troibus nominare recte aliquis coniciat, ut alias alio nomine usurpato sermonem variet. Varietati enim dicendi poëtas scaenicos propter ipsam indolem ac naturam scaenicae fabulae et modis et numeris multiplicis maxime operam dedisse quis nescit? Praeterea certam causam repperisse mihi videor, cur Lycios tamquam primarios fortissimosque adversariorum Agamemnonis Aeschylus illis versibus induxerit. Atheniensis enim erat ipse poëta, Athenienses qui eum audiebant. Athenis autem Lycum heroem eponymum Lyciorum natum esse Atheniensi quadam fabula narrabatur (Herod. l. I c. 173.; l. VII. c. 92.; Strab. p. 573., 667.; Pausan. l. I. c. 19., 3).

Sed hoc utut se habet, certe satis me probasse spero ne illo quidem loco Aeschylum aliam gentem cum Troibus confudisse. —

Haec habui quae de nominibus populo Troianorum a scaenicis inditis dicerem. Iam omnia, quae disputavi, his paucis complector:

Uni illi nomini, quo Homerus Troianos appellat²⁾, scaenici

¹⁾ Etiam Pandarum Lycium ex eadem Lycia meridionali oriundum esse suspicor. Neque enim in Il. carmine V., cuius vv. 105., 173. Lycius praedicatur (Pandarus), aut Zelenae oppidi aut Aesepe fluvii mentio fit. Pinarum autem in oppido Lyciae heroicis honoribus eum cultum esse Strabo tradit (p. 665) v. et Ed. Meyerum, Gesch. v. Troas p. 6. ss.

²⁾ Ferraro apud Homerum altera appellatio reperitur, qua nomen ipsum circumit, *λαὸς ἐνμμελίω Πριάμοιο* (Il. c. IV. v. 47., v. 165.; c. VI. v. 449.).

ut omnino in dicendo a simplicitate epicorum declinantes maiori ubertati et copiae student, nonnullas alias appellationes addunt. Harum pleraeque epicum spirant odorem. Ac primum quidem compluria nomina in carminibus Homeri angustius sive ad urbem sive ad montem sive ad singulos heroes pertinentia a scaenicis etiam in totum populum transferuntur. Quod utrum ipsi suo Marte faciant an antiquiorum poetarum sive epicorum sive lyricorum exempla secuti, in ambiguo est. Aliud autem epicum nomen, quo apud Aeschylum terram, apud Senecam demum populum appellatum reperimus, *Τεργός*, e carmine poetae aetate Homero inferioris, Callino superioris manavit. Attamen recentiore nomine Troadis iam Aeschylus in appellandis Troianis utitur. Itemque recentiorem aetatem quasi sapiunt duae appellationes eorum, quarum utraque primum apud Euripidem invenitur.¹⁾

Ad extremum iusto iure negamus scaenicos ullam aliam gentem cum Troibus confudisse.

B) De nominibus singulorum hominum.

Plebeiique servique Troianorum in reliquiis scaenicorum nusquam nominibus propriis appellantur. Heroum autem nominum ab eis usurpatorum plurima eadem in carminibus Homeri cyclicorumque in fragmentis reperiuntur. Attamen apud scaenicos et in ipsis Homericis nominibus nonnulla novata et alia compluria nomina neque apud Homerum neque apud cyclicos servata leguntur. Haec omnia utrum scaenici ipsi certo consilio inveniunt an ab aliis mutuati sint, accuratius anquiramus.

a) Percensentur quae in Homericis nominibus novata apud scaenicos leguntur.

a) De formis quibus nomina quaedam Homerica augentur.

1. De nomine duplicato.

Αἰνέπαρις Paris appellatur ab Euripide (Hecub. v. 945.). Ab Homero etsi non idem adiectivum, tamen simillimum prae-

¹⁾ Ne leviora omittam, adnoto Sophoclem duarum recentiorum civitatum Troadis, alterius (Azeiotarum) in Troiana fabula e Cyprii delibata (Conv. fr. 146. N²), alterius in fragmento incerto (fr. inc. 831.) (Artacensium) mentionem facere. Sed unde eas petierit, nescimus. De Artace oppido v. Herodot. I. IV. c. 14.; I. VI. c. 33.; cfr. Tomaschekium, W. S. B. Bd. 128. (1893) p. 50.; Hirschfeldium ap. Wissowam II. p. 1303./4. De Azeiotis v. Hellan. fr. 124 (M.) (FHG. I. p. 61.) cfr. Boeckhium-Fraenkelium, Staatshaush. II³. p. 420. Tuempelium ap. Wissowam II. p. 2643. s. v. Aziaioi.

fixum *δευς*-cum nomine Paridis copulatur (Il. c. III. v. 39.; c. XIII. v. 769.). Ac ne *αἰνο*-quidem praefixum primus Euripides novavit. Reperitur enim idem nomen *Αἰνόπαρις* iam apud Alcmanem (fr. 40. B.¹ *Δέσπαρις*, *Αἰνόταρις* z. t. l.). Iisdem praefixis Helenae quoque Graecae nomen a Graecis duplicatum est (*Δεσλένη* Eurip. Or. v. 1387.; Iph. Aulid. v. 1316.; *Αἰνέληνη* Eustath. p. 379., 34. ss.).¹⁾

2. De nomine deminuto.

Πριαμιλλέδριον ex nomine Priami Epicharmus (fr. 142. [Kaib. p. 117.] = 114 [Lor.] deminuit²⁾ atque simpliciore*m* *ἐποχορισμόν* eiusdem nominis, *Πριαμύλλιον*, incertum fragmentum incerti comici (fr. dub. 1373. [Kock.]) exhibet. Pariter autem Graecorum quoque nomina a comicis deminuta esse quis ignorat?

3. De verbo a nomine derivato.

Πριαμοῦσθαι verbum a nomine *Πρίαμος* comicus incertus derivavit (fr. inc. 1123. K.). Hoc autem verbo non ipse Priamus ut Troianus, sed tragica eius persona ut senis mento tonsi deridetur (v. Hesych. s. v. *πριαμοῦσθαι*; Phot., Suid. s. v.; Eustath. p. 1344., 7.; quibus locis Priami persona tragica *ξυρίας* vocatur).³⁾

β) De veriloquis quibus nomina quaedam Homerica enodantur.

1. Alexandri nominis *ἔνυμον* ab Euripide positum est (Alex. fr. 64. N.²), quem Ennius secutus est (Al. fr. V. R.). Atque ab eo Euripides videtur Alexandrum appellatum dixisse, quod homines praedones ab armentis suis depulisset (cfr. Varr. de l. Lat. VII., 82. cum Apollod. III., 12., 5., 5.; Ovid. heroid. XVI. v. 350. ss.). Hoc autem veriloquium ad praeclaram illam de Paride exposito fabulam referendum esse satis probabile est.⁴⁾ Quare haec unde manaverit, nobis indagandum est.

In Cypriis eam exhibitam fuisse F. G. Welcker (Ep. Cycl. II.² p. 90./91.) existimat. Sed contra disputat C. Robert (Philol. Unters. h. v. Kiessling u. Wilamowitz H. V., Bild u. Lied, Exc. IV. p. 233. ss.). Non enim in Cypriis hanc fabulam narra-

¹⁾ v. F. Zoellnerum, Anal. Ovid. (diss. Lips. 1892) p. 75., 1.

²⁾ v. Lobeckium, Pathol. proleg. p. 401. n. 9. (et. p. 299.).

³⁾ *ὁ ξυρίας* describitur a Polluce (l. IV. c. 133.).

⁴⁾ cfr. G. Wentzelium, *Επιτάλειμον*. W. Passow . . . dargebr. v. Fr. Spiro u. G. Wentzel, p. 56./57. n. 32. Goettingen 1890; Fr. Zoellnerum, l. l. p. 107.

tam fuisse vir doctus imprimis idcirco suspicatur, quod simpliciorem quandam et antiquiorem de educatione Paridis traditionem ut notissimam paucis perstringi arbitratur Euripid. *Andromach.* his versibus (v. 293. ss.): *εἴθε δ' ἐπεὶ μεγάλων (-ας B) ἔβαλεν κακῶν | ἃ τεκοῦσα νῦν μύρον* (Zoellner.; l. mscr. *Πάριν*) | *πρὶν Ἰδαίων κατοικίῳσσαι λέπας, | ὅτε νῦν παρὰ θεοποιῶν δάρνα | βόασε Κασάνδρα χιανεῖν* v. τ. λ. Nam inde apparere Roberto videtur Paridem pervulgata quadam fabula non expositum, sed contra consilium Cassandrae domi incolumem conservatum educatumque esse perhibitum; occisioni nimirum conservationem, non expositionem contrario nomine oppositam esse contendit. Sed perperam ita interpretari virum doctum iam pridem demonstrarunt M. Mayer (De Euripidis mythopoia capita duo. Diss. Berol. 1883. p. 55. 56.), G. Wentzel (l. l. p. 34./5. n. 29.), F. Zoellner (l. l. p. 104./5.). Quorum argumentis haec addo: Sine dubio aliud est ,necare', aliud ,exponere'; nam qui infantem necat, ipse momentum affert, qui eum exponit, dis permittit eventum.¹⁾ Atque etiam ab ipso Euripide alio quoque loco τὸ ἐξθεῖναι τῷ χιανεῖν opponi persuasum mihi habeo, Troadum dico v. 919. ss.

*πρῶτον μὲν ἀρχὰς ἔτεκεν Ἰδὲ τῶν κακῶν
Πάριν τεκοῦσα, δεύτερον δ' ἀπόλεσε
Τροίαν τε καὶ ὁ πρέσβης οὐ χιανὼν βρέφος
δαλὸν πιπρὼν μίμνῃ Ἀλέξανδρον ποτε.*

Πρεσβύτου nomine Robert hic illum servum significari putat, cui Priamus mandaverit, ut puerulum interficeret. At vero oblitus est vir doctissimus omnes antiquiores auctores inter se concinere narrantes famulum a rege iussum esse Paridem exponere, non occidere (cfr. *Iphig. Aulid.* v. 1285.; *Ps. Apollod.* l. III. c. 12., 5., 4.; schol. *Eur. Andr.* v. 294.). Quibus testibus confisus nonne rectissime auctoritatem Hygini (fab. XCI.) hic plane neglegendam esse iudico, cum praesertim ne ille quidem unum quendam servum ad caedem perpetrandam electum esse dicat? Deinceps respicienti consilium ac rationem cum totius orationis Helenae tum versus 919. mihi non dubium est, quin Helena culpam calamitatis in Hecubae familiam transferre praecipue studeat. Quid igitur evidentius quam *πρέσβην* proprie hic ab Euripide τὸν πρέσβην κατ' ἐξοχὴν appellari, Priamum? Item ab eodem poeta *πρέσβης* pro nomine Priami substituitur *Hecub.* v. 161. (*ἡρώδης πρέσβης* cfr. *Troad.* v. 41. *ἡρώδης* δὲ

¹⁾ v. Schoemannum-Lipsium, *Gr. Alterth.* I⁴ p. 545., 6. et 546. adn. 1.; Lipsium, *att. Proc.* p. 528. et adn. 135.

Πολυμος). Quam interpretationem quicumque comprobat, eum mecum consentire oportet verbis *οὐ χιανών*¹ cogitatione subiiciendum esse *ἀλλ' ἐκθελίς*². Troadum enim in his versibus Euripidem de Paride exposito cogitare nemo negare potest, quoniam haec fabula eiusdem tetralogiae est cuius Alexander, qua in fabula de exposito Paride actum esse constat. Quae cum ita sint, apparet in eandem partem Andromachae quoque quos supra laudavimus versus accipiendos esse: Interficiendum fuisse Paridem, non exponendum chorus dicit, nam nisi expositus esset, non futurum fuisse, ut servaretur.

Litterarum igitur omnibus quae supersunt monumentis quinti a. Chr. n. saeculi unam eandemque fabulam de Paridis educatione exhiberi Mayer, Wentzel; Zoellner (l. l.) iure statuerunt. Neque artificis ullius ullo opere aliam de illius pueritia narrationem designari certis argumentis probari potest. Nam quod Robert (l. l. p. 90. ss., 239.) Brygi pictoris in patera (Mon. d. I 1856 t. XIV.; Wien. Vorlegebl. VIII. t. 3.)¹ alius cuiusdam formae fabulae rationem haberi existimat, errare eum R. Engelmann (lex. Rosch. I^b p. 1968.) plane ostendit. Neque *regium*² vestitum, quo indutum Alexandrum cum in recentioribus multis tum in antiquioribus compluribus vasis alteri dimidio quinti a. Chr. n. saeculi adiudicandis³ depictum conspiciamus, iure ad simpliciore illam memoriam revocari Wentzelio (l. l. p. 9. et adn. 5.) concedere possum. Immo potius ad pastorem *regium* tali veste exornandum illi artifices aliis causis mihi videntur perducti esse: Noli negligere quicumque pictorum in depingendo iudicio de tribus deabus facto rusticanum illum adolescentem nondum ut Priami filium cognitum regiamque in domum receptum regio genere natum esse etiam specie eius indicare voluit, eum hoc nullo modo efficere potuisse nisi Paridem regali ornatu insignientem. Neque artifex, quod gravius est, Alexandrum ut barbarum ita dilucide notare potuisset, si eum pastoralis vestitu instruxisset. Summi vero momenti est, quod illius aetatis (i. e. exeuntis iam quinti a. Chr. n. saeculi) pictores variegatis vestibus depingendis eximie delectatos esse scimus. Nam ex hoc iure concludimus eos Alexandrum in usitatissima ex paucis iis typicis imaginibus, in quibus ille, ut ita dicam, togatus aderat, non tam veritati quam pulchritudini ac splendori operam navantes tali ornatu induisse. Ergo non est, cur in his vasculis simpliciore illam formam fabulae expressam esse putemus. Quae omnia si recte

¹) cfr. Ulrichsium, *Der Vasenmaler Brygos* p. 4.; Kleinium, *Meistersign.* p. 179.

²) cfr. A. Milchhoeferum, *Jahrb. d. J. IX.* (1894) p. 57. ss. sed v. etiam C. Robertum, 18. Hall. *Winckelmannsprog.* 1895 *Die Marathon-schlacht.* p. 71. ss.

statuimus, elucet quinto a. Chr. n. saeculo nullam aliam de Paridis pueritia fabulam in vulgus editam fuisse atque hanc de Paride exposito narrationem. Inde efficitur satis improbabile esse eam, ut Robert (l. l. p. 237./238.) coniectat, primum quinto a. Chr. n. saeculo a poëta tragico (a Sophocle potius quam ab Euripide) excogitatam esse.¹⁾ In Cypriis autem fabulam celeberrimam itemque veriloquium Alexandri nominis artissime cum ea coniunctum narratum fuisse nihil obstat, quominus cum Welckero (l. l.), Wentzelio (l. l. p. 8. ss.; 34. ss.), Zoellnero (l. l. p. 105., 107.) consentiamus. Neque tamen equidem tam paucis naufragiis carminum epicorum lyricorumque servatis certam coniecturam proferre ausim.²⁾ Sed satis habeo constituere Euripidem hoc veriloquium non ipsum invenisse, sed ab antiquiore aliquo poëta sive epico sive lyrico³⁾ deprompsisse.

Paridis nomen eundem Euripidem ipsum suo Marte fabella de Paride ἐν τῇ πύρρα posito inventa interpretatum esse suspicatur Ew. Bruhn (Lucubr. Eurip. p. 303.) coll. schol. M A ad Euripid. Andr. v. 293.⁴⁾ Certe dubitari non potest, quin Euripides in Alexandro fabula Paridis quoque nomen enodaverit (cfr. fr. 64 N.² = Enn. fr. V. R.³, quapropter Paris pastores nunc Alexandrum vocant').⁵⁾ Attamen utrum hoc an aliud veriloquium protulerit, in suspensio relinquendum est. Traduntur enim etiam duae aliae originationes Paridis nominis, quarum altera (schol. Il. c. XII. v. 93.; et. m. p. 634., 25.), a παριέναι (τὸν μόρον), altera (Hesych. s. v. Δύσπαρι) a πηροῦν (τῷ κάλλει τοὺς ὀρώντας αἰών) ducitur. Atque ipsa narratio schol. Andr. v. 293., qua Paris a πύρρα denominatus esse fertur, ab argumento tragoediae Euripideae non nihil videtur discrepare, si modo Wentzel (Ἐπιθαλάμιον p. 38./39.) et Zoellner (Anal. Ovid. p. 106./7.) de somnii Hecubae apud Euripidem interpretatione recte iudicarunt.⁶⁾ Praeterea etiamsi Euripidem hoc veriloquium exhibuisse concedamus, nequaquam decernere possumus, utrum id ipse excogitaverit an ab antiquiore aliquo poëta mutuatus sit; nam in vetustiore illa de Paride

¹⁾ cfr. etiam Wentzelium l. l. p. 35./36.

²⁾ Certe animadvertendum est apud Euphorionem, Lycophronem, Lucianum, Colluthum aliam formam fabulae simpliciori illi narrationi a Roberto divinatae simillimam reperiri (v. Zoellnerum l. l. p. 101./103.).

³⁾ A Stesichoro Euripidem id mutuatum esse M. Mayer (l. l. p. 56./58.) nullo argumento prolato anguratur.

⁴⁾ cfr. schol. Il. XII. v. 93.; et. m. p. 654., 35. (v. Schwartzium, schol. Eurip. Andr. l. l.).

⁵⁾ Utique antiquiores quosdam auctores Paridis nomen explicasse testantur Ps. Apollod. I. III. c. 12., 5., 4. (ὀνομάσας Πάριον) et Hygin. fab. XCI. (-Paris nominaverunt.)

⁶⁾ Apud Euripidem Apollo consulitur (cfr. Ribbeckium, Roem. Trag. p. 81. ss.), apud schol. Andr. l. l. vatum concilium (οἱ μάντιες).

exposito memoria utrumque nomen eius, cum utrumque in Homeri carminibus reperiretur, et usurpatum et enodatum fuisse in propatulo est.

2. Andromachae nominis *Ἐννοον* Euripidem (fr. inc. 1094, N.²) posuisse Varro (de l. l. VII., 82.) his verbis prodit: ille (Euripides) ait ideo nomen additum Andromachae, quod *ἀνδρὶ μάχεται*. Hoc veriloquium ex antiquiore fonte ab Euripide delibatum esse cognoscimus pulchram illam pateram a Brygo pictam¹) inspicientes, in qua Andromacha pilo mortarii hostem aggrediens repraesentata est. Brygum enim iam ante annum 480. a. Chr. n. in arte sua floruisse scimus.²) Iam videamus, ut accuratius definiamus, unde haec fabula fluxerit. Considerantibus autem nobis cum pateram Brygi, in qua Andromacha Astyanactem aufugientem defendens³) picta est, tum argumentum fabulae ad exemplum Euripideae ab Ennio conscriptae (Andromachae aechmalotidis), in qua egregium hoc facinus Andromachae commemoratum fuisse summo iure Ribbeck (Roem. Trag. p. 136.) statuit, ipsa haec narratio ita reficienda est, ut contendam uxorem Hectoris ideo in hostem impetum fecisse, ut carissimum filium servaret, et revera servasse eum, tunc saltem e taeterrima nyctomachia. Nam Astyanactem in hac tragoedia Enniana vel Euripidea post Troiam expugnatam occisum esse facile intellegitur e fragmentis (impr. VII., XII.) cum Troadibus Eurip. v. 1133. ss. collatis.⁴) Videmus igitur eximiam banc de virtute Andromachae fabulam e carmine repetitam esse, in quo puer e nocturna caede elapsus post interitum Ilii supremum diem obisse narrabatur. Atque post Ilium expugnatum Astyanactem a Graecis necatum esse Arctinus perhibuit (Procl. Chrest. *ἔπειτα ἐμπερίσαντες τὴν πόλιν κ. τ. λ. καὶ Ὀδυσσεὺς Ἀστυάνακτα ἀνελόντος*.⁵) Neque tamen ad huius

¹) cfr. Heydemannum, Hinters. t. I.; Wien. Vorlegebl. VIII., t. 4 A.; Robertum, Bild und Lied p. 61. ss.; Kleinum, Meistersign.² p. 180. ss.; Ulrichsinum, Beitr. z. Kunstgesch. p. 62. ss. — cfr. etiam egregiam illam urnam olim in coll. Vivenzio conservatam (Mus. Nat. Neapol. n. 2360./2422. Heydem.), cuius pictura exscripta est apud Heydemannum l. l. t. II., l.; ap. Overbeck., Gall. her. B. t. XXV., 24.; ap. Baumeister. Denkm. f. 795.

²) v. P. Hartwigium, Griech. Meistersch. p. 1. adn.; p. 308.

³) Quod in altera parte paterae puerulum a Neoptolemo pede arreptum conspiciamus, quem eundem in compluribus vasculis vetustis (n. f. o.) Astyanactis nomine significatum invenimus, eo cave perducaris, ut puero e pugna avolanti nomen Astyanactis perperam adscriptum esse concludas. Patet enim Brygum diversos „typos“ in unam amplio- rem descriptionem excidii Troiae confudisse.

⁴) v. Ribbeckium l. l.

⁵) Item in Troadibus Eurip. Astyanax post nyctomachiam interficitur Ulixe suadente (Troad. v. 709. ss.). cfr. etiam Robertum, 17. Hall. Winckelmannsprog., 1893. Hintersis. p. 75, 77. In eadem fabula

poëtae Iliupersidem veriloquium Andromachae nominis ob unam hanc causam temere revocare licet. Nam quamquam Leschen de morte Astyanactis alia tradidisse scimus (fr. 18. K.), tamen Stesichorus quid de ea exhibuerit, in ambiguo est (fr. 20 B.¹).¹) Praeterea Hagiam quoque in carmine epico, quod *Αργολικά* inscriptum erat, de excidio Ilii narrasse Wilamowitz probavit (Homer. Unters. p. 180. adn. 26.). Atque etiam in Cypriis de Iliuperside actum esse F. Noack demonstravit (Iliupersis. Diss. Giss. 1890. p. 80. ss.).²) Hunc autem virum doctum iure omnia quae in Cypriis ad Iliupersidem pertinerunt vaticinationibus tribuere nego.³) Ea enim quae schol. MA ad Eurip. Hecub. v. 41. de Polyxenae et morte et sepultura accurate ac plene traduntur⁴), non vaticinationem sed veram narrationem redolere mihi quidem videntur. Quod si recte statuo delibero an recte Stasino apud Clem. Al. Strom. VI. p. 265. (625. A.) Sylb. (= p. 747. Pott.) tribuatur ille versus: *Νήπιος, ὃς πατέρα ζῶντας παῖδας καταλείπει*. Quem versum, cum fere idem in Troadibus Euripideis (v. 723. — *δοῖστον παῖδα μὴ τρέφειν πατρός*) legatur, iure iam Welcker (Ep. Cycl. II² p. 187.)⁵) ad hanc de Astyanacte post Troiam captam necato fabulam rettulit. Videntur igitur etiam Cypria narrasse Astyanactem e nocturna caede servatum esse, postea concilio Graecorum iubente interemptum esse.⁶) Quae cum ita

Astyanactem puerum iam paullo maiorem natu induci cum v. 782. ss. *ἄγε παῖ — βάλει πατρόςων πύργων ἐπ' ἄκρας στεγάνας* tum v. 1182. ss. (*ὦ μήτερός, ἠΐδας x. t. l.*) docent. Quod non viderunt M. Mayer (de Eur. myth. p. 53.) et F. Noack (l. l. p. 30., 33.), quorum uterque Astyanactem hic infantem in sinu matris conditum esse e versu 570. perperam collegit.

¹) A Stesichoro Andromachae facinus narratum esse Robert (Bild u. Lied p. 79.) suspiciat. — Etiam Ibycum de Iliuperside verba fecisse e fr. 36. discimus.

²) cfr. etiam Bethium, Herm. XXVI. p. 595. ss.

³) Sententiam Noackianae simillimam profert Ric. Wagner, Fleck-eisens Jahrb. 145. 1892. p. 246./247. Recte iudicat Bethe l. l. p. 595/6.

⁴) *ὁ τὰ Κερκισιὰ ποιήσας* idem est atque *ὁ τὰ Κέρκρια ποιήσας* v. Kinkelium. fr. ep. p. 16.; Noackium l. l. p. 80. et adn. 1.; Bethium l. l. p. 595. adn. 2.

⁵) v. praeterea Kl. Schr. I. p. 357. ss.

⁶) Certe epicos varias formas huius eiusdem fabulae exhibuisse iam eo satis probatur, quod duae saltem adhuc apud tragicos servatae sunt: In Troadibus Eur. Andromacha filium apud se retentum habet, in Astyanacte Accii (qua fabula Accium Aechnmalotides Sophoclis imitatum esse Welcker coniecit) eum occultat, hic vates (Calchas) auctor est pueri necandi, illic Ulixes. Accianae fabulae simillima sunt quae Seneca in Troadibus (v. 409. ss.), interpolator Servii (ad Aen. III. v. 489.) de Astyanacte exhibent (cfr. de hac forma fabulae M. Mayerum, de Eurip. myth. p. 52./53.). v. etiam Ps. Apollod. epit. I. V. c. 23, ubi auctor facinoris non nominatur. Praeterea Astyanactem

sint, de auctore veriloquii Andromachae nominis certiozem coniecturam capere non possumus.

3. Dolonis nomen a vocabulo *δόλος* ductum esse auctor Rhesi (v. 158.) expressis verbis pronuntiat et hoc veriloquium miro additamento illustrat. Inducit enim dolosum speculatorem lupi pelle tamquam persona indutum (v. 208./215.; 254./257.). Homeri autem in carmine X. (v. 334.) Dolon pelle lupina non pro persona, sed pro amiculo utitur, ut recte monet schol. Rhes. v. 210.: *ἀπίθανον τετραποδίζειν αὐτὸν ὡς τοὺς λύκους· οὐδὲ γὰρ Ὅμηρος διὰ τοῦτο τὴν λύκην αὐτῷ περιτίθειν.*¹⁾ Neque tamen primum hunc tragicum Homericam descriptionem in illam sententiam interpretatum artificium Dolonis machinatum esse calix docet Euphronii.²⁾ In eo enim Doloni pellis lupina ita induta est, ut stricta singulos artus exprimat. Atque etiam evidentius significatur astutia Dolonis in vasculo musei imperialis Petropolitani (n. 879.)³⁾. Euphronii autem calix priori dimidio quinti a. Chr. n. saeculi adscribendus est, et eidem aetati urnam Petropolitanam fere aequalem esse veri simile est. Elucet igitur ab antiquiore auctore hanc de dolo Dolonis fabellam manasse. Atque Hipponactis in carmine quodam Doloniam Homericam in risu deflectente eam narratam fuisse Franciscus Studniczka (Jahrb. d. arch. Inst. V. [1890] p. 145.) suspicatus est coll. fr. 42. B.⁴⁾

4. Cassandrae nomen Euripides videtur interpretari Hecub. v. 826./827.:

*πρὸς οἷσι πλεuroῖς παῖς ἐμὴ κοιμίζεται
ἐφ' ἱφαιβάς, ἣν καλοῦσι Κασ-άνδραν Φρύγες.*

omnino non a Graecis necatum esse, sed servatum postea in Troade regnasse nonnulli auctores tradunt (Xanthus ap. Strab. p. 680.; Hellanicus (?) apud Dionys. Hal. l. I. c. 47. (cfr. c. 48. init.); Anaxicrates ap. schol. Eur. Andr. v. 224.; Dionysius Chalcid. ap. schol. Eur. Andr. v. 10.; Nicolaus Dam. ap. St. B. s. v. *Ἀσχαρία*; Conon fab. 46.; Strabo p. 607.; Abas qui Troica scripsit ap. interp. Serv. Aen. l. IX. v. 262.; Steph. B. s. v. *Ἀφιάση*; schol. Il. c. XXIV. v. 735.). Sed animadvertendum est praeter Abantem et scholiastam Il. l. I. omnes hos auctores alterum nomen Astyanactis, Scamandrium (v. Il. c. VI. v. 402./403.) exhibere!

¹⁾ cfr. Fr. Studniczka, Beitr. z. Gesch. d. gr. Tracht p. 71.

²⁾ Mon. ds. int. Il. 10., A.; Wien. Vorl. V. 5., 1.; Klein., Euphr.² p. 137.; cfr. Robertum, Arch. Zeit. 1882. p. 47.; Kleinium l. I. p. 136. ss., imprimis p. 141. ss.; Meistersign² p. 140.; Hartwigium, Meistersch. p. 481.

³⁾ v. Th. Schreiberum, Annal. dell' Inst. 1875, t. d'agg. Q 1., 2.; R, 1.; p. 324. ss.

⁴⁾ Alterum adminiculum coniecturae e pictura sarcophagi Clazomenii (Ant. Denkm. I. t. 44.) petiit Studniczka nunc aliis eiusdem generis monumentis repertis et in publicum usum exscriptis ipse labefactum esse censet. cfr. etiam R. Zahnium, Die Darstell. d. Barbaren in griech. Litt. u. Kunst (Dissert. v. Heidelberg 1896.) p. 64./65. et p. 65. adn. 3.; eundem, Athen. Mith. XXIII. (1898) p. 60. ss.; Murrayium, Monum. Piot IV. p. 39, t. IV A, VI F.

Nam his verbis Hecuba Agamemnonem pulchritudinis suae filiae commonefaciens sibi conciliare studet.¹⁾ Hoc autem veriloquium ab Euripide significatum, quo Cassandrae nomen excellentem (pulchritudine) declarare sumitur²⁾, si non epicum est, certe non abhorret ab epica imagine virginis (v. Il. c. XIII. v. 365. — *Πριάμοιο θυγατρὸν εἶδος ἀρίστην*; c. XXIV. v. 699. — *ἰκέλη χερσέη Ἀφροδίτῃ*).

5. Polydori nominis explicationem quandam latere opinor in Hecubae Eurip. v. 10. Dicit enim illic poëta una cum Polydoro *πολὴν χρυσὸν* ad Polymestorem missum esse. Nonne credibile est ex ipso nomine Polydori (Il. c. XX., v. 407.; c. XXI. v. 91.; c. XXII. v. 46. commemorato) posteriores hanc de custode gazae Troianae narrationem eliciuisse? Ab ipso Euripide totam de Polydoro fabulam excogitatam esse F. Noack (Iliupers. p. 6./7) contendit. Neque tamen intellego cur non antiquior poëta ante Euripidem eam invenire potuerit, praesertim cum aliam de Polymestore fabulam ex antiquiore quadam memoria ab Euripide depromptam esse ipse idem Noack (p. 9. ss.) moneat.³⁾

6. Astyanactis nomen obscoeno veriloquio enodatur a comico incerto fr. inc. 744. (K.) = Eustath. p. 862., 43. — *καὶ ἄστυος ἐλέγτο, καθὰ καὶ ἄστυος οἶκος* (Xenarch. I, 4.) *ὁ ἔχων ἄνδρα ὃς ἔχει ἂν λέγειν... τὸ Ἀστυνάαξ γέγονα.* Eadem autem ratione Graecorum quoque nonnullorum nomina a Graecis explicantur veluti Merionae, Paeonidae, aliorum.⁴⁾

γ) De nominibus Homericis, quae Troianis Homero ignotis induntur.

1. Andraemon pater Andromachae appellatur idemque Lyrnessi regnasse praedicatur ab Aeschlylo (Phryg. fr. 267. W. = N.²⁾ Apud Homerum (Il. c. VI. v. 395./397.; 416.; c. IX.

¹⁾ cfr. schol. MB l. l. — *καθομιλοῦσα τοῖς καιροῖς καὶ λέγονσα ταῦτα δι' ὧν ἔμελλε θηρᾶσθαι βοήθειαν.*

²⁾ Revera *Κασσιάνδρα* nomen e radice *κασ*, *καδ* (pr. *καίρηναι* excello) et radice *ανδρ* (n. *ἀνήρ*) iunctum esse iam pridem viri docti viderunt: Pape-Benseler (Eigenn. s. v.), Hinrichs (Philol. 44. p. 403.); Fick-Bechtel (Personenn. p. 394.).

³⁾ Neque magis licet cum Noackio (l. l. p. 5./6.) statuere Euripidem ipsum denuq' fabulam Polydoream cum fabula Polyxenia coniunxisse. Utraque enim in eodem carmine epico narrata fuisse potest: Primum phantasmate Achillis iubente Polyxena in Troade immolata est. Deinde Achaei Chersonesum traiecerunt et illic, cum sive adverso vento (cfr. Hecub. v. 900.) sive alia de causa retinerentur, corpus Polydori repertum est eiusque interfectorem Hecuba punivit. Pro certo igitur nihil affirmari potest nisi hoc: Euripidem ipsum ut poëtam tragicum duas res cum tempore tum loco inter se distantes unum in locum unumque in diem contulisse (v. schol. v. 521. *αἰτήμα σκηνικόν*).

⁴⁾ cfr. Nauckium, Aristoph. Byz. fr. p. 165. adn. 3.

v. 188. etc.) Andromacha filia Eetionis regis est Thebis in oppido Troadis habitantis. Ab eodem Homero (Il. c. II. v. 638.; c. VII. v. 168.; Od. c. XIV. v. 499.) Andraemonis nomine pater Thoantis nuncupatur ducis Aetolorum. Aetoli autem alius herois, Eueni¹⁾, nomen iam apud eundem Homerum idem Lyrnessio cuidam heroi inditum reperimus (Il. c. II. v. 638. cfr. Strab. p. 584., 612.). Quod cum ita sit, nonne veri simillimum est Andraemonis quoque Aetoli exemplar iam vetusta aetate Lyrnessum translatum esse? Neque tamen quo in carmine Lyrnessius hic Andraemon primum commemoratus sit neque quo in carmine cum Andromacha coniunctus sit, accuratius ne conicere quidem possumus. Aeschylus autem cur in Phrygibus Lyrnessiam hanc genealogiam Andromachae adhibeat, in aprico est. Lyrnesso enim Briseis oriunda est, quae eximie ab Achille amatur (v. Il. c. II. v. 690; c. XIX. v. 60.; v. 295.). Achilli autem supplicentem Andromacham Lyrnessiam poeta in hac fabula inducit.

2. Chrysae nomine eodem, quod in Iliade patri Chryseidis est (Il. c. I. v. 11. etc.), filius quidam Chryseidis eisdem et Agamemnonis apud Sophoclem in Chrysa fabula (fr. 658./662. N.²⁾) appellatus videtur fuisse³⁾, quam tragoediam Sophocleam Pacuvium cognominis sua tragoedia imitatum esse satis probabile est (fr. I./XXI. [= v. 76./v. 102.] R.³⁾).³⁾ De altero hoc Chrysa nepote sacerdotis ab Homero commemorati antiquiora testimonia non exstant.⁴⁾ Neque in ipsa fabula, quae de Chrysa narratur (Hygin. f. 120., 121.), certa indicia reperiuntur, quibus eum antiquiori memoriae adiudicandum esse ostendatur. Quare si quis Sophoclem primum eum finxisse contendat, eum redarguere non possum. Sed equidem cum Welckero (Gr. Trag. I. p. 60. fr. III. p. 1380., 1486.) facere malim, qui Chrysam minorem iam in epico quodam carmine ‚Reditum Atridarum‘ vel ‚Oresteam‘ propagante versatum esse suspicatur.

3. Ancialum nomen filio cuidam Andromachae et Neoptolemi in Hermiona fabula Livii Andronici, qua eum exemplum Sophocleum imitatum esse iam Welcker (Gr. Tr. I.

¹⁾ v. Il. c. IX. v. 557. *Ἐὐνήρης* (*Μαργήσσης*); Hesiod. theog. v. 345.; Ps. Apollod. I. l. c. 7., 8. etc.

Eueni nomen idem et fluvio Aetoliae (Thucyd. I. II. c. 83., 3. etc.) et fluvio ‚Mysiae‘ (Strab. p. 614. etc.) est. — Praeterea Marpessae Aetoliae e nomine Marpessus oppidum Troadis (Paus. I. X. c. 12., 3.) videtur appellatum esse.

²⁾ cfr. Naekium, Opusc. I. p. 91.; Welckerm, Griech. Trag. I. p. 210./215.

³⁾ cfr. Ribbeckium, Roem. Tragod. p. 248./260.

⁴⁾ cfr. Sybelium in lex. Rosch. Ia p. 902. Tuempelium ap. Wissowam III. p. 2497./2498.

p. 219. ss.) coniecit, inditum fuisse idem vir summus suspicatus est coll. Hygin. fab. 123., ubi Amphialus quidam filius Andromachae et Neoptolemi commemoratur, cum uno illo fragmento Hermionae Livianae, quod servatum est (= Liv. v. 23. R³): 'Obsecro te, Anciale, matri né quid tuae advorsus fuas.' Welckero Ribbeck (Roem. Trag. p. 31.) adstipulatus est, qui recte monuit non licere alterum nomen ad exemplum alterius mutare. Sed Ἀγχιάλον Hermionae filium et Neoptolemi fuisse tradunt Asclepiades et Sosiphanes (ap. schol. Eur. Andr. v. 32.). Quam ob causam veri simillimum mihi videtur Livianum quoque Ancialum Hermiona natum fuisse, praesertim cum in tragoedia Sophoclea Andromacha omnino non inducta fuisse videtur (fr. Eustath. Odys. p. 1479, 10; schol. Odys. c. IV. v. 4.; v. Nauckium, FTG² p. 176.). Ancialum igitur ab utroque parente Graecum fuisse iusta suspicio est. Amphialus autem filius Andromachae Troianae utrum in tragoedia aliqua sive commemoratus fuerit sive ipse prodierit necne, e fabula (123.) Hygini nequaquam diiudicare possumus.

Apud Homerum utrumque nomen et Anchiali et Amphiali Graecis quibusdam inditum reperimus.¹⁾ Item in Polygnotti Iliuperside duobus Graecis alteri Anchiali alteri Amphiali nomen adscriptum fuit.²⁾ Neque tamen his Graecis ulla ratio aut cum Neoptolemo aut cum Andromacha aut cum Hermiona intercedit. Incertum igitur est, unde nomina horum filiorum Neoptolemi manaverint. Quamquam Welckerum (Gr. Trag. I. p. 60.) secutus augurari velim iam carmina quaedam 'Reditum Neoptolemi' propagantia ea exhibuisse.

4. Cissei nomine pater Hecubae ab Euripide nuncupatur Hecub. v. 3. Euripidem Ennium et Pacuvium secutos esse Servius (ad Vergil. Aen. I. VII. v. 320.) testatur.

In Iliade Dymas Phrygius quidam rex pater Hecubae esse perhibetur (Il. c. XVI. v. 718.), Cisses (Κισσῆς) Thracius quidam rex pater Theanus, uxoris Antenoris (Il. c. VI. v. 299.; c. XI. v. 223./224.). Homericus hic Cisses utrum idem atque Cisseus Euripideus sit necne, in ambiguo est.³⁾ Attamen certe Euripideus quoque Cisseus in Thraciam videtur adscribendus esse, cum idem nomen et illic et in Mace-

¹⁾ Anchialus appellatur Graecus ab Hectore interfectus (Il. c. V. v. 609.), Taphius pater Mentae (Odys. c. I. v. 180.), Phaeax quidam (Odys. c. VIII. v. 112.); Amphialus Phaeax quidam (Odys. c. VIII. v. 114., 128.).

²⁾ De Amphialo v. Pausan. I. X. c. 25., 3.; de Anchialo v. Pausan. I. X. c. 27., 3.

³⁾ sed v. schol. (M) in Eur. Hec. v. 3.: οὐ (Κισσέως) καὶ Τηλεχλείας τῆς Πον Ἐκάβην καὶ Θεανώ. cfr. schol. Il. c. XVI. v. 718.

donia saepius reperiatur.¹⁾ Quod respiciens H. Weil (Sept trag. d'Eur. p. 207.) Cisseum ideo patrem Hecubae factum esse coniecit, ut explicaretur, cur Polydorus ad Polymestorem Thracem missus esset; eamque ob causam eum ab eodem fonte repetendum esse statuit atque Thraciam illam de Polydoro fabulam. Sed rectissime F. Noack (Iliupers. p. 7.) monuit, si Polymestor cum Hecuba ulla necessitudine coniunctus fuisset, Euripidem ad eius facinoris foeditatem cumulandam id nec silentio praeteriturum neque eum saepissime nisi hospitem non appellaturum fuisse. Quae cum ita sint, requirendum est, aliante Thracia fabula de Hecuba narrata sit. Atque praesto est celeberrima illa narratio, qua misera regina Chersonesi in canis figuram mutata obisse et sepulta esse traditur.²⁾ Hac igitur in fabula Cisseum Thracem Hecubae patrem attributum fuisse augurari velim³⁾, quod idem iam Noack (l. l. p. 10., sed v. p. 8., eas fabulas⁴⁾ videtur suspicatus esse. Quod autem totam hanc fabulam in coloniis ab Atheniensibus Chersonesum deductis ortam esse idem vir doctus existimat (l. l. p. 10. et adn. 3.), argumenta ab eo prolata nimis incerta esse arbitror; nam Eetion et Erichthonius, quorum hunc avum, illum patrem Cissei perhibet schol. M. Hecub. v. 3., etiamsi utrumque ex Attica oriundum esse concedamus, quo tempore cum Ciseo coniuncti sint, prorsus ignoramus.

Iam nihil de nominibus Homericis addendum est. Quare colligo atque commoneo haec:

Quae in nominibus Homericorum Troianorum novata apud tragicos leguntur formae et veriloquia non ab iis ipsis inventa, sed ex antiquioribus fabulis deprompta sunt. Item quae nomina Homerica in Troianos Homero ignotos trans-

¹⁾ Cisseus Thracius commemoratur a Vergilio (Aen. l. V. v. 535./536.); Cisseus Macedo ab Euripide (Archel. fr. 229. N.²), ab Hygino (fab. 219.); Cissus mons Macedoniae a Lycophr. v. 1237.; Nicandr. Th. v. 804 ?; Cissus oppidum Macedoniae a Strab. p. 330. fr. 21., 24. — *Κίσσος* cum insigne tum etiam nomen Dionysi est (Pausan. l. I. c. 31., 6.), qui Thracius in hac ipsa tragoedia vocatur (Hecub. v. 1267. *ὁ Θρηξὶ μάρτυς* — *Διόνυσος*). Idem *Κίσσεύς* videtur appellatus esse (v. Aeschyl. fr. inc. 341. = Macrob. Sat. I., 18., 6.; Euripides — Apollinem Liberumque unum eundemque deum esse significans scribit —; ad eandem sententiam Aeschylus: *ὁ κίσσεύς Ἀπόλλων, ὁ Βακχεύς, ὁ μάρτυς*; cfr. etiam Ael. Aristid. or. l. c. 39. (Keil.).

²⁾ cfr. poet. lyr. inc. fr. 101. (B.⁴); Eurip. fr. inc. 968. (N.²); Eurip. Hecub. v. 1261. ss. Ps. Apollod. epit. l. V. c. 24. etc. v. Noackium l. l. p. 4., adn. 3. (p. 8.)

³⁾ Animadvertendum puto, quod Hecuba Hygini fabula 111., qua canis facta in mare se praecipitasse narratur, Cissei potissimum filia praedicatur (Cissei filiam, vel ut alii auctores dicunt Dymantis —).

lata apud eos reperiuntur, ex vetustiore memoria videntur manasse. Atque etiamsi ipsos tragicos quaedam mutasse non negemus, certe nihil videmus illis novatis inesse, quo Troibus externa alienaque species concilietur. Non magis comici, cum in nomina sive novis formis sive novis veriloquiis excogitatis iocati sunt, eiusmodi consilium ostenderunt.

b) Percensentur ea nomina, quae neque apud Homerum neque apud cyclicos servata sunt.

1. Hesiona nomen filiae Laomedontis inditum reperimus apud Naevium, qui Aesionam¹⁾ tragoediam nunc quidem perditam inscripsit (v. Ribbeckium, FTK³ p. 7.; Roem. Trag. p. 44. ss.). Haec Hesiona in Teucro quoque fabula incerti tragici Graeci nominatim videtur commemorata fuisse (v. Aristot. rhetor. l. III. c. 15. p. 1416. b. 1.)²⁾, et eadem herois iam Aiac. Soph. v. 1300./1303., quamquam nullo nomine appellatur, tamen aperte significatur. Antiquiore autem e memoria eam a tragicis petitam esse inde facile intellegitur, quod iam ab Hellanico fabulae quaedam epicam originem respicientes de ea narratae sunt (FHG I. p. 64. fr. 136., 138.; [p. 63. fr. 133. ?]).³⁾ Atque ab auctoribus quibusdam cum Herculis tum Telamonis Aiacisque laudes praecipue celebrantibus (Aeginetis?) eam in fabulas Troicas inductam esse contendere audeo. Demonstrabimus enim infra (appendic. p. 58. ss., 63. ss.) Hesionam primitus veram meramque Graecam, iustissimam uxorem Telamonis fuisse, postea, ut Teucer filius eius detrectaretur, a fautoribus Aiacis in paelicis ordinem detrusam et propter Telamonis adversus Troiam expeditionem captivam Troianam factam esse.⁴⁾

¹⁾ De forma Aesiona v. Buechelerum, Rh. Mus. XXVII, p. 475.

²⁾ Perperam Spengel (ed. Arist. rhet. (ad l. II. c. 23.) p. 306.) hoc fragmentum Teucro Sophocleo attribuit. cfr. Nauckium, FTG² p. 256.

³⁾ cfr. Rol. Koehlerum, Analecta Hellanica (= stud. Lips. philol. vol. XVIII. p. 211. ss.); de fragm. 136. M. — p. 268. ss., de fragm. 138. M. — p. 279. ss.; de fragm. 133. M. a Koehlero aliquantum circumsiso — p. 278. — v. praeterea Xenoph. de venat. c. I., 9. (Saupp.) Diodor. l. IV. c. 32., 42.; Ps. Apollod. l. II. c. 5., 9., 11.; c. 6., 4., 4.; l. III. c. 12., 3., 8.; c. 12., 7., 3.; — Val. Flacc. Argonaut. l. II. v. 451. ss.; l. IV. v. 164.; Hygin. fab. 89.

⁴⁾ Forsitan dicat quispiam hanc coniecturam eo dilui, quod Hesiona iam in ea fabula, qua Hercules solus Troiam venisse ibique Laomedonti auxilio fuisse narratur, graviores partes agat. Sed nequaquam longiore illa de Hesiona exposita narratione opus est, ut explicetur, cur Laomedon opem ab Hercule petierit. Auxilii enim petendi id satis causae fuisse arbitror, quod belua marina *τοὺς τε παρανυγμένους ἀνθρώπους καὶ τοὺς γιγνομένους καρποὺς διέφθειρεν* (Hellan. fr. 136. M. cfr. Ps. Apollod. l. II. c. 5., 9., 11. — *συνήρπαξεν ἀνθρώπους*). Hesionam igitur huic fabulae posteriore aetate insertam esse nihil impedit quominus

2. Tecmessa paelex Troiana Aiacis Telamonii apud Sophoclem appellatur (Aiac. v. 331. etc.) et apud C. Julium Caesarem Strabonem (FTR.³ p. 263. 4. Ribb.). Antiquiora testimonia de hac heroide non exstant. Attamen animadvertendum est, quod nemo auctorum recentiorum captivam Aiacis alio nomine nuncupat.¹⁾ Nomen autem ipsum Graecum est (a *τέκμαρ* ductum cfr. Curtium-Windischium, Gr. Etymol.⁵ p. 219.). Idem Amazoni cuidam inditum legitur apud Diodorum (l. IV., c. 16., 3). Quae cum ita sint, non dubito, quin Tecmessa haec Troiana ex epico aliquo carmine a Sophocle deprompta sit. Neque tamen cui poemati poeta se adstrinxerit, accuratius eruere possumus: Aiacis mortem in duobus carminibus epicis (in Aethiopide et in Iliade parva) narratam fuisse certo scimus (cfr. Aethiop. fr. 2 et 3. [K.]; Iliad. parv. fr. 3. [K.]).²⁾ Atque etiam in Cypris utrum infuerit necne, in ambiguo est, si quidem supra (p. 25.) Cypriorum narrationem usque ad Ilii excidium pertinuisse recte coniecimus. — Eadem autem e memoria e qua Tecmessam Sophocles et patrem et filium eius videtur mutuatus esse:

3. Teleutantis Phrygis patris Tecmessae, qui Soph. Aiac. v. 210. et v. 331. commemoratur, nusquam alibi mentio fit praeter schol. L. B. ad. Il. c. I. v. 138.³⁾ Nomen autem ipsum (a *τελευτή* derivatum, cfr. Fickium-Bechtelium, Gr. Personennam.² p. 410.) significatione sua Tecmessam nomen proxima necessitudine attingit.

4. Eurysacem filium Tecmessae Sophocles et in Aiace (v. 544. ss.) et in Eurysace in scaenam produxit, et idem in Teucro eius mentionem videtur fecisse. Eurysacem Sophocleum

---

statuamus. Atque ipsam hanc de Hesiona beluae obiecta narrationem a recentiore aliquo auctore ad exemplum fabulae Andromedae expressam esse iam pridem Wilamowitz indicavit (Herakl. I² p. 31., 32., adn. 61.).

¹⁾ v. Cicero. de divin. l. I. c. 36., 80.; Horat. carm. l. II. c. 4 v. 6.; Ovid. art. am. l. III. v. 517.; Diet. l. II. c. 18.; Quint. Smyrn. Posthom. l. V. v. 521.; Joh. Malal. p. 42 V.; Georg. Cedren. t. I., p. 127.; Joh. Tzet. Chil. l. III. v. 76. cfr. Lobeckium ad Aiac. v. 210.

²⁾ Tecmessae Amazonis nomine facile aliquis adducatur, ut Tecmessam captivam Aiacis ex Aethiopide Amazonum cum Graecis pugnam celebrante petitam esse suspicetur. Sed Tecmessa expressis verbis filia Teleutantis Phrygis a Sophocle appellatur (Aiac. v. 210., 331.).

³⁾ Senioris aetatis ab auctoribus pater Tecmessae Teuthras appellatur (v. schol. Genev. ad Il. c. I. v. 138.; Diet. l. II. c. 18. etc.). Teuthras heros vere Graecus est (v. Steph. Byz. s. v. *Θεύτρας*; cfr. etiam Il. c. V. v. 705. et schol.), sed idem iam antiquiore aetate in Mysiam translatus est (cfr. Hecat. fr. 345. M. = Paus. l. VIII. c. 4, 9. etc., cfr. etiam Gruppium, Gr. Mythol. p. 294.). Tecmessa autem utrum revera in vetustiore aliqua memoria artiore vinculo cum hoc heroe coniuncta fuerit an a mythographo inferiore celebriori huius patri attributa sit, diiudicare non possumus.

Accius (v. FTR. p. 207. ss. fr. I^a. XXIII. R.³), Teucrum Pacuvius (v. FTR. p. 134. ss. impr. fr. XII. R.³) imitatus est.¹⁾ Epico autem illo e fonte non solum Eurysacis nomen, sed etiam veriloquium eius a Sophocle Aiac. v. 574. 576. (*λαβὼν ἐπὶ ὤνυμον — σάχος*) prolatum delibatum esse delibero an appareat epicis his etymis collatis:

Il. c. VI. v. 402. 403. *τὸν δ' ἔχτωρ κατέσσε Σαμῖν' ὄρνιν, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι | Ἀστυάναξ· οἷος γὰρ ἐρέετο Ἴλιον ἔχτωρ.*

Cypr. fr. 11. (K.) = Paus. l. X., c. 26., 4., 1.: *τὰ δὲ Κύπρια ἔπη γρῶν ἐπὶ Λεωμίδους μὲν Πέργον, Νεοπτόλεμον δὲ ὄνομα ἐπὶ Φοίνικος αὐτῷ (τῷ τοῦ Ἀχιλλέως πατρὶ) τεθῆναι, οὗ Ἀχιλλεύς ἱλικίᾳ ἔτι νέος πολεμεῖν ἤρξατο.*

Revera Aiakis filium ex clipeo patris, insigni maxime praecipuo (v. Iliad. v. VII. v. 220. 224., 245., 258. 260., 266./267.; c. XVII. v. 128.), nomen Eurysacem cepisse iam Odofredus Mueller (Orchom². p. 298/9 adn. 4.) perspexit.²⁾ Quanta autem auctoritas huic Eurysaci praecipue in fabulis Salaminis Nostos propagantibus attributa fuerit, vel ex eo intellegitur, quod apud Athenienses Salaminis insulae imperium summo studio sibi vindicantes etiam divinis honoribus colebatur (v. Paus. l. I. c. 35.; 3.; Harpocrat. s. v. *Εὐρυάκειον*; etc.).³⁾

5. Tennes heros Tenedi insulae eponymus, cuius nomen tragoediae Euripidi a veteribus criticis abrogatae (TGF. p. 578. N.²), Critiae a Wilamowitzio (Anal. Eur. p. 161., 166.) adiudicatae inscriptum est, iam Hecataeo (FHG. I. p. 9. fr. 139. M.) videtur non incognitus fuisse.⁴⁾ Eundem Tennem ex antiquis temporibus apud Tenedios sanctissimum deum habitum esse complures auctores testantur.⁵⁾ Inde probabile fit eum in carminibus epicis inductum fuisse. E poemate Cypria propagante quodam argumentum huius tragoediae, quod de Tenne a noverca falso crimine accusato, a patre in mare exposito fuisse Welcker (Griech. Trag. II. p. 499. ss.) non sine magna specie veritatis coniecit⁶⁾, depromptum esse idem vir summus (l. I. p. 437., III. p. 1486.) suspicatus est. Atque vulgatam de morte huius herois

¹⁾ cfr. Ribbeckium (Roem. Trag. p. 419./425. (Eurys.); p. 224./225. (Teucr.).

²⁾ cfr. etiam Wilamowitzium, Homer. Unters. p. 246.

³⁾ Invenies cetera testimonia apud Papium-Benselerum, Gr. Eigenm.³ s. v. *Εὐρυάκειος*; v. Toepfferum, Att. Geneal. p. 278., 288./289.; Stollium in Roscheri lex. I^a p. 1433., 1431.

⁴⁾ Sed cfr. Hoeferum, 'Conon' p. 36. adn. 12.

⁵⁾ Cicero, Verr. act. II. l. I. 1., 19., 49.; Diodor. l. V. c. 83.; Plutarch. Quaest. Gr. c. 28. cfr. Hoeferum, 'Conon' p. 33. ss.; Gruppium, Griech. Mythol. p. 304.

⁶⁾ cfr. etiam Wilamowitzium, Anal. Eurip. p. 161. adn.

narrationem cum Tenedio embolio Cyprisi inserto contendenti¹⁾ mihi animus eo inclinat, ut etiam ipso in carmine Cypriorum eum versatum esse existimem.

6. Ilionam filiam Priami et Hecubae Deipylumque²⁾ ex ea natum qui commemorat nullum antiquiorem auctorem habemus quam Pacuvium (FTR.³⁾ p. 114. fr. I.—XVIII. R.⁴⁾.) Neque omnino ipsius vocabuli Ilionae vetustior exstat memoria. Attamen masculina forma eiusdem nominis⁵⁾ *Ἰλιονέϊς* iam apud Homerum (Il. c. XIV. v. 489.) reperitur. Deipyli vero nomen ab eodem Homero (Il. c. V. v. 325.) heroi Graeco, Scheneli socio, inditum est.⁶⁾ Epicam igitur speciem utrumque nomen (et matris et filii) prae se fert, etsi quo tempore a quo poeta Ilionae nomen inventum, Deipyli nomen in puerum Semitroianum translatum sit, ne coniectura quidem augurari audemus. Welcker (Gr. Tr. III. p. 1360., 1369.) totam de Iliona fabulam e carmine quodam Iliadem parvam propagante delibatam esse coniecit.

Hactenus de nominibus, quae neque apud Homerum neque apud cyclicos servata sunt! Videntur igitur tragici nova haec nomina, quae exhibent, non ipsi finxisse, sed ab antiquioribus auctoribus, imprimis ab epicis, mutuati esse. Et si forte quae novarunt, certe ad rationem epicam artissime se adstrinxerunt. Utique nihil barbari his nominibus significatur.

- - -

¹⁾ Ab Achille occiditur Tennes, *ἐμύον τῇ οἰκίῃ* (v. Pausan. l. X. c. 14., 4.; Diodor. l. V. c. 83., 4. 5.; Plut. Qu. Gr. c. 28.; schol. et Tzet. ad Lycophr. v. 232.). Qua cum narratione componas velim Cypr. epit. Procl. haec verba: *ἐκείνη κατακίλοναι εἰς Τένεδον κ. τ. λ.*

²⁾ Hygin. fab. 109. codex Fris. exhibet *Deiphyllum*. Ribbeck (Roem. Trag. p. 232.) scribit *Deiphylum*. Sed *Deipylum* cum Buntio scribendum esse elucet collato Deipylae nomine quod apud auctores Graecos (Ps. Apollod. l. I. c. 8., 5., 3. etc.) *Δειπύλη* legitur, apud mythographos Latinos (Hygin. f. 69.; interpol. Servii ad Verg. Aen. c. I. v. 97.) *Deiphyle*! v. Papium-Benslerum l. I. s. v.; De-Vit., Onomasticon s. v.

³⁾ cfr. Ribbeckium, Roem. Trag. p. 232. ss.; alia de Iliona testimonia exstant apud Vergilium, Aen. l. I. v. 653.; apud interpol. Servii ad Verg. Aen. l. I. v. 654. cfr. etiam Stollium in Roscheri lex. II* p. 118.

⁴⁾ cfr. Kuchnerum-Blassium, Gr. Gramm. I., 2., p. 373., 378., 383.

⁵⁾ Cognominis filius Iasonis et Hypsipylae commemoratur apud Hyginum (f. 15., 273.). cfr. etiam Stollium in Rosch. lex. I* p. 983.

Caput II.

De lingua Troiana.

Homeri in carminibus lingua Troiana a Graeca non discernitur, quamquam duobus locis (Il. c. II. v. 804.; c. IV. v. 438.) sociis Troianorum aliis aliae linguae tribuuntur.¹⁾ Hymnorum autem Homericorum qui feruntur in quarto, Veneri dedicato, (v. 113./116.) lingua Troiana a Phrygia subtilissime distinguitur.²⁾ A tragicis vero eadem Graecae expressis verbis opponitur: Aeschylus enim Agam. v. 1003. 1004. K. (= 1035./1036. Wekl.) Clytaemestram facit de Cassandra in silentio perseverante dicentem haec: ἀλλ' εἴτερ' ἐστὶ μὴ χελιδόνος δίκην | ἀγνώστα φωνὴν βάρβαρον κεκτιμένη.³⁾

Quae verba si quis per ludibrium reginam Argivorum loqui putet, alia in eadem fabula paullo infra leguntur, quibus omnis, ut opinor, dubitatio tollitur, quin Aeschylus Troianum sermonem a Graeco diversum esse velit, versus dico 1013./1014. K. (= 1044. 5. Wekl.): εἰ δ' ἀξυνήμων οὔσα μὴ δέχῃ λόγον, | σὺ δ' (ὅδ' Weil.) ἀντὶ φωνῆς φράζεσθαι καὶ λέγειν χερσὶ⁴⁾, v. 1208. K.

¹⁾ cfr. Zalmium, Die Darstell. d. Barb. p. 16. Cares socii Troianorum Il. c. II. v. 867. βαρβαρόφωνοι i. e. balba lingua utentes appellatur. cfr. Ameisium ad Il. l. l.; Ebelingium, lex. Hom. s. v. l.

²⁾ cfr. Ed. Meyerum, Gesch. v. Troas p. 12.; Zalmium l. l. p. 17.; Kretschmerum, Einl. i. d. Gesch. d. griech. Spr. p. 182. ss.

³⁾ v. Hesychium χελιδόνος δίκην, τοὺς βαρβαροὺς χελιδόων ἀπεικάζοντα διὰ τὴν ἀσύνθετον (scr. ἀσύνθετον) λαλίαν. Tritissima est haec comparatio: Aeschyl. fr. inc. 450. (N.²); Ion. Omphal. fr. 33. (N.²); Aristoph. Av. v. 1680.; Ran. v. 93. etc. Omnino de avium cantu βάρβαρος vox usurpatur ab Aristoph. Av. v. 199./200. (cfr. Soph. Antig. v. 1001./1002.; Herodot. l. II. c. 57.). Hac ex imagine quae principalis ac nativa notio vocabuli βάρβαρος sit, dilucide perspicitur (v. Grotefendium, Encycl. v. Ersch u. Gruber, t. VII. p. 347.).

⁴⁾ Wecklinus (Orestiae ed. p. 101.) v. 1045. (= 1014. K.) chorum a Clytaemestra appellari contendit et καὶ λέγειν quod pro substantivo accipit nomine Cassandram statuit significari. Verum multa tali interpretationi obrepunt: Artissime καὶ λέγειν cum χερσὶ collocatione coniungitur. Quo ordine verbis compositis certe articulus desideratur, ut Wecklini sententia probabilis fiat (cfr. et v. 1046. ἡ ξένῃ; 1067.). Quid vero durius cogitari potest quam eadem persona (grammatica) eiusdem comprehensionis in parte antecedente alium hominem, alium in sequente appellari? Ad extremum ut haec omnia condonentur, nonne satis inepte loqueretur Clytaemestra, si chorum his verbis adhortaretur: σὺ δ' ἀντὶ φωνῆς φράζεσθαι — χερσὶ; Neque enim equidem intellego, quibus argumentis vir doctus probare possit Clytaemestram, cum ceterum ipsa cum Cassandra agat, illud quod eodem modo ipsa gerere potest, aliis mandare. Respuenda igitur est Wecklini explicatio. Contra ille versus

(= 1253. Wckl.) (quo vates Troiana ipsa illa verba Tyndaridis acerbe videtur designare): καὶ μὲν ἄγαν γ' Ἑλλήν' ἐπίσταται γάτιν.

Sophoclis in Aiace (v. 1263.) Agamemnon cum aliquo aculeo negat se Teucri Semitroiani verba comprehensurum esse: barbarae enim linguae se ignarum esse.

Euripides in Oreste (v. 1385. βαρβαροὶ βοῶν —; v. 1396. 1397. βαρβαροὶ λέγουσιν — Ἰστιάδι γυναι.) Troianum servum Helenae inducit etiam ipsum profitentem se suamque gentem barbara lingua loqui.¹⁾

In Rheso linguam Troianam a Graeca diversam cogitari apparet ex. v. 294. 295.: πρὶν δὲ δι' ἑσθλῶν γίγναι οὐχ Ἑλληνιστὴν ἐδεξάμεσθα καὶ μετέστημεν γόβων. Neque enim si eadem lingua Graeci atque Troes utentes fingerentur, pastores Troiani Graecam vocem timerent.

Iam exoritur quaestio, utrum revera scaenici sermonem Troianorum a Graecorum sermone distinxerint. Certe comici Troibus mixtam quandam atque balbutientem linguam attribueri potuerunt, quali Aristophanes Pseudartabam in Acharnensibus instruxit.²⁾ Sed nihil sermonis Troianorum comicorum superest. Tragicos autem illa ratione heroum Troianorum linguam notare non potuisse per se apparet. Et ne inferiores quidem Troianos in tragoediis balbe ac barbaramente loquentes prodisse exemplo Phrygis servi Helenae ceterum satis ridicule, fere comico more ab Euripide descripti dilucide comprobatur. Attamen externi coloris aliquid linguae Troianorum inducere tragici nescio an studuerint. Externa enim vocabula haud pauca ei admiscuerunt. Horum autem in numero non solum ea duco, quae revera ex aliis linguis petita neque, etiamsi iam ante bella Persarum ad Graecum os accommodata sint, certe unquam usque ad illam aetatem pro barbaris haberi desita sunt, sed etiam ea, quae, quamquam vel in Graeca lingua innata vel antiquissimis temporibus in eam recepta sunt, aliis potestatibus a Graecis, aliis a barbaris instructa, barbaram in partem accipienda in tragoediis vel a Troibus ipsis vel tamquam e lingua Troiana delibata usurpantur.

---

hunc in modum vertendus mihi videtur: „(Si imperita nostrae linguae mea verba parum intellegis) vocis loco manu barbara (i. e. manus gestu ritu barbarorum) id indica!“ οὐ δ', quae verba ut c. v. 1043. huc illapsa Weil delet, nescio an consilio in maiorem gravitatem iterata sint. δέ partientia saepe in apodosi ponitur.

¹⁾ efr. de hoc loco Hechtium, Progr. d. Kgl. Realg. a. d. Burg zu Königsberg 1892., p. 9., qui etiam alia pauca de lingua Troianorum scaenicorum adnotavit (p. 9./11.).

²⁾ efr. Hechtium l. l. p. 11.

Sunt autem haec:

a) nomen, quo Graeci ipsi significantur.

1. *Ἰαννα*¹⁾ pro voce *Ἑλληνική* Sophoclis in Captivis (fr. 53. N.²) et in Pastoribus (fr. 476. N.²) de muliere Graeca usurpatum fuisse Hesychius testatur: *Ἰαννα ἐν μὲν Αἰχμαλωτίᾳ Σοφοκλέους ἀπέδοσαν Ἑλληνική· ἐπεὶ Ἰάνας* (sic Lobeck, Dindorf) *τοὺς Ἑλληνας λέγουσιν, ἐν δὲ Τριπτολέμῳ ἐπὶ γυναικίς, ὡς καὶ ἐν Ποιμέσιν. ἐπιεικῶς δὲ οἱ βάρβαροι τοὺς Ἑλληνας Ἰάνας* (vel *Ἰάνας* M. Schmidt pro *Ἰονας*) *λέγουσιν.*²⁾ *Ἰάνων* (= *Ἰώνων*) nomine a Graecis (v. Il. c. XII. v. 685. etc.) gens quaedam Graeca nuncupatur, a barbaris, imprimis ab Asianis, eadem appellatione omnes Graeci comprehenduntur.³⁾ Asianum hunc usum respexit Aeschylus Persarum in vv. 181. (*Ἰώνων γῆ*)⁴⁾, 566., 952., 953., 1014., 1027. (Weckl.), Aristophanes Acharnensium in vv. 104. (ubi Pseudartabas dicit: *οὐ λήψι χρῆσι χαννόπρωξι Ἰαοναῦ*) et 106. (ubi Dicaeopolis eum imitatur: *— τοὺς Ἰάνας λέγει*).

Similiter *Γραιζῶν* nomine tamquam barbara appellatione matres vel matronas Graecorum in Pastoribus tragoedia Sophoclea significatas fuisse facile quispiam coniciat collato frag. 475. (= Steph. Byz. p. 212., 20. (M.) s. v. *Γραιζός*) cum Phot. lex. p. 480. et Eustath. Iliad. p. 890., 14. Leguntur enim illis locis haec:

St. B. s. v. *Γραιζός*: — *Γραιζες δὲ παρὰ Ἀλκιῶνι αἱ τῶν Ἑλλήνων μητέρες καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ποιμέσιν.* Phot. lex. p. 480.: *Γραιζός· οἱ βάρβαροι τοὺς Ἑλληνας. Σοφοκλῆς τῇ λέξει χρῆται.* Eustath. Il. p. 890., 14.: — *διὰ τὴν ἐκεί τῶν Γραιζῶν νίκην, οὗς ἵ' μὲν συνήθεια καὶ Σοφοκλῆς δὲ πού κατὰ τοὺς παλαιούς καὶ ὁ Αἰσχύρων δὲ διὰ τοῦ ἐν*

¹⁾ cfr. Hechtium I. I. p. 9.

²⁾ Lobeck (de mot. adiect. I., 11.) *Ἰάννα* scribendum esse putat, quod nomen proprium in titulis invenitur. Neque tamen haec coniectura sententiae illius glossae responderet mihi videtur neque ego quidem adduci possum, ut eandem illam *Ἰάνναν* in Pastoribus et — in Triptolemo (!) commemoratum fuisse existimem. Quamquam non nego *Ἰαννα* nomen ethnicum ab Hesychio hic cum *Ἰάννα* nomine proprio confusum esse posse, ita, ut scribendum sit: *Ἰαννα — λέγουσιν. καὶ ἐν Τρωίῳ βάρβαρον θρήνημα τὸ Ἰάννα* (l. m. *ἰά*) (Hebr. *channāh*?). ἢ *ὄνομα γυναικός*. Ellendtio autem adstipulans dubito an in Pastoribus Helena *Ἰαννα* κατ' ἐξοχὴν appellata fuerit.

³⁾ Appellantur *Ἰανῶν* a Semitis veteribus, *Yevan(nā?)* vel *Yevan(nān?)* ab Aegyptiis veteribus, *Yauna* a Persis veteribus. cfr. G. Curtium, Gr. Etymol.⁵ p. 592.; Ed. Meyerum, Gesch. d. A. Bd. I. p. 492.; W. M. Muellerum, *Asien u. Europa nach altaegypt. Denkm.* p. 370. (et p. 24. adn. 3.).

⁴⁾ cfr. v. 2. — *Ἑλλάδ' ἐς αἶαν*, v. 760., 792., 798. etc.

ἀρχῇ Γ' προφέρουσιν ἐπὶ Ἑλλήνων, οἱ βάρβαροι δὲ Γραικοὶς
 ἡρώϊ δίχα τοῦ Γ. Sed nequaquam Γραιῖ forma feminina a
 Γραιζός nomine derivata esse potest. Γραιῖς autem nomen
 nationis Parii habitantis (Steph. Byz. s. v. Γραιζός), quod com-
 munis generis esse potest, a Graecis, non a barbaris, ope Graeci
 suffixi -ῖς -ικες a stirpe Γρα- (ut Τέμν-ῖς, -ικες; Αἰθ-ῖς, -ικες;
 Θρό-ῖς, -ικες; alia) formatum et usurpatum esse eamque ob
 causam a Γραιζός, -ζοί nomine primum a Romanis ope Romani
 suffixi -cus, -ci (ut Tus-ci, Falis-ci, Herni-ci, Aurun-ci) ab eadem
 stirpe Γρα- vel Γραι- formato et usurpato disiungendum esse iam
 pridem viri docti perspexerunt.¹⁾ Atque etiam utrum Γραιῖς
 αἱ τῶν Ἑλλήνων μητέρες apud Sophoclem ut Ἑλληνίδες an ut
 μητέρες appellatae fuerint, incertum esse rectissime Benedictus
 Niese (Herm. v. XII. p. 419.) monuit ideoque, num Γραιῖς
 illud omnino nomen proprium sit, valde addubitavit (l. l. p. 419.
 adn. 2.). Investiganti autem mihi quomodo id explicandum
 esset, Hesychii haec glossa se obtulit: μήτιρ ἢ πρεσβυτάτη
 πᾶσα. Αἱ μητέρες autem τῶν Ἑλλήνων a Sophocle Γραικῶν
 nomine dicuntur significatae esse. Quae cum ita sint, delibero
 an Γραιῖς ope suffixi -ῖς a radice γρα- (ut ἀγένα-ῖς (Soph.
 Atham. fr. 4. N.²) a radice ἀγννα-) formatum cum γραια, γραιῖς
 coniungendum sit. Quamquam utrum nomen appellativum an
 nomen proprium (= Γραιῖα cfr. Hesiod. theog. v. 270.) sit,
 diiudicare non audeo. Utique Γραιῖς nomen a Sophocle non
 pro barbaro vocabulo usurpatum esse affirmare possumus.

b) appellationes barbarorum magistratuum honorumque.

2. βαλῆν²⁾ = βασιλεύς (Sophocl. Pastor. fr. 472. N.² = Sext.
 Emp. p. 672., 26. οἱ παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ ποιούμενες ἰὼ βαλῆν
 λέγοντες ἰὼ βασιλεῖς λέγουσι Φρυγιστὶ). Eodem nomine rex
 Persarum invocatur in Pers. Aeschyl. v. 660. (Wckl.), quem in
 locum schol. adnotat: βαλῆν βαρβαρικῶς (add. O. Daehnhardt
 e cod. V.) ὁ βασιλεὺς λέγεται. Εὐφροῶν δὲ γρὶς Θουρίων (Φρυγῶν
 Lagarde) εἶναι τὴν διαίλεκτον. cfr. Ps. Plut. περὶ ποταμῶν c. 12., 3.;
 Hesychium, s. v. βαλῆν; Herodian., 52., 2.; Eustath., in Iliad.
 p. 381., 384.

βαλῆν, non βαλλῆν scribendum esse Joh. Oberdick recte
 iudicavit (Wochenschr. f. klass. Philol. No. 39 [1890] p. 1058).

¹⁾ cfr. B. Niesium, Herm. v. XII. p. 417./419.; Wilamowitzium,
 Herm. v. XXI. p. 107., 114./115.; E. Meyerum, Gesch. d. A. v. II. p. 66. et
 471. Busoltium, Gr. Gesch. v. I.² p. 198./200. Qui viri doctissimi etiam
 de ipsa illa antiquissima gente Graum eiusque sedibus accuratissime
 disputarunt. De forma nominis Γραιῖς v. etiam Kretschmerum, Einl.
 i. d. Gesch. d. griech. Spr. p. 171./172.

²⁾ cfr. Hechtium l. l. p. 9.

De origine nominis v. Lagardium, Gesammelte Abhandl. p. 285. n. 13.; Fickium, Sprachinh. d. Indogerm. Europ. p. 412.; Prellwitzium, Etymolog. Woerterb. d. gr. Spr. p. 44. Graecum hoc vocabulum esse Oberdick (l. l. p. 1058.) contendit nullis argumentis prolatis.

3. ὁροσάγγης (Sophocl. Nupt. Hel. fr. 184. N.²; Troil. fr. 577. N.² = lex. rhet. post Phot. p. 674, 21.: ὁροσάγγαι μὲν οἱ σωματοφύλακες ὡς Ἐλένη(ς) γάμῳ καὶ Τρωίῳ). Apud Herodot. (l. VIII. c. 85.) legimus: οἱ δ' εὐεργέται βασιλέως ἑροσάγγαι καλέονται περσιστί. Lagarde (l. l. p. 191., n. 16.) demonstrat Persas ipsos hoc vocabulum 'warsang' dixisse, quod idem valere atque Romanorum cognomen 'illustris' (vel 'clarus').

4. παρασάγγης = nuntius (Sophocl. Andromach. (? fr. Welcker., Trag. I. p. 113.) fr. 121. N.²; Pastor. fr. 477. N.²; Euripid. Scyr. fr. 686. = lex. rhet. post Phot. p. 674., 27.: σαγγάνδαι¹⁾) δὲ οἱ ἀποστελλόμενοι καλοῦνται. Σοφοκλῆς δὲ ἐν τοῖς Ποιμήσι καὶ Εὐριπίδης ἐν Σκυρίαῖς παρασάγγας αὐτοὺς κεκλήκασιν.

Hesychii glossa exstat nondum satis emendata: παρασαγγι-λόγῳ οἱ Πέρσαι τοὺς διαγγέλλοντας οὕτω λέγουσιν. Nauck coniecit παρασάγγη λόγῳ. Nescio an τοὺς διαγγέλλοντας aptius quadret in παρασαγγηλόγοι.

Vocem ipsam e sermone Persarum depromptam esse Herodotus quoque testatur, sed aliam ei vim subiicit (l. VI. c. 42. — παρασάγγας, τοὺς καλεῖσι οἱ Πέρσαι τὰ τριήκοντα στάδια cfr. l. II. c. 6.; l. V. c. 53.). Haec notio ab Halicarnassio adhibita per-
vulgata erat apud Graecos. Attamen eam recentiore esse illa, quam nusquam nisi in his fragmentis Sophoclis Euripidisque usurpatam reperimus, Lagarde (l. l. p. 77. n. 196.; p. 192., 196.) dilucide ostendit. Confert vir doctissimus: s çamš, b çāhš, p artang (aržang); s praçañsa. v. etiam Prellwitzium, Etymol. Woerterb. p. 239.

5. μάγος (Euripid. Orest. v. 1497. — ἢ μάγων τέχνησιν.) Magi Persarum fatidici sunt (v. Herodot. l. I. c. 120., 128., 132., 140., al.) De origine nominis v. Lagardium l. l. p. 157., 31. ss. (qui confert Cedr. l. I. c. 54., 1. ss.), v. praeterea Aeschyl. Pers. v. 321. Μάγος Ἀραβος (schol. M. Μάγος ἐθνικόν, Ἀραβος χέρων); Herodot. l. I. c. 101. Aliter iudicat Iusti, Gesch. d. a. P. p. 68.

c) nomina instrumentorum in barbarorum usu versantium.

6. ? σάλαμη (Soph. Troil. fr. 563. N.² = Polluc. l. X. c. 165.: ξίφους δὲ ὄνομα ἔαυθεν εἶναι βαρβαρικόν ἢ σάλαμη (sic Dindorf)

¹⁾ Perperam mutat Nauck in ἀσάνδαι; cfr. Lagard. l. l. p. 77. ,σαγγάνδης ist haarscharf b çāhvañt.

Σοφοκλέους ἐκτόντος ἐν Τρωίῃ· σάλλμη (sic Dindorf) γὰρ ὄρχεις βασιλῆς ἐκτέμνονσ' ἐμούς.¹⁾ Apud Hesychium legimus: σάλλμη· μάχαιρα Θρακία καὶ σιδηρολόβον δὲ αὐτὴν τινες λέγουσιν. De origine vocabuli cfr. Lagardium, l. l. p. 281.; Fickium, Sprach-einheit p. 419.; Prellwitzium l. l. p. 286.; Tomaschekium, „Die alten Thraker“ (Sitz.-Ber. d. K. K. Akad. d. Wissensch., Philos.-Histor. Kl. Bd. 130.) p. 20. Attamen hoc nomen a Graeca eadem radice atque σαλῆς, σάλλω, σαλεύω ductum esse posse complures viri docti arbitrantur (ut G. Curtius, Gr. Etymol.⁵ p. 552. n. 664.). Atque per ludibrium et contemptionem hac appellatione gladium a Graecis significatum esse iure forsitan aliquis suspicetur. Certe quod Thracibus haec σάλλμη expressis verbis apud Hesychium attribuitur, id levioris momenti est. Perfacile enim fieri potuit, ut grammaticus aliquis rarissimum hoc nomen apud poëtam aliquem de Thracis alicuius gladio usurpatum reperiret eamque ob causam id Thraciam in linguam adscriberet. Sed certum iudicium facere non licet, cum Thracia lingua ab eadem stirpe omnibus Indogermanis linguis communi profecta sit atque Graeca.

7. βάρης¹⁾ = πλοῖον, ναῦς (Sophoc. Pastor. fr. 474. N.² = Antiatt. ap. Bekk. Anecd. I p. 84, 10 ss.: — Σοφοκλῆς ἐν Πηλέῳ βαρῆσαν λέγει τὸν ναῦτην ἢ τὸν τῆς βάρους ἐπιβεβηκότα. Euripid. Iphig. Aulid. v. 297., ubi chorus in nominandis navibus Trojanorum etiam vocabulum barbarum usurpat: — βαρβάρους βάρδας).

Eodem nomine Persarum naves, quas Phoenices, Syros, Aegyptios, Cyprios, Asianas gentes praeuisse Herodotus (l. VII. c. 89. ss.) tradit, a Persis Aeschyleis (Pers. v. 556., 1076.) appellantur. Aegyptiorum autem e lingua hanc vocem manasse Herodotus docet (l. II. c. 96., cfr. l. II. c. 41., c. 60.; c. 179.; cfr. etiam Diodor., l. I. c. 92., 2.; c. 96., 8.). Iam in Aeschyl. Suppl. v. 836., 874., 882. haec Αἰγυπτία βάρης commemoratur et ne sera quidem aetate eam ab usu Aegyptiorum remotam fuisse Propertius (l. III. c. 11. v. 44. = l. IV. c. 10. v. 44. Lachm.) testis est. Coptidi autem e lingua hanc vocem ductam esse Prellwitz (l. l. p. 45.) et Lewy (Semit. Freundw. im Griech. p. 97.) contendunt. Sed iam in monumentis duodevicesimae quam vocant dynastiae eam reperiri Wiedemann („Herodots zweites Buch“ p. 387./388.) monet.

8. ? ἐμμάρις²⁾ (est εἶδος ἐποδίματος) (Eurip. Orest. v. 1370., ubi Trojanus servus Helenae hoc vocabulo de calceis suis utitur: — βαρβάρους ἐμμάριον). Idem nomen calceo Darei inditum est in Aeschyl. Pers. v. 664. Pollux (l. VII. c. 90.) τὴν

¹⁾ cfr. Hechtium l. l. p. 10.

²⁾ cfr. Hechtium l. l. p. 12.

εἴματα βαρβαρικὰ εἴρηνα esse dicit. Sed unde ipsum vocabulum decerptum sit, etiam viri linguarum inter se comparandarum peritissimi se prorsus nescire confitentur (ut Prellwitz l. l. p. 107.).

Iam ad finem perduximus hanc quaestiunculam. Usque adeo ceterorum scaenicarum fabulae iniquitate temporis vastatae sunt. Attamen e paucis iis quae attulimus indiciis haec lucramur: Summi illi tres tragici aliam Troianorum linguam, aliam Graecorum esse posuerunt. Atque revera Sophoclem et Euripidem sermonem illorum barbaris vocabulis distinxisse eumque quamvis leviter Asiano recentiori, ne dicam Persico, adsimulasse ex certis testimoniis compertum habemus. Qualem ad descriptionem bella Persarum multum valuisse veri simillimum est.

Appendix.

De Teucro Teucrisque.

I. De Teucro heroe Troiano eiusque populo.

De Teucro heroe Troiano eiusque populo duplex prodita est memoria: 1. fabularis, 2. historica quae videtur.

1. De fabulosis narrationibus.

Complures auctores posthomerici Homérico stemmati regum Troianorum Teucrum heroem ut Dardani socerum praeponunt¹⁾, quem alii eorum indigenam Troianum, alii advenam esse dicunt.

A. De Teucro indigena Troiano.

Teucrum vetustissimum regem Troadis, filium Scamandri fluvii et Idaeae nymphae, patrem Batiae esse Apollodorus (bibl. III, 12, 1) et Diodorus (bibl. IV, 75, 1) narrant.

Filiae nomine omisso idem referunt Conon (narrat. XXI) et Stephanus Byzantius (s. v. *Τευκοί*).

Hos autem auctores hanc fabulam e compendiis fabularis historiae primo a. Chr. n. saeculo conscriptis deprompsisse sagaciter ostenderunt Ericus Bethe (Quaest. Diodor. D. I. Gotting. 1887 p. 46/47; p. 94/95) et Udalricus Hoefer (Conon' 1890 p. 111/112).

Eandem in patriam Troianam Mnaseas videtur Teucrum adscripsisse (FHG III p. 154 fr. 28).

Neque tamen Maximiliano Wellmanno (Comment. philol. Gryphisw. 1887 p. 58 ss.) neque Hoefero (Conon' p. 42 ss.) ad-

¹⁾ Contra Dardanum Teuceri socerum esse tradunt auctores, quidam Servii (in Aen. III, 108). Sed horum auctoritatem in indagatione verae originis Teuceri neglegendam esse puto. Videtur enim illud novatum esse a recentiore nescio quo interpolatore Romano, qui Dardanum Italum popularem suum antiquissimum Troianorum heroem esse vellet (v. et p. 44 adn. 2).

stipulari possum, qui hanc formam fabulae Hellanico restituant. Neque enim primum etiamsi Mnaseam de Dardano eadem quae Hellanicum tradidisse concedamus¹⁾, inde colligi licet eum Teucris quoque originem ex eodem fonte petiisse. Deinde quod Batiae nomine Hellanicus (FHG I p. 63 fr. 130) item ut Apollodorus et Diodorus filiam Teucris appellavit, hinc nequaquam efficitur apud eum Troadem patriam Teucris fuisse; nam idem nomen illi mulieri inditur a quibusdam auctoribus Servii (Serv. in Aen. I, 38)²⁾, qui iidem Teucrum e Creta oriundum esse narrant. Immo confitendum est ignorare nos, ubi Hellanicus Teucrum natum esse perhibuerit (v. et p. 45 adn. 1). Attamen hoc dicere possumus, quod iam Wellmann (l. l. p. 58) optimo iure contendit: hanc fabulam, qua Teucrum indigeram Troianum esse probatur, satis vetustae originis speciem prae se ferre. Neque ego quidem dubito, quin in antiquo carmine epico narrata fuerit. Persaepe enim veteres epici antiquissimis vel gentium vel urbium conditoribus deos fluviales earum quas incolunt regionum patres, nymphas matres dant.³⁾

Filia autem Teucris cum Batiae nomine in hoc antiquissimo mytho nuncupetur, elucet Teucrum ipsum (in eo) Iliensium qui postea erant fines tenuisse, non Dardanorum; nam Batiae collis, cuius eponyma est illa Batia (cfr. Hellan. fr. 130 M.), Ilio proximus est. (v. Iliad. II, 811 ss.; Strab. p. 573, 597 C.).

B. De Teucro advena.

a) De Teucro Cretensi eiusque populo.

Quae fabulae traditae sint.

Teucrorum gentem e Creta in Troadem transmigrasse Callinus narravit (fr. 7 Bergk.⁴ = Strab. p. 604). Hos autem

¹⁾ Sed ipse Dardanus apud Hellanicum Samothracius est, si quidem recte disseruit Rolandus Koehler (Stud. Lipsiens. philol. vol. XVIII p. 214 ss.), apud Mnaseam Troianus videtur esse (FHG III p. 154 fr. 28: — Τεῦκρον τὸν Τρωᾶ· ὁ δὲ Τεῦκρος ἀναγνωρίσας τὸν Δάρδανον —).

²⁾ Hi auctores delibero an iidem sint, quos laudat Servius in Aen. III, 108.

cfr. in Aen. I, 38

, quia Teucer et Scamandrus Creta profecti Troiam venerunt. facta ascensione hospitio a Dardano accepti de advenis cives facti quia Batiam, Teucris filiam, Dardanus sibi iunxit et populares suos socero cognomines fecit.

³⁾ cfr. Lehnertium apud Roscherum, lexic. I. p. 1487; Prellerum Robertum, Griech. Mythol. I⁴ p. 547; 719.

in Aen III, 108

tradunt praeterea nonnulli. Dardanus a Teucro in Phrygia inventum, (*hunc*) filiam suam ei sociasse et Dardanum populares suos socero cognomines fecisse.

Teucros circum Hamaxitum a muribus oppugnatos ex oraculo sibi dato sedes ibi constituisse templumque Apollinis Sminthei condidisse si non Callinus ipse, certe complures auctores Strabone vetustiores tradiderunt (cfr. Strab. p. 604). Teucrorum nomine omisso fere eadem atque apud Strabonem leguntur apud Aelian. N. A. XII, 5 et apud schol. Ven. A in Il. I, 39.¹⁾

Item Teucrum heroem, quem iam apud Callinum ducem Teucrorum fuisse recte coniicias, e Creta in Troadem venisse idque ante Dardanum²⁾ nonnulli auctores referunt, e quibus ut vetustissimos nomino Lycophronem (Alex. v. 1302/8) et Cephalonem Gergithium (= Hegesianactem Alexandrinum?³⁾ fr. 5, FHG III p. 70).

Variant autem

1. de patre Teucri, quem alii Curetis filium esse dicunt (cfr. Serv. in Verg. Aen. III, 108), alii Scamandri Cretensis (cfr. Lycophr. v. 1304; Trogum apud Serv. in Aen. III, 108; — schol. Lycophr. v. 1303 K.; paraphr. Lycophr. v. 1304 Sch.; Tzetz. in Lycophr. v. 1302/8; — Serv. in Aen. I, 38, in Aen. III, 167).

2. de filia Teucri, quam alii Batiam appellant (cfr. Serv. in Aen. I, 38; Tzetz. in Lycophr. v. 1306?; Etym. Magn. p. 191, 45?), alii Arisbam (cfr. Lycophron. v. 1308; Cephalon. fr. 5; schol. Lycophr. v. 1306 K.; paraphr. v. 1308 Sch.; Tzetz. v. 1306; E. M. p. 143, 55).

Praeterea discrepant inter se, quas partes Teucer, quas Scamander in expeditione Cretensium egerit⁴⁾: Teucrum solum sub condicione supradicti oraculi profectum de Creta in Troadem advenisse ibique 'et civitatem et templum condidisse' dicunt

¹⁾ cfr. Gutschmidium, 'Kleine Schriften' V p. 46/47; quem virum egregium in eo errare arbitror, quod Polemonem praeter indigenam, ut ita dicam, de Sminthei templo condito fabulam hunc de Cretensibus auctoribus eius mythum exhibuisse contendit. Nam ex ipsis iisdem fragmentis alterius narrationis Polemoniae, quibus Gutschmid coniecituram suam comprobare putat, facile intellegitur eam a relatione ἔλλων a schol. Ven. A in Il. I, 39 laudatorum diversam, Herodotene de Sethone fabulae (II. 141) hand dissimilem fuisse.

²⁾ Quod post Dardanum Teucer in Troadem immigrasse perhibetur apud quosdam auctores Servii (in Aen. I, 38; III, 95; 104; 108 [inde a verbis 'tradunt praeterea nonnulli —']; VIII, 136), in hac quaestione contemnendum existimo. Apparet enim hoc in veteribus fabulis si non primum a quibusdam Vergilii interpretibus veram sententiam poetæ parum intelligentibus (cfr. Serv. in Aen. III, 95), certe a recentioribus interpolatoribus Romanis mutatum esse, qui Dardanum Italum popularem suum pro veterrimo Troum proavo studeant probare.

³⁾ cfr. Carolum Muellerum FHG III p. 68, Fr. Susemihlium, Gesch. d. gr. L. i. d. Al. II, p. 31/34. C. Wachsmuthum, Einl. i. d. St. d. A. G. p. 149/150. — Cephalonem logographum fuisse Gutschmid existimat. (Kl. Schr. V p. 51 adn. 1.)

⁴⁾ cfr. Gutschmidium l. l. p. 51.

„alii“ apud Serv. in Aen. III, 108 (v et Vergil. Aen. III, 104 ss.; Ovid. Met. XIII, 705/6; [Serv. in Aen. III, 95, 104]). Teucrum cum Scamandro a muribus oppugnatos in agro Bebrycio condisse tradit Lycophron Al. v. 1303 ss. (cfr. et schol. Lycophr. v. 1303 K.; paraphr. v. 1303 ss. Sch.; Tzetz. v. 1302/6; [— Serv. in Aen. I, 38]). Scamandrum eodem omine „in Idae montis radicibus aedificia collocasse“, deinde, „cum adversus Bebrycas finitimos bellum gereret, victorem in Xantho flumine lapsum non comparuisse filioque eius Teucro regnum traditum“; Teucrum Apollini Smintheo templum constituisse narrant auctores quidam Servii in Aen. III, 108.¹⁾ Scamandrum (a Samone adiutum) incolas Troadis armis subegisse prodit Nicolaus Damascenus (FHG III p. 369 fr. 21).

Quibus e narrationibus et Lycophroneam et Servianam illam primo loco in Aen. III, 108 adnotatam etiam novi aliquid afferre vides, cum Bebrycas ut antiquiores illius regionis incolas a Teucris devictos inducant.

Quid de hac fabula iudicandum sit.

Cur e Creta Teucri dicantur immigrasse, ipsi illi antiqui mythologi indicant. Primum enim Idam montem Troianum a Cretensi monte homonymo Teucer Teucrive traduntur nominasse (v. Strab. p. 604; Vergil. Aen. III, 112). Deinde Curetis, herois Curetum Cretensium eponymi, filium Teucrum esse, ut iam supra commemoravimus, „alii“ apud Serv. in Aen. III, 108 praedicant, atque etiam ipsum Cybelae Corybantiumque cultum e Creta ab eo in Troadem translatum esse Vergilius (Aen. III, 107/113) significat. Quibus e narrationibus intellegimus Teucris ut antiquissimis incolis Troadis ideo Cretensem originem inditam esse, quod et Idae nomen montis Troiani a Cretensi monte homo-

¹⁾ Dubito num iure Gutschmid (l. l. p. 21) hanc narrationem Trogo attribuat. Leguntur enim apud Servium (l. l.) haec: „alii, inter quos et Trogus, (sc. Teucrum) Scamandri filium tradunt. Qui Scamander etc.“ (v. et Holzingerum in Lycophr. Al. v. 1303). Minime vero comprobari potest quod vir doctissimus suspicatur (l. l. p. 52) hanc fabulam ab Hellanico repetendam esse. Primum enim Batiae nomine, quo Hellanicus filiam Teuceri appellat (FHG I p. 63 fr. 130), eodem eam apud Serv. in Aen. I, 38 non huius, sed alius diversaeque narrationis auctores nuncupant (cfr. p. 43, 2; 44, 2). Neque etiamsi ad hanc fabulam (Serv. in Aen. III, 108) illam adnotationem Servii (in Aen. I, 38) revocandam esse concederemus, sequeretur Hellanicum eandem hanc fabulam exhibuisse; nam idem nomen Batiae filiae Teuceri inditur aliis quoque in narrationibus cum hac prorsus discrepantibus. (cfr. c. I, I, A p. 42 ss.)

Deinde Nicolaum Damascenum (fr. 21) Hellanici vestigiis institisse neque Mueller (FHG III p. 346) neque Gutschmid (Kl. Schr. V p. 51/52) ullo argumento probare potuit.

nymo¹⁾ et Cybelae Corybantiumque cultus Troianus a Creten-
sibus sacris Rheae Curetumque repetebatur.²⁾ Quae cum ita
sint, Gutschmid sagacissime concludit (l. l. p. 48) Hamaxitum
Teucros ob eam causam advenientes factos esse, quod Cory-
bantium in territorio huius oppidi situm erat (v. Strab. p. 473).
Sminthei autem cum oraculo adventus Teucrorum postea con-
iunctus est, cum cultus eius in illam eandem regionem (Chry-
sam in oppidulum Hamaxito proximum) translatus esset (v. Strab.
p. 612).³⁾ Huic de Smintheo condito fabulae cum Cures, quem
in antiquiore illa quae ad Corybantes pertinebat forma myathi
patrem Teucris Cretensis fuisse Gutschmid (l. l. p. 46) acute
animadvertit, minus aptus esset, a recentioribus Scamander ex
indigena Troiana narratione depromptus pro eo substitutus est.
Quem Scamandrum Cretensem etiam ipsum e Creta in Troadem
demigrantem facere idcirco necesse fuit, quod revera nomen eius
non in Creta sed in Troade reperiebatur. Atque procedente
tempore idem Scamander, cum pater Teucris esset, ut vetustior
Teucro filio in hac fabula gradatim usque adeo antepositus est, ut
ad extremum summa totius expeditionis ad eum solum deferretur.

Batae nomen filiae Teucris ex indigena memoria Troiana
delibatum quid de sedibus Teucris doceat, supra vidimus (p. 43).
Arisbam, cum herois eponyma sit Arisbae oppidi Dardano pro-
pioris quam Ilio Hamaxitove, Dardano, a quo Dardanum oppi-
dum conditum esse recentiores narrabant⁴⁾, uxorem prius datam
esse suspicor quam filiam Teucro, quem alii Iliaci, alii Hamaxitio
in agro domicilium collocasse perhibebant. Elucet autem eadem
forma fabulae, qua haec uxor Dardani Teucris filia facta est,
regnum Teucris usque ad Arisbam oppidum propagatum esse.

¹⁾ De aliis nominibus quae eadem in Creta atque in Troade in-
veniuntur v. Demetrium Scepsium apud Strab. p. 472 (= fr. 61 Gaed.).
cfr. et Paulum Kretschmerum, Einl. in d. Gesch. d. gr. Spr. p. 191;
Ottonem Gruppium, Griech. Mythol. (= Muelleri compend. V, 2, 1)
p. 301.

²⁾ cfr. et Eduardum Meyerum, Gesch. v. Troas p. 9; Gutschmidium,
Kl. Schr. V p. 45/46.

³⁾ sive Chrysa ex oppidulo Troadis prope Theben *ἐποπλᾶζιν* sito,
ut Strabo (vel Demetrius Scepsius [cfr. Gaedium, Demetrii Sc. qu. s.
p. 37]) l. l. indicat, cui Carolus Hoeck (Kreta II p. 268/9) adstipulatur,
sive Chrysa ex oppidulo Lesbi insulae, de quo v. Carolum Tuempelium
(Philol. 49, 1890 p. 89 ss., imprimis p. 102 ss.).

⁴⁾ cfr. Museam (FHG III p. 154 fr. 28), Diodorum (bibl. IV, 75;
V, 48), Dionysium Hal. (Ant. I, 61 coll. I, 46; I, 69), Ps. Apollodorum (bibl.
III, 12, 1, 3); v. et Cononem (narr. XXI), a quo oppidum a Dardano
conditum quamquam Dardania appellatur, tamen eo loco collocatur,
ἐν ᾧ τῆς σχεδίας ἀπέβη. — Homerus autem Dardanium urbem in *ἐπω-
ρεΐας πολυπίδακος Ἰδης* a Dardano conditam esse dicit (Il. XX v. 216/218).
cfr. Ed. Meyerum Gesch. v. Troas p. 6. Homeri auctoritatem secuti
sunt Ps. Sennius (v. 688, 9), Strabo (p. 330 fr. 50).

Hoc autem oppidum cum Bebrycum sedibus¹⁾ finitimum fuerit, iam intellegimus, unde bellum a Teucro adversus Bebrycas finitimos²⁾ gestum ortum sit.

b) De Teucro Atheniensi.

Quae tradita sint.

Teucrum heroem Xypete e pago Attico in Asiam transmigrasse nonnulli auctores (apud Dionys. Hal. I, 61 et apud Strab. p. 604) narrarunt, quorum e numero Phanodemus athidographus nominatim profertur a Dionysio (FHG I. p. 367. fr. 8.).

Quid de hac fabula iudicandum sit.

Huius Xypetensis originis Teucri multa testimonia ab illis scriptoribus allata esse Dionysius l. I. affirmat. Strabo autem l. I. *τῆς πρὸς τοῖς Ἀπυζοῖς ἑπαιχτοῦ τῶν Τρώων σφαιρίων* et hoc positum esse dicit, quod apud utramque gentem Erichthonius quidam in numero heroum antiquissimorum esset. Aliud ex illis argumentis Servius (in Vergil. Aen. III, 281) prodit cum dicit Troianos idcirco, quod ab Atheniensibus oriundi sint, Minervam colere. Huic autem deae Erichthonius artissima necessitudine adiunctus est.²⁾ Atque cum Servius l. I. expressis verbis Troianos praeter Dardanum et Teucrum etiam ab Atheniensibus originem ducere praedicet, stemmate regum Troianorum collato³⁾ apparet praeter Phanodemi aliam quoque de hac expeditione fabulam viguisse, qua Erichthonius (non Teucer) Minervae cultum ex Attica in Troadem transtulisse narraretur. Quae de Erichthonio fabula ab Attico quodam auctore excogitata utrum antiquior ansam dederit ad Erichthonium Iliadis c. XX. versibus 219./230. stemmati heroum Troianorum inserendum an contra aetate inferior ab ipsis his versibus demum profecta sit, in ambiguo est.⁴⁾

¹⁾ cfr. Charonem Lampsacenum (FHG I p. 33. fr. 6 et 7), Eduardum Meyerum l. I. p. 14.

²⁾ cfr. R. Engelmannum ap. Roscher. lex. I p. 1303 ss. s. v. Erichthonios.

³⁾ Vulgata memoria fabulari hic ordo regum Troianorum traditus est. Antiquissimus rex est Teucer, succedit ei regno Dardanus gener, a quo imperium accipit Erichthonius filius, qui pater est Trois etc.

⁴⁾ v. Joh. Toepfferum, Quaest. Pisistr. p. 78 (= Beitr. p. 58): „Num hic de recentioribus Atheniensium interpolationibus cogitari liceat, equidem disceptare non audeo.“ Attamen adnotandum est praeter Homericam aliam genealogiam traditam esse, qua Erichthonio omisso Tros Dardani filius esse dicitur (v. Accium fr. inc. III [R.]; schol. Townl. interl. in Iliad. c. XI v. 166). De Minerva Iliade (cuius cultum ab Erichthonio institutum esse Attica fabula narrabat) quae in Iliade (c. VI v. 86 ss., 269, 311) commemorantur, recentiore aetate addita esse

Pro certo autem habeo eam vetustiore esse illa de Teucro narratione. Xypetae enim pago, unde cur Teucer oriundus esse dictus sit nullam causam reperimus, necessitudines quaedam intercedunt cum Erichthonio. Primum Xypete pagus Cecropidem in tribum adscriptus erat. Cecrops autem eiusque filiae quam artis vinculis cum Erichthonio coniuncti sint quis ignorat? Deinde in eodem pago Xypete Palladium, quod celeberrimum illud signum Troianum Troia deleta ereptum esse putabatur¹⁾, collocatum fuisse Otto Gruppe (Griech. Mythol. = Muelleri compend. V, 2, 1 p. 22) recte videtur coniecisse.²⁾ Hoc autem Palladium quippe quod antiquissimum simulacrum Minervae Iliadis esse iudicaretur, ab iis qui cultum huius deae ab Erichthonio ex Attica in Troadem inductum esse existimabant, ex eadem terra ab eodem heroe illum advectum esse putatum iure concludere mihi videor. Quod cum ita sit, nonne probabile est Erichthonium Palladium Xypete ex eodem pago Attico secum abstulisse esse narratum, in quo etiam iis quae historia complectitur temporibus antiquum Minervae signum, quod idem Palladium Troianum esse dicebatur, constitutum fuisse supra vidimus? Adde huc quod Xypetaeones antiquitus Troes traduntur appellati esse (Strab. p. 604; Steph. Byz. s. v. *Τροία*) a nomine Trois, filii Erichthonii, non Teuceri a nomine Teucris. Jam concedes vetustiore quadam forma fabulae Erichthonium, non Teucrum e pago Xypete in Troadem profectum esse perhibitum. Qua narratione utrum Erichthonius iam Dardano (Teucroque?) ut aetate inferior postpositus an Dardano Teucroque vel nondum in numerum heroum Troianorum adscriptis vel consilio omissis antiquissimus proavus auctorque gentis Troianae numeratus fuerit, decernere non ausim. Teucrum autem a recentioribus scriptoribus Atticis eam ob causam pro Erichthonio substitutum esse elucet, quod tum vulgata memoria fabulari vetustissimus heros Troianus fuisse ferebatur. Nam hoc ipso quod ad antiquissimum qui tum putabatur heroem Troianum partes advenae Attici detulerunt, id consecuti sunt, ut Atticae deae gentisque gloria vel, si

---

Ferdinandus Duemmler (in encyclop. post Paulyium a Wissowa iterum edita II p. 1944/46; 1981; cfr. 2009 ss.) suspicatur, qui de recentiore forma metrica horum versuum confert Herm. Usenerum, Altgr. Versbau p. 12.

¹⁾ cfr. Ferd. Chavannesium, de Palladii raptu (diss. Berolin. 1891) p. 29/38.

²⁾ De situ Palladii cfr. imprimis Cl(ito)denuum apud Plut. Thes. 27. v. C. Wachsmuthium, Die Stadt Athen I p. 447 ss., F. Duemmlerum ap. Wissowam II p. 1957. De situ Xypetae pagi v. Arth. Milchhoeferum ap. Wissowam II p. 2194, 2196 tabul. ad p. 2204; Gualt. Judeichium ibidem p. 2229.

vetustiore illa memoria, qua Erichthonius ex Attica in Troadem immigrasse traditus fuerat, idem Erichthonius antiquissimi loco proavi regum Troianorum habitus fuerat, etiam posteriore aetate, qua hic heros in stemmate non primo, sed tertio loco erat, eadem atque antea servaretur vel, si illa fabula Erichthonio item atque ab Homero ceterisque qui eum commemorant auctoribus sive Dardanus solus sive Dardanus et Teucer ut aetate superiores praepositi fuerant, quam maxime augeretur.

Quae adhuc disputavimus ut paucis complectar, vidimus nonnullis fabulis posthomerice Teucrum quendam, qui apud Homerum nusquam commemoratur, Dardano ut socerum praepositum antiquissimum heroem Troianorum praedicari. Qui Teucer eponymus videtur esse gentis Teucrorum, quae item Homero incognita compluribus illarum narrationum cum hoc heroe ita coniuncta est, ut imperio eius subiecta et ex nomine eius appellata perhibeatur, quibusdam earum restituta fere pro eo videtur. De origine eius vel Attica vel Cretensi quae auctores haud pauci hariolantur, vanae sunt coniecturae.

Jam quaeramus quae historici de hac gente Teucrorum tradant.

2. De eis quae ad historiae fidem traditae videntur narrationibus.

Unus atque solus Herodotus de Teucrorum gente talia profert, quae speciem verae memoriae habeant. Commemorat autem

A. de Teucris in Troade habitantibus

B. de Teucris e Troade in Europam transgressis.

A. De Teucris in Troade habitantibus.

Testimonia.

Herodotus Gergithes gentem in montibus Troadis habitantem V, 122 'priscorum Teucrorum reliquias' esse dicit eosdemque VII, 43 tamquam uno nomine 'Gergithes Teucros' appellat.

Quid de hac memoria iudicandum sit.

Qui viri docti adhuc de Teucris disputarunt, omnes huic testimonio Herodoti auctoritatem attribuerunt, ut nuper Paulus Kretschmer (Einleit. i. d. G. d. gr. Spr. p. 190/191).

Neque tamen equidem sententiae eorum adstipulari possum. Neque enim dubito quin, si Gergithes revera Teucrorum reliquiae essent, in uno saltem ceterorum locorum, in quibus Gergithes inveniuntur, item ut in Troade Teucrorum memoria ser-

vata esset. Hoc autem non evenit. Nam Gergithum nomen occurrit: a) in Lampsacena (cfr. Strab. p. 589, dubium est num hic antiquitus sedes habuerint). b) in Cymaea (cfr. Clearch. Sol. apud Athen. p. 256 c; Strab. p. 589). In hanc regionem Gergithes Tricca ex urbe Thessala immigrasse auctores quidam a Clearcho (l. l.) exagitati contenderunt. c) Milet, ubi plebem ita¹⁾ appellari tradit Heraclides Ponticus apud Athen. p. 524 a (cfr. Suidam s. v. et de ipso illo bello civili Herodot. V, 28). Neque tamen in his locis Teucrorum aut vola aut vestigium exstat.²⁾

Deinde quod Alfredus de Gutschmid (ap. Thraemer. Perg. p. 181, 354, 2), Ferdinandus Duemmler (Athen. Mitt. XI, p. 251, 1), Paulus Kretschmer (l. l. p. 190/191) errorem Clearchi Solensis vel auctorum eius usurpantes (cfr. Athen. p. 256 c) Gerginorum nomen speculatorum illorum Salamine in urbe Cypria habitantium idem contendunt esse atque Gergithum, prorsus dissentio ab his viris doctissimis. Primum enim una littera inter se differunt *Γεργίνοι* et *Γεργίθες* neque quo modo θ pro ρ substitui potuerit facile intellegitur. Tum, quod gravissimum est, componitur cum Gerginis alterum genus adulatorum, *Προμάκωνες* (Athen. p. 255 f/256 a), quibus hoc nomen per contumeliam ac ludibrium inditum esse dilucide Lobeck ostendit (Paralipom. p. 81 adn. 19). Quid igitur vero propius est quam alterius quoque partis nomen eadem ratione explicandum esse? Et explicatur hac via sagacissime a Brugmanno (Stud. Curt. VII p. 303), derivatur a stirpe gar, skrt. g'arg'ati (cfr. Hesychium, qui interpretatur *γεργίρος* · διάβολος).

Jam concedes Gerginos a Gergithibus seiungendos esse.

Neque minus Gutschmid (l. l.) et Kretschmer (l. l.) in co errant, quod in horum Gerginorum patria reliquias Teucrorum reperiri autumant. Nam Teucridae reges Salaminii item ut Teucri sacerdotes Olbenses a Teucro heroe Graeco nomen acceperunt, ut infra fusius explicabimus (cfr. p. 57; 61.).³⁾

¹⁾ *Γεργίθας* lectionem cod. Marc. A et Meineke et Kaibel in textum recepit. Attamen animadvertendum est et in codice Laurentiano E epitom. Athen. et apud Suidam (s. v. *Γεργίθες*, *Περιβολή*, *Τέρβη*) hanc factionem Milesiorum *Γεργίθας* nominari. Quam lectionem qui probabit, fortasse haesitabit an hi Gergethes a Gergithum gente distinguendi sint, praesertim cum neque Clearchus neque Strabo Milesiorum Gergithum mentionem faciat.

²⁾ Omittendum hoc loco putavi Gergitha vicum Mysium, in quem e Troade Attalus Gergithes captivos traduxit (v. Strab. p. 616). Praeterea ne illic quidem de Tencris ulla memoria exstat.

³⁾ Inde apparet reiciendam esse Duemmleri opinionem (Athen. Mitt. XI p. 250/251 et adn. 1), qua antiquissimorum vasorum nonnulla illa exempla, quae eadem et Cypri et in Troade reperta sunt, et hic

Ergo extra Troadem ne in una quidem ceterarum regionum, in quibus Gergithum nomen invenitur, Teucrorum ullum indicium reliquum est. Quae cum ita sint, nonne iure statuimus Gergithes a Teucris diversos esse?

In Troade autem cur Gergithes cum Teucris coniuncti sint, facillime intellegitur. Teucris enim fabulis posthomeris, ut supra (c. I, 1) vidimus, antiquissimi incolae Troadis fuisse narrantur atque etiam ab ipso Herodoto et eodem illo loco, quo Gergithum proavi perhibentur (V, 122), ἀρχαῖοι appellantur et alio loco (VII, 20) bello Troiano priores fuisse traduntur. Ex quo perspicuum est Gergithes ab Herodoto eiusve auctore vetustissimam earum quae tum in Troade habitabant nationum putatam esse eamque ob causam cum antiquissima quae mythis ferebatur gente Troadis i. e. cum Teucris copulatam esse.

Verae igitur meraeque reliquiae Teucrorum in Troade ea quam historia complectitur aetate non supererant, sed memoria tantum fabulosa, qua antiquissimis temporibus adscripti erant.

B. De Teucris e Troade in Europam transgressis.

a) quae Paeones quosdam tradidisse Herodotus narret.

Herodotus (V. 13) Pigreta et Mantyen Paeones adulescentes nobiles Dario regi interroganti, quinam homines Paeones essent, respondisse dicit eos Teucrorum Troianorum colonos esse.¹⁾

et illic ab eadem gente Gergithum (!) (eiusque cognatione) confecta esse suspicatur. Quae suspicio etiam alia via refutatur. Idem enim illi typi vasorum nuper ab Alfredo Koerte (v. Kretschmer, l. l. p. 174 ss.; Athen. Mitt. XX p. 19; Archaeol. Anz. XI. p. 34; Zeitschr. für Ethnol. 1896 p. 123; Athen. Mitt. XXII p. 21/25; XXIV p. 21 ss.; p. 38 ss.) Phrygia quoque e terra eruti sunt, ubi nullum testimonium traditum est Gergithes unquam habitasse. Praeterea Eduardus Meyer (Gesch. d. A. II § 79, p. 125), Kretschmer (l. l. p. 189), Koerte (Athen. Mitt. XXIV p. 39) iure monuerunt numerum formarum Cypriae arti vasculariae cum Troiana communium non tantum esse, ut eas in altera regione ab eadem gente atque in altera usurpatas esse contendere liceat; quantum e. g. numerum esse formarum Phrygiae arti vasculariae cum Troiana communium Koerte (Athen. Mitt. XXIV p. 39 ss.) et Kretschmer (l. l. p. 175/6, 177/178, 189) existimant. — Item corrui Kretschmeri coniectura (l. l. p. 190), qua a Teucris Gergithibusque Cypro (!) in Troadem profectis et postea hinc illuc reversis (!) et formas illorum vasorum et rationem, qua cocta sunt, in artem Cypriam inductam esse audacius hariolatur.

¹⁾ Hoc ex loco deprompta videntur esse quae Strabo (p. 331 l. VII fr 38) refert: a compluribus Paeones Phrygum colonos esse affirmari (v. Thraemerum, Pergamos' p. 290, 1).

Quid de hac fama iudicandum sit, iam Eduardus Thraemer (*Pergamos*¹ p. 325, cfr. et p. 290/1) eo indicavit, quod Paeones in Iliade socios Troianorum i. e. progeniei Teucrorum esse monuit. Atque cum Guilelmo Tomaschek (S. B. d. Wien. Akad. Bd. 128, 1893 *Die alten Thraker* p. 13 ss.) consentio Paeones ab auctore aliquo Homero aetate posteriore ideo cum Troianis consanguinitate conexos esse, ut explicaretur, cur in bello Troiano eis auxilio venirent. A Teucris autem illam coloniam e Troade in Paeoniam quae postea vocabatur deductam esse idcirco posuit, quia eam ante Dardani aetatem missam esse ex eo conclusit, quod in Iliade, ubi inde a Dardano res Troianae narratae erant, nihil de ea traditum erat.

Videmus igitur hanc quam Herodotus de Paeonum origine Teucris exhibet narrationem coniecturam esse ex Iliade petitam. Talem autem coniecturam non a Paeone coniectore, sed a Graeco factam esse manifestum est. Et certe veri simile est eam non revera ab illis principibus Paeonum prolatam, sed eis ab Herodoto eiusve auctore attributam esse.¹⁾ Attamen qua re etiam ipsi illi Paeones adduci potuerint, ut Graecam hanc coniecturam assumerent, iam Henricus Stein (ad Herodot. l. l.) ostendit. Reputavit enim eos, cum tyrannidem in Paeones appeterent, id a rege impetrare studuisse, ut eos (i. e. Paeones) bello subigeret. Huic autem consilio eximie suffragari animadvertit hanc fabulam, qua demonstretur Paeones iam origine sua in ditione ac potestate Persarum esse, quos cum omnium ceterarum gentium Asianarum tum Troianorum imperium tamquam hereditate acceptum sibi vindicasse idem Herodotus docet. (I. 4./5.; IX. 116.)

Nihil ergo obstat, quominus hanc relationem Paeonum Herodoteorum vanam hariolationem esse statuamus, ex qua de Teucris nihil novi discimus.

b) quae Bithynos tradidisse Herodotus narret.

Herodotus (VII. 75.) Bithynos affirmasse dicit se e Thraciis suis sedibus ad Strymonem fluvium sitis a Teucris Mysisque expulsos esse.

Haec narratio quomodo accipienda sit, facillime, ut iam Tomaschek (l. l. p. 16, 19, 64) demonstravit, nobis perspicitur,

¹⁾ Tomaschek (l. l. p. 14) arbitratur totam hanc de Paeonibus profugis eorumque sorore memoriam non ad veritatem traditam, sed (quasi vaticinium ex eventu collectum) excogitam esse postquam magna pars Paeonum a Megabazo in Asiam abducti sint. — Simillima autem de uxore Mysi cuiusdam Thracis leguntur apud Nicolaum Damascenum (fr. 71 M.), qui unde ea mutuatus sit nescimus. Thraemer (*Pergamos*¹ p. 325 adn. 1) Nicolaum narrationem Herodoteam imitatum esse censet, sententiam Muellieri secutus (v. FHG III p. 413).

cum recordamur Herodoti aetate Strymoniam quam Bithyni antea suam fuisse fortasse iure¹⁾ praedicabant regionem eandem a Paeonibus occupatam fuisse (v. Herodot. V. 1., 13., 98. [VII., 113.]). Hinc enim probabile fit Bithynos revera contendisse se a Paeonibus eiectos esse. Paeonum autem ἀρχήν ab Herodoto eiusve auctore Teucros putatos esse supra vidimus. Atque iam hos proavos Paeonum Strymonium agrum cepisse ei visos esse cum indicio significatur tum argumento confirmatur: Significatur eo, quod Herodoti illo capite (V, 13) Paeones Teucrorum coloni esse proxime et secundum ipsa ea verba narrantur, quibus ad Strymonem dicuntur habitare. Confirmatur eo, quod elucet illum scriptorem, cum Paeonum proavos ante Troica tempora e Troade in Thraciam immigrasse ex Iliade, ut supra explicavimus, coniecisset, facere non potuisse, quin ex eadem Iliade colligeret eos tum Thraciam ab Hellesponto usque ad Axium fluvium, inter quos terminos et Strymonia regio sita est, victores peragrasse²⁾; in Iliade enim compluribus locis (II, 848/50; XVI, 287/8; XXI, 154/7) progenies eorum i. e. Paeones belli Troiani aetate Axii amnis accolae fuisse perhibentur.

Quid igitur probabilius est quam illum auctorem iam ab his proavis Paeonum Bithynos e Strymonii suis sedibus exactos existimavisse eamque ob causam in eorum narratione Teucros pro Paeonibus substituisse? Quod si ita est, hac narratione Herodotea de Teucris nihil aliud traditum est nisi quod illa, de qua capite antecedente disputavimus.

Mysos autem idem ille auctor una cum Teucris Bithynorum de expulsiōe sua memoriae idcirco videtur admisisse, quod eos, ut alio loco (VII, 20) apud Herodotum legimus, una cum Teucris ante Troica tempora ex Asia in Europam putavit transisse.³⁾ Quam in opinionem qua re adductus sit, infra disseremus.

e) quae nullo auctore nominato Herodotus prodāt.

Herodotus Teucros (VII, 20) commemorat una cum Mysis ante Troica tempora per Bosporum in Europam transgressos

¹⁾ cfr. Ed. Meyerum, *Gesch. d. A. I* § 452 p. 544; II § 290 p. 451; § 293 p. 455 et adn., 457. apud Paulyium-Wissowam (s. v. Bithynia) III p. 512; Ed. Thraemerum, *„Pergamos“* p. 329, 1; G. Tomaschekium l. l. p. 63 ss; P. Kretschmerum, *Einl. i. d. G. d. gr. Spr.* p. 211.

²⁾ Revera Paeones non ab oriente, sed contra ab occidente ad Strymonem progressos Bithynos non ante annum 700. a. Chr. n. expulsi demonstrant Thraemer l. l. p. 329, 1, Eduardus Meyer II. II, *impr.* apud Wissow. III, p. 510/1, Tomaschek l. l., Kretschmer l. l.

³⁾ Aliter, sed minus recte Thraemer iudicat (l. l. p. 325).

omnibus Thracibus subactis et usque ad Ionium mare descendisse et in meridiem versus usque ad Peneum fluvium pervenisse.¹⁾

Haec fabula unde orta sit, ex parte iam supra cognovimus. Teucrorum enim bello Troiano antiquiorum hanc in Europam expeditionem ideo excogitatam esse elucet, ut explanaretur, cur Europaeae complures gentes (ut Thraces, Cicones, Paeones) in Iliade socii Troianae progeniei eorundem Teucrorum essent.

Mysi autem cur huic migrationi interfuisse perhibeantur, iam Thraemer (Pergamos' p. 290/1) animadvertit.

Europaeorum enim Mysorum Iliadis carm. XIII. v. 5. mentio fit.²⁾ Atqui Herodotus vel auctor eius Mysos Asianos indigenas esse arbitrabatur (I, 171; VII, 74). Quam cum haberet opinionem, nonne veri simillimum est eum coniecisse Europaeos illos Mysos in Iliade commemoratos coloniam esse ab Asianis ante Troiana tempora in Europam deductam?³⁾ Hanc autem Mysorum migrationem, ut ita dicam, antehomericam cum antehomerica migratione Teucrorum eo facilius coniungi potuisse patet, quod Mysi et apud Homerum cum Troianis nepotibus Teucrorum foedere sociati et Herodoti aetate Teucrorum quae fuisse putabatur terrae finitimi erant.

Restat, ut de via, qua agmen illorum sociorum processisse praedicatur, et de terminis, quibus iter eorum definitur, iudicium faciamus.

Ac per Bosporum quod dicuntur in Europam transisse, id principio ad Mysos solos pertinuisse censeo. Teucri enim Hellespontum, non Bosporum accolisuisse existimabantur. Mysos

¹⁾ Eandem narrationem Teucro heroe pro gente Teucrorum substituto eiusque nomine ambagibus circumito Lycophron (v. 1341/5) exhibet (cfr. Joh. Geffckenum, Herm. XXVI, p. 568). Quem, cum eam ab Herodoto mutuatus esse videatur (cfr. Holzingerum ad l. l.), in hac quaestione neglegendum esse duco. — Levissime Strabo (p. 61) hanc memoriam attingit.

²⁾ Sed perperam facit Thraemer (l. l. p. 289), quod a Thraciis his Mysis eos, qui aliis locis in Iliade inducuntur, vetat disiungi. Nam certe carm. XXIV. v. v. 277/278. Asianos Mysos commemorari ex eo cognoscitur, quod mulos Priamo dono dedisse narratur. Mulum enim ex Asiae regionibus Ponticis oriundum esse Victor Hehn (Culturpfl. 6 p. 131 ss.; 562 ss.) explicat. Thraces autem neque asinos aluisse neque mulos educasse apparet, cum Scythiis genti illi Thracibus finitimae et asinos et mulos ignotos fuisse Herodotus tradat (IV, 129). — Praeterea carm. II. v. 858. Mysos ad Asianas oras Bospori et Propontidis habitantes cogitari Thraemer ipse suspicatur (l. l. p. 334 ss.), et carm. X. v. 430/1. Mysos inter Lycios et Phryges Maeonesque collocatos reperimus.

³⁾ Revera Mysos contra ex Europa in Asiam transmigrasse demonstrarunt post alios Thraemer (l. l. p. 333 ss.); Tomaschek (S. B. d. W. A. Bd. 128 p. 47 ss.); Kretschmer (Einl. p. 211, 391).

autem constat olim prope a Bosporo sedes habuisse¹⁾, quem etiam Mysium vocatum esse complures testes exstant.²⁾ Rursus principio Teucros solos in occidentem versus usque ad Ionium mare penetrasse putatos esse vero proximum est, cum in regionibus illi mari adiacentibus nihil videatur Mysorum memoriam attulisse, Teucrorum nonnulla, Troianorum enim complurium locorum, complurium fluviorum nomina eadem in Epiro reperiebantur.³⁾

Troianus heros Helenus et Andromache herois Troiana post bellum Troianum illic regnasse ferebantur.⁴⁾ Quae cum ita essent, nonne facile fabula oriri poterat iam antiquissimos proavos Troianorum illam regionem in dicionem suam rede-gisse eamque velut hereditate illis Troianis reliquisse?

Item quod de ambarum gentium ad Peneum progressu traditur, ad Teucros solos revocandum esse arbitror. Nam primum Paeones, Teucrorum illos, colonos, fines imperii sui quondam in Emathiam et in Pieriam propagatos habuisse certis auctoribus comperimus.⁵⁾ Deinde Pelasgi illi, qui apud Homerum socii Troianorum a Teucris prognatorum erant, in Thessalia videntur collocati et revera apud eum fuisse et antiquitus saltem a Graecis putati esse.⁶⁾ Ad extremum ut in Epiro item in his regionibus Troiani complures heroes e bello Troico servati habitasse narrabantur.⁷⁾

¹⁾ cfr. Ed. Meyerum, *Gesch. v. Troas* p. 99/100; *Gesch. d. A. I* p. 301; Thraemerum *l. l.* p. 276 ss.; 333 ss.; Tomaschekium *l. l.*; Kretschmerum *l. l.*

²⁾ Dionysius Chalcid. fr. 7 (FHG IV, 395); Dionysius Perieget. v. 140; Arrianus fr. 35 (FHG III, 593); schol. Apollon. Rhod. II, 168 (coll. I, 1115). v. Thraemerum *l. l.* p. 277.

³⁾ v. Steph. Byz. s. v. *Τροία* (cfr. Dionys. Hal. I, 51; Vergil. Aen. III, 349; Ovid. Metam. XIII, 721); s. v. *Τεῦκρον* (cfr. Liv. XXXI, 27; Vergil. Aen. III, 386); v. Vergil. Aen. III, 302; 336; 349/51; cfr. Varron. apud interpol. Serv. ad Vergil. Aen. III, 349.

⁴⁾ v. Engelmannum ap. Roscher. *lexic. Ib* p. 1980/1; Kluegmännum ap. Rosch. *lex. Ia* p. 344/5; Ottonem Gruppium, *Griech. Mythol.* (=Muelleri comp. V, 2, 1) p. 305, 350, 353. Horum a stirpe oriundos se reges Mo-lossorum iam sexto a. Chr. n. saeculo gloriabantur (v. Pausan. I, 11, 1-2; Gruppium *l. l.* p. 353). De Aenea in Epiro versato v. Woernerum ap. Rosch. *lex. Ia* p. 170; Gruppium *l. l.* p. 353.

⁵⁾ v. Polyb. 24, 8, 4; Livium 40, 3, 3; Strab. p. 331 fr. 38; Eustath. ad Il. II, 848. — Praeterea Eordaeorum, qui a Plinio (h. n. IV, 10 [17], 35) in numero Paeoniarum gentium habentur, coloniam in Thessalia repertam esse Suidas tradit (ap. St. B. s. v. *Αμύρος*).

⁶⁾ cfr. Ed. Meyerum, *Forsch. z. a. Gesch. I* p. 36/37. Posterioribus temporibus aliter, sed perperam de iis iudicatum est (v. Meyerum *l. l.* p. 34 ss.).

⁷⁾ de Aenea v. Woernerum ap. Roscher. *lex. Ia* p. 167; Gruppium *l. l.* p. 209, 218, 311; de Andromacha v. Kluegmännum ap. R. I. *Ia* p. 344 Ricard. Wagnerum ap. Paulyium-Wissowam *I* p. 2151; de Heleno v. Engelmannum ap. R. I. *Ib* p. 1980; Gruppium *l. l.* p. 305 adn. 14.

Attamen Mysos quoque in Macedoniam pervenisse contendat quispiam collato fragmento Hellaniceo 46. (M.), quo olim domicilia Macedonibus coniuncta dicuntur habuisse.¹⁾ Sed cum Hellanicus Herodoto aetate inferior fuerit, nonne suspicio est Lesbium scriptorem notitiam Macedoniensium Mysorum ex ipsis his verbis Halicarnassei delibasse? Quamquam infitiri nolum talem Mysorum in Macedoniam transgressionem idcirco inventam esse posse quod Olympus nomen idem monti Mysio erat atque celeberrimo illi monti Macedoniam a Thessalia seiungenti.²⁾ — Sed satis de Teucrorum Mysorumque migratione! Ne hanc quidem narrationem de Teucris novi quidquam afferre demonstravimus.

Iam quaecumque de Teucris ad historiae fidem tradita videntur, omnia perlustravimus, atque summa subducenda est.

Videmus igitur historicos Teucrorum veras merasque reliquias non cognitatas habuisse neque quidquam credibile de eis compertum habuisse nisi hoc: Teucrorum nomine antiquissimam quandam gentem appellari quae ante bellum Troianum Troadem incoluisse putabatur. — Hunc autem populum antebomericum cum fabulosae memoriae attribui necesse sit, apparet hanc de gente Teucrorum relationem depromptam esse e poetarum de Teucro heroe mytho. Quem Teucrum heroem eponymum antiquissimae cuiusdam gentis barbarae esse etsi prorsus negari non potest, tamen satis improbabile est, cum eodem nomine heroem vere Graecum appellatum reperiamus, qui quo modo familiae regum Troianorum insertus sit facile explicatur.

II. De Teucro heroe Graeco.

Quae de Teucro Graeco tradita sint.

Antiquioribus carminibus Iliadis Teucer legitimus filius Telamonis, Aiaci fratri materno quoque genere par (καίγνητος) esse perhibetur.³⁾ Patria autem eius quae sit, ab Homero non

¹⁾ FHG I p. 51 fr. 7 (M.) = Constant. Porphyrog., de them. II p. 48: — *τὴν Μακεδόνες καλοῦνται, μόνοι (!) μετὰ Μυσῶν (!) τότε οἰκοῦντες.* Dubito an scribendum sit *μόνοι, οὗ μετὰ Μυσῶν* (coll. Platon. Protag. p. 316C; Xenoph. Anab. 5, 4, 34; 7, 3, 13). De Mysis Macedoniensibus Thraemer (Pergamos) p. 289, 326/7) confert et schol. Il. XIII, 5 (V. T.) et Eustath. ad Il. XIII, 1.

²⁾ De simillima coniectura ab Ida nomine eodem duorum montium petita v. supra p. 45.

³⁾ v. Il. c. VIII. v. 330; c. XII. v. 371.; c. XV. v. 436, 466; quibus versibus Teucer καίγνητος Aiacis vocatur. De voce καίγνητος cfr. Jacob. Wackernagelium, Kuhns Zeitschr. Bd. XXXIII = N. F. Bd. XIII, Heft 1, p. 13 ss.

commemoratur nisi quod Ajax frater eius Salamine ortus esse praedicatur recentioribus quibusdam versibus Iliadis carminis II. (v. 557.) et VII. (v. 199.), quibus in duobus carminibus Teucris nulla mentio habetur.

Sed iam II. carm. VIII. v. 284. Teucrum paelice natum esse legimus, quamquam cuius gentis illa sit, non comperimus. Videtur autem hic versus additus esse epicorum posthomerice aetate.¹⁾

Cyclicos enim poëtas Teucrum spurium filium Telamonis Hesiona Troiana natum tradidisse posteriorum poëtarum et scriptorum consensu comprobatur.²⁾ Ab iisdem auctoribus Salamis insula Graeca ei patria attribuitur. Hinc expulsus Cyprum venisse dicitur³⁾, ubi Salaminiorum principum familia quaedam ab illo originem se trahere gloriabatur.⁴⁾

His cum tyrannis Cypriis nescio an Ciliciensibus illis sacerdotibus in oppido Olba regnantibus necessitudo intercedat, quorum plurimis nomen Teucrum aut Aiaceum fuisse et tituli⁵⁾ illic reperti docent et Strabo (p. 672) narrat.

Denique etiam in Hispaniam Teucer venisse fertur: Ipsum eum Carthaginem Novam condidisse tradunt Pompeius Trogus (apud Justin. l. 44. c. 3.) et Silius Italicus (l. III. v. 368.; l. XV. v. 192.).

Reliquias manus cum illo profectae in Gallacia habitare dicunt Asclepiades Myrleanus (ap. Strab. p. 157.) et Pompeius Trogus (ap. Justin. l. 44. c. 3.).

1. Quae principio patria Teucris fuerit.

Quid de his narrationibus iudicandum sit.

Apud Homerum Teucer verus merusque Graecus est. Atque profecto eum principio legitimum Graecum fuisse eo confirmatur

¹⁾ Zenodotus eum prorsus omisit, Aristophanes ab Homero ab iudicavit (cfr. schol. A ad II. l. 1.). Quorum grammaticorum iudicio adstipulor, praesertim cum hoc versu deletis contextus verborum nullo modo interrumpatur et ipsa haec praedicatio *ὁ δὲ Τρώεσσι τῷ Ἰδῶνι ἑλόντι* saepius una atque sola nomini patris educatorisve adiungatur (cfr. II. XIII, 465/6; Odyss. XI, 67; XXIII, 325; simil. II. XXII, 480).

²⁾ cfr. Soph. Aiace. (impr. v. 1302/3); Hellanic. fr. 138 (M.); Xenophont. de venat. l. I c. 9; incert. auct. Teucris fabulae (Aristot. rhet. l. III c. 15 p. 1416b1); v. et Ennii Telamon. fr. IV (ingenuum Aiaceum) etc.

³⁾ Testimonia collegit Engel, Kypros Bd. I p. 212.

⁴⁾ Isocrat. or. IX c. 19 ss.; III c. 28; Hermesianact. ap. Antonin. Liberal. l. XXXIX, 2 (M.); Pausan. l. I c. 3, 2; l. II, c. 29, 4. — Teucer pater sacerdotis Cypriae appellatur titulo C. I. G. n. 2637 exscripto.

⁵⁾ cfr. Rud. Hennigium, Symbol. ad Asiae Minoris reges sacerdotes, dissert. Lips. 1893 p. 26/49; Ad. Wilhelmum (et Rud. Heberdey), Reisen i. Kilikien, Denkschr. d. K. K. Akad. zu Wien Bd. XLIV, VI p. 53, n. 121; p. 85, n. 166; p. 88

⁶⁾ cfr. Ukertium, Geogr. d. Gr. u. R. II p. 311, 71. Huebnerum ap. Wissowam t. III s. v. Carthago Nova p. 1620; s. v. Callaici p. 1357.

quod utrumque parentem eius Graecum indigenam fuisse facile perspicitur. Telamonem enim primitus Titanem fuisse cum Atlante¹⁾, Prometheo²⁾, Tantalos³⁾ artissima propinquitate coniectum iam pridem viri docti viderunt.

Hesionam autem Troianam quae videtur item primitus Graecam fuisse certis argumentis probatur. Ipsum enim nomen Hesiona Graecum est⁴⁾ idemque his Graecis heroidibus inditum:

1. filiae Danaï (ap. Dictym Cretens. I. 9.; IV. 22.; (matri Orchomeni) schol. f in Apollon. Argon. I. 280.; Clem. Rom. Recognit. Rufin. interpr. X 21.)⁵⁾;
uxori Atlantis (schol. Eurip. Phoeniss. v. 1129. et Dict. Cr. l. l.)⁶⁾;
2. filiae Oceani;
uxori Promethei (ap. Aeschyl. Prom. v. 579 W.: ap. Acusil. fr. 7 M. = sch. Od. X, 2):
3. uxori Nauplii (ap. Cercop. in Ps. Apollodor. bibl. II, 1, 5, 14).

Hoc autem e conspectu duos fructus percipimus:

Primum Hesionam Nympham fuisse apparet, cum et Oceani et Danaï filia et Nauplii uxor perhibeatur. Deinde eam primam iustissimamque uxorem Telamonis fuisse ex eo efficitur quod eadem et Atlanti et Prometheo pari matrimonio

¹⁾ v. Ennium fr. incert. 49 (V.); Vitruv. VI, 10; cfr. E. Curtium, Archaeol. Zeit. 39 p. 14 (C. I. G. II n. 2056 A); Otton. Gruppium, Griech. Mythol. (= compend. Muell. V, 2, 1) p. 95, 9; 383; Konr. Wernickium ap. Wissowam II p. 2125.

²⁾ cfr. Maximilian. Mayerum, Die Giganten u. Titanen p. 91 ss., 96 adn. 109; Gruppium p. 382 l. l.

³⁾ cfr. Mayerum l. l. p. 88 ss.; Prellerum-Robertum, Gr. Mythol. p. 561 adn. 8; Wilamowitzium, Her. II² p. 96. Gruppium l. l. p. 383; Wernickium l. l. p. 2127.

⁴⁾ Ab *Alaia* id ducunt Franc. Buecheler, Rh. M. 27 p. 475; Guilelm. Schulze, Quaest. ep. p. 120 adn.; Gruppe l. l. p. 90/91; ab *Aaia* Otto Hoffmann, Griech. Dial. III p. 358 (coll. Schulzii quaest. ep. p. 147, contra Kuehnerum-Blassium, Gr. Gr. p. 169/170); *Aaia* nomen enodatur a S. Widio, Lakon. Culte p. 58; a C. Tuempelio ap. Wissowam II p. 1563; v. et Gruppium l. l.

⁵⁾ Schol. L in Apoll. l. l. exhibet *Ἰσονόης*, sed schol. p. l. l. *Ἰσιόνης*. Atque eadem forma *Isione* legitur apud Clem. Rom. l. l., quem ad locum cfr. Buechelerum, Fleckeisens Jahrb. 105 (1872) p. 574. *Ἰσιόνης* autem facilius ex *Ἡσιόνης* depravari potuisse quam ex *Ἰσονόης* in aprico est. Quare non dubito, quin *Ἡσιόνης* verum nomen huius matris Orchomeni sit, *Ἰσονόης* autem, quod nomen nusquam alibi nisi apud schol. L in Apoll. l. l. reperitur, ex *Ἰσιόνης* depravatum sit. Aliter, sed perperam iudicat Hoefler in lex. Rosch. III^a p. 939/940.

⁶⁾ Wilamowitz (Herm. 26 p. 211, 1) schol. Eurip. Phoeniss. v. 1129. *Ἡσιόνης* perperam mutat in *Ἠλιόνης*, Dictyis testimoniis prorsus neglectis.

coniuncta est. Hos enim Titanes Telamonem tamquam proxima cognatione attigisse iam supra commemoravimus.

Iam anquiramus, in qua parte Graeciae hi parentes Teucriti primitus sedes habuerint.

De Telamone memoria exstabat:

1. Arcadiae in oppido Pheneo, prope quod oppidum sepulcrum eius demonstratum esse Pausanias testatur (l. VIII. c. 15, 6).¹⁾
2. Halicarnassi, ubi auctori gentis sacerdotum Neptuni Troezenae oriundorum Telamonem nomen fuisse titulus docet illic repertus (cfr. Dittenberger. Syll. f. II. n. 372. = CIG. n. 2655).
3. in insula Aegina (v. testim. apud Joh. Toepfferum, Quaest. Pisistrat. p. 23 adn. 1).²⁾
4. in insula Salamine (test. ap. Toepff. Att. Gen. p. 272 ss.)³⁾.
5. in insula Lesbo, ubi Trambelum filium Telamonis Apriatam necasse et postea ab Achille occisum esse Euphorion narrat (ap. Parthen. f. XXVI [S.]).⁴⁾ Lesbum autem insulam ex antiquo tempore compluribus vinculis cum Peloponneso coniunctam fuisse constat.⁵⁾
6. Mileti?, ubi Trambelo, Telamonis filio, Lelegum regi, idem accidissee Aristobulus Cassandr. (fr. 3 M. = Athen. p. 43d), Ister Callimachus (ap. Tzetz. Lycophr. v. 467), Aristocritus (cuius nomen ad Parthen. f. XXVI. in marg. cod. P. f. 186^r adnotatum est hunc in modum: † (i. e. γράφει) ἀριστόκριτος ἐν τοῖς περὶ μιλίου v. Sakolowskium ad l. l.) tradunt. Sed parum liquet, utrum in Milesia hac fabula Trambelus primitus Telamonis filius fuerit necne. Certe etiam Mileti nonnulla Peloponnesiaca viguisse scimus.⁶⁾

Telamonem igitur principio Peloponnesium fuisse non sine iure iudicare mihi videor.

Hesionae quae regio Graeciae patria fuerit, ut cognoscamus, domicilia nobis perlustranda sunt Graecorum heroum cum ea coniunctorum. Reperimus autem

¹⁾ cfr. Gualt. Immerwahr, Die arkad. Kulte p. 115.

²⁾ cfr. et Wilamowitz, Homer. Unters. p. 245.

³⁾ cfr. Wilamowitz l. l., Gruppium l. l. p. 137 ss.

⁴⁾ cfr. Meinekium, Anal. Alexandr. p. 57; Tuempelium ap. Rosch. lexic. Ib s. v. Apriate p. 2864; Philol. 49 p. 107 ss.; Gruppium l. l. p. 299 extr.

⁵⁾ cfr. Ed. Meyerum, Gesch. d. A. II p. 239/244. v. de Tantalo, Titane Telamoni proximo, heroe olim Argivo (v. M. Mayerum, de Eurip. mythop. p. 31; Ed. Meyerum G. d. A. II p. 235/7), postea Lesbio Ed. Meyerum G. d. A. II l. l.; Gruppium l. l. p. 299 extr.

⁶⁾ v. Gruppium l. l. p. 279 ss.

1. Atlantem, coniugem eius, primitus in Arcadia celebratum¹⁾,
2. Danaum, patrem eius, Argis habitantem²⁾,
3. Nauplium, coniugem eius, Argivum Naupliae eponymum³⁾,
4. Prometheum, coniugem eius, et Sicyone versatum et Argis sepultum.⁴⁾

Quae cum ita sint, nonne elucet Hesionam Peloponnesiam fuisse?

Parentes autem Teucri cum e Peloponneso ortos esse videmus, suspicio existit eadem e terra ipsum quoque eum originem trahere. Atque revera in Iliade indicia quaedam reperiuntur, e quibus eum olim Peloponnesium fuisse coniciendum videtur. Iliadis enim in carmine VIII. (v. 274)

1. Teucer Orsilochem vincit, cuius nomen idem compluribus heroibus Messeniis inditur (Il. c. V. v. 542. ss.; Odyss. c. III. v. 489.; c. XV. v. 187.; c. XXI. v. 16.; Strab. p. 367 Pausan. l. IV. c. 1, 4; c. 30, 2.),
2. Teucer adiuatur a Mecisteo (c. VIII. v. 333.). Mecisteus autem nomen est

- a) filio Talai Argivi (Il. c. II. v. 566; c. XXIII. v. 678; cfr. et Pausan. l. II. c. 21., 2.);
- b) Herculi Eleo (Lycophr. v. 651 et Tzetz. l. I., cfr. Herculi Macistium ap. Strab. p. 348.);
- c) filio Lycaonis Arcadii (Ps. Apollod. l. III. c. 8., 2.).

Videtur Mecisteus heros eponymus esse Mecisti vel Macisti oppidi Triphyliae (de quo v. Hecataeus ap. St. Byz. s. v.; Herodot. l. IV. c. 148.; Strab. p. 345 ss.).⁵⁾

3. Teucer Periphetam occidit in carmine XIV. (v. 515.). Hoc nomine appellatur
- a) filius Coprei Mycenaei (Il. c. XV. v. 638.);
- b) heros Epidaurius (Pausan. l. II. c. I, 4);
- c) filius Nyctimi, nepotis Lycaonis Arcadii (Pausan. l. VIII. c. 24, 1).

4. Teucer ulciscitur mortem Lycophronis Cytherei⁶⁾ amici

¹⁾ v. M. Mayerum, Giganten u. Titanen p. 87. K. Wernickium ap. Wissowam II p. 2127.

²⁾ v. Prellerum-Pleuium, Gr. Mythol. II³ p. 45 ss. Bernhardum ap. Roscher. lex. I^b p. 952 ss.

³⁾ v. R. Wagnerum ap. Rosch. lex. s. v. p. 23 ss.

⁴⁾ v. Robertum-Prellerum, Gr. Mythol. I⁴ p. 94, 102 adn. 3. (Hesiod. theog. v. 536 ss., Pausan. l. II. c. 19, 8).

⁵⁾ cfr. Ed. Meyerum G. d. A. II p. 285 ss.

⁶⁾ Cythera insulam quae quaque aetate gens tenuerit v. ap. Meyerum l. I. p. 269 p. 438 p. 545.

sociique, Clitum interficit in carmine XV. (v. 437.; v. 445.).
Clitus vocatur

- a) filius Mantii Argivi (Odys. c. XV. v. 240/249);
- b) filius Polyidi Pherecyd. fr. 24^a (FHG IV. p. 638), quem
Homerus (Il c. XIII. v. 663.) Corinthium, tragici
Argivum tradunt¹⁾ fuisse.

Accedit praeterea, quod quae de patria Teucris et de coloniis
ab eo constitutis ab auctoribus Homero aetate inferioribus tradita
sunt, non obstant, quominus eum in Peloponnesum, ut ita dicam,
adscribamus.

Salaminem enim insulam, cuius nomen ab eadem radice
atque Salmonei Elei²⁾ nomen derivatum esse Wilamowitz
(Herm. XXI. p. 600. adn. 2.) censet, vel situ Peloponneso
propinquam esse et olim primo Aeginetarum, post Megaren-
sium in ditione fuisse³⁾ quis nescit? Salaminem autem urbem
Cypriam, si non revera, ut poëtae narrant, a colonis ex insula
Salamine profectis condita est, ab advenis Peloponnesiacis con-
stitutam esse satis probabile est. Nam Cyprum in insulam
iam antiquissimis temporibus colonias Peloponnesiacas de-
ductas esse constat.⁴⁾

In Ciliciam e Cypro Teucrum translatum esse veri-
simillimum est praesertim cum et hic⁵⁾ et illic⁶⁾ eum sacris
Jovis adiunctum reperiamus. In Hispaniam denique si non,
ut Huebnerus vult (ap. Wissowam III s. v. Callaici p. 1357,
s. v. Carth. Nova p. 1620), propter nomina quaedam Hispanica
Graecis similia a scriptoribus quibusdam recentioribus (ut ab
Asclepiade Myrleano)⁷⁾ putatur venisse, iam antiquiore aetate a
nautis alicuius gentis Graecae traductus esse potest, quae vel
ipsa Peloponnesia erat vel nonnulla Peloponnesiaca adsumpserat.
Samios quidem, Argivae Junonis cultores, iam septimo a. Chr. n.
saeculo usque in Hispaniam pervenisse scimus.⁸⁾

¹⁾ v. Prellerum-Plewium Gr. M. II³ p. 475.

²⁾ de quo cfr. Busoltium, Gr. Gesch. I² p. 321; Gruppium, Mythol.
p. 143.

³⁾ cfr. Toepfferum, Att. Geneal. p. 272/4.

⁴⁾ cfr. Busoltium l. l. I² p. 318, 320/1.

⁵⁾ cfr. Tacit. Annal. III. 62; Lactant. I, 21, 1; v. Engelium, Kypros II
p. 662; Gruppium l. l. p. 335.

⁶⁾ cfr. Strab. p. 672; Hennigium, Symb. ad A. M. reg. sacerdot. p. 26 ss.

⁷⁾ Sagaciter Engel (Kypros I p. 214) coniecit Teucrum, loca, ubi
postea erat Carthago Nova, occupasse a Romano quodam auctore
ob eam causam perhibitu esse, quod apud Vergilium (Aen. c. I v. 621)
Teucer imperio Beli, patris Didus Carthaginensis, paruisse narra-
batur.

⁸⁾ cfr. Herodot. l. IV c. 152; v. Ed. Meyerum, Gr. G. II p. 692;
Busoltium, Gr. G. I² p. 432; de Samiorum cum Peloponnesiis necessitu-
dinibus v. Meyerum l. l. p. 114, 243/4; 279; Busoltium l. l. p. 315.

Jam concedes nihil impedire quominus Teucrum principio Peloponnesium heroem fuisse statuamus.

2. Quae principio persona Teucris fuerit.

Teucrum Graecum esse demonstravimus. Attamen eum heroem eponymum antiquissimae alicuius gentis Graecae esse forsitan quispiam opinetur.

Sed primum in Graecia nusquam vestigia populi Teucrorum inveniuntur. Deinde Teucer prognatus est ab heroibus vere mythicis, non eponymis. Telamon enim Titan est, Hesiona nympha. Postremo idem Teucer in sacris Jovis gravissimo munere fungitur.

Jam quaeramus quae de nativa indole Teucris enucleare possimus. *Τεύχος* nomen ductum est a radice *τεν* (ut *τεύχειν*), significat opificem.¹⁾ Simili autem nomine alius filius Hesionae appellatur, Palamedem dico.²⁾ Hoc enim nomen a voce *παλάμη* derivatum item ut *Τεύχος* artificem vel opificem declarat.³⁾ Atque ipse celeberrimus ille inventor, cum propter similitudinem et nominis et muneris cum Palamaone (Eupalamo), patre Daedali⁴⁾, et cum Palaemone (Palaemonio)⁵⁾, filio Vulcani, coniungendus sit⁶⁾, primitus Vulcanum propinqua cognatione videtur contigisse.

In eadem provincia versantur duo heroes Titanum genere nati, qui auctores omnis cultus humani putabantur: Alter Deucalion⁷⁾, item ut Teucer et Palamedes filius Hesionae est idemque Prometheo patre natus, quem Telamoni proximum esse supra vidimus. Alter ipse Prometheus⁸⁾ est, Iapeti Titanis filius et Asiae, quam eandem heroidem esse atque Hesionam nonnulli viri docti existimant.⁹⁾

¹⁾ cfr. Curtium-Windischium, Gr. Etym. ⁶ p. 219, 507.

²⁾ v. Cercop. ap. Ps. Apollod. II, 1, 5, 14. cfr. Prellerum-Robertum, Gr. Myth. I⁴ p. 83, 2; Prellerum-Plewium, Gr. Myth. II³ p. 425, s.

³⁾ cfr. Pottium, Kuhns Zeitschr. V p. 277; Fickium-Bechtelum, Gr. Personennam. p. 405.

⁴⁾ cfr. Mus. ap. schol. Pind. Ol. VII v. 66 etc.; Ps. Apollodor. I. III, c. 15, 8. v. Prellerum-Robertum I. I. p. 183, 2. Schreiberum in Rosch. I. I^a p. 934.

⁵⁾ cfr. Ps. Apollod. I. I, c. 9, 16, 8; — Apollon. Rhod. I. I v. 202./203. v. Prellerum-Robertum I. I. p. 602, 2.

⁶⁾ cfr. O. Jahnnium, „Palamedes“ (Hamburg 1836) p. 30; p. 59 adn. 118.

⁷⁾ cfr. Weizsaeckerum ap. Rosch. I. I^a p. 996; Prellerum-Robertum I. I. p. 84 ss.

⁸⁾ cfr. Prellerum-Robertum I. I. p. 91 ss., 100. Etiam ipse Vulcanus cum (Talo) Titane coniungitur. v. Prellerum-Robert. I. I. p. 174, 4.

⁹⁾ cfr. Weizsaeckerum ap. Rosch. lex. I^a p. 2591 ss., Joh. Flachium, Fleckeisens Jahrb. 123 p. 821 ss. — O. Hoffmannum, Gr. Dial. III p. 358 et al.

Quae cum ita sint, satis probabile videtur Teucrum filium Telamonis Titanis et Hesionae nymphae principio similem personam tenuisse.

3. Quo modo factum sit, ut Teucer ab epicis posthomeriis nothus perhiberetur et Troianorum regum in familiam transferretur.

Apud Homerum Teucro, ut supra commemoravimus, frater est Ajax. Attamen hic non a principio Telamonis filius videtur fuisse. Neque enim primum ipsius eius personae ulla necessitudo cum Titanibus Telamoni propinquis intercedit.¹⁾ Deinde quae in fabulis posthomeriis nominantur matres eius heroïdesque cognomines²⁾ earum cum nonnullis aliis heroïbus (ut Periboea cum Eurymedonte Gigantum³⁾ rege [Odys. c. VII. v. 57./60.]), nunquam cum illis Titanibus coniunguntur.

Postremo, quod gravissimum est, apud Locrenses alter Ajax⁴⁾ invenitur, qui neque per se ipsum neque per familiam suam cum TelamONIO genere quidquam rationis habet. Quae cum ita sint, Aiace[m] post Teucrum, quem et per se et per matrem suam Titanibus Telamoni cognatis proximum esse vidimus, filium Telamonis factum esse suspicari velim. Certe haec coniectura apte quadrat ad rationem apud Homerum inter Aiace[m] et Teucrum intercedentem: Nam Ajax, hoplites fortissimus, quasi quodam modo patronus et tutor est Teucris et virtute et armatura inferioris (Il. c. VIII. v. 266 ss.; c. XV. v. 465 ss.). Hoc autem cur ita se habeat, perspicue explicatur, si Aiace[m] ab externa nescio qua gente Graeca (a Locrensis?) in Teucris patriam se inferente veteresque eius incolas paullatim obscurante familiae Teucris insertum (i. e. Telamonis filium, fratrem Teucris factum) esse existimamus.

Quod si recte statuimus, ab epicis posthomeriis eam ob causam Aiace[m] aliam matrem (Eriboeam) attributam, Teucris matrem (Hesionam) in paelicis ordinem detrusam esse arbitror, quod illis temporibus Aiace[m] gentiles (ab advenis

---

¹⁾ de Aiace TelamONIO quae tradita sint, v. ap. Fleischerum in Rosch. lex. I^a p. 121 s. v.; O. Rossbachium ap. Wissowam p. 930 ss.

²⁾ de Eriboea v. Schultziū in Rosch. I. I^a p. 1303; de Periboea v. Ps. Apollodor. I. III, c. 12, 7 etc. (cfr. Papium-Benselerum, Eigenamen s. v.); de Meliboea v. Stollum in Rosch. I. II^b p. 2630/1.

³⁾ Inter Gigantes et Titanes quid discriminis intersit, v. M. Mayerum, Gig. u. Tit. p. 3 ss., 50 ss.

⁴⁾ de Aiace Locro v. Fleischerum in Rosch. I. I^a p. 133; Toepfferum ap. Wissowam I p. 936 ss.

sive eiusdem sive alius gentis adiuti?¹⁾ Teucridas gradu demoverant.

Troianam autem ad gentem cur paelex Telamonis traducta sit, in propatulo est. Paelices enim captivae solebant esse. Omnium autem expeditionum a Telamone susceptarum celebratissima ea erat, qua Troiam cum Hercule cepisse narrabatur.²⁾

Iam apparet, quo modo Teucer heros Graecus in familiam regum Troianorum pervenerit.

III. Qua ratione Teucer Semitroianus cum Teucro vetustissimo illo proavo Troianorum coniunctus sit.

Teucrum Troianum ab auctoribus posthomericeis Homericō stemmati regum Troianorum ut socerum Dardani praepositum esse supra diximus. Videtur ergo alter hic Teucer non ante inductus esse quam Teucer Graecus qui fuerat Semitroianus factus est. Quod cum ita sit, non dubito, quin Teucer Troianus a Teucro Semitroiano originem trahat. Atque ideo hunc Teucrum Troianum novatum³⁾ esse existimo, ut Teucris Semitroiani nomen illustratissimum ex omnibus Troianis redderetur.

Eiusdem rationis poëticae alterum exemplum in eodem stemmate regum Troianorum videtur exstare: Astyocho⁴⁾ Graeca uxor Telephi Graeci, postquam una cum marito in Mysiam translata est, primo cum Priamo consanguinitate coniuncta est (idcirco nempe, ut certa causa esset, cur Eurypylus filius eius Troibus auxilium ferret). Huic autem Astyochoe posteriore aetate Troiana⁵⁾ cognominis proava data est cum Erichthonio⁶⁾ prisco illo rege Troianorum matrimonio coniuncta.

---

¹⁾ Ab his advenis dubito an Aiaceis gentiles novam matrem Aiaceis mutuati sint.

²⁾ v. Prellerum-Plewium, Gr. M. II³ p. 232 ss. (Pindar. Nem. III, 37 etc.

³⁾ a Cyprio poeta Teucridarum nomen celebrante?

⁴⁾ de Astyocho v. Stollum in Rosch. I. I^a p. 662; Escherum ap. Wissowam I p. 1872³.

⁵⁾ v. Ps. Apollodor. I. III c. 12, 2; Tzetz. Lyc. v. 29.

⁶⁾ Hic Erichthonius quantam personam in recentiore quadam fabula sustinuerit v. supra c. I, 1, B, b p. 47. et adn. 4.; p. 48.

IV. Quae ratio intercedat inter gentem Teucrorum Troianorum et Teucrum heroem Troianum.

Teucrum Troianum heroem ad exemplum Teucris Graeci herois vere mythici tamquam apographon adumbratum, non gentis ullius eponymum esse modo probavimus.

De gente autem Teucrorum Troianorum capitibus antecedentibus haec demonstravimus:

1. ea quam historia complectitur aetate nullas usquam reliquias gentis Teucrorum repertas esse;
2. Teucrorum gentem item ut Teucrum heroem temporibus bello Troiano antiquioribus adscribi;
3. Teucrorum gentem item ut Teucrum heroem in carminibus Homeri non commemorari, cum eodem Teucro heroe in fabulis quibusdam posthomericeis artissime coniungi.

Quae cum ita sint, nonne veri simile est Teucrorum gentem fabulosam a Teucro heroe denominatam esse?

Similiter Callinus poeta idem qui de 'Teucris' narravit, Asianos 'Ἡσωνίᾱς'¹⁾ appellavit e nomine Hesionae²⁾ heroidis, quam pro Asia heroide Asiae terrae eponyma videtur substituisse³⁾ (v. Strab. p. 627 = Callin. fr. 5 [incert.] B.). Eodem more poetico delibero an aliae quoque gentes fabulosae nomina ceperint, ut Danaï⁴⁾ a Danao heroe vere mythico, Cephenes⁵⁾ a Cepheo (vel *Cephene*) heroe ab omnibus agnito denominati.⁶⁾ —

¹⁾ Hos 'Ἡσωνίᾱς, cum Cimmeriorum expeditione eos petitos esse Callinus narraret, Lydos esse Demetrius Scepheus (ap. Strab. p. 627) ex eo collegit, quod Sardes illo bello a Cimmeriis dirutae erant. Hanc ob causam 'Ἡσωνίᾱς τοὺς Ἀσιωνεῖς Ionice appellari coniecit. Asiae enim nomine olim Lydiam nuncupatam fuisse ex eo suspicatus est quod Iliadis in carmine II. v. 461. Lydium pratum vel Ἀσιον vel Ἀσίω (Strab. p. 650) commemoratum erat. cfr. Steph. Byz. s. v. 'Ἡσωνία.

²⁾ cfr. Meinekium ad Steph. B. s. v. De formis 'Ἡσώνη, 'Ἡσώνη(α, 'Ἡσωνίς v. Maassium, Herm. XXIII p. 615, Kuehner-Blassium Gr. I p. 373. 378, 383; Schulzium, Quaest. ep. p. 49, 488 ss.

³⁾ Asian uxorem Graecam Promethei Graeci a plerisque Graecis pro eponyma Asiae terrae habitam esse Herodotus testatur (I. IV c. 45). Eiusdem autem Promethei uxorem a quibusdam auctoribus Hesionam appellari supra vidimus (v. p. 58; 60).

⁴⁾ v. Belochium, Gr. Gesch. I p. 156/157.

⁵⁾ v. Wilamowitzium, Homer. Unters. p. 152, 12.

⁶⁾ De Dardano Dardanisque quid iudicandum sit, demonstrare hoc loco non licet, cum longum sit.

Ad finem perduximus hanc disputatiunculam. Iam quæ enucleasse nobis videmur paucis comprehendamus:

1. Teucer Telamonius heros et vere Graecus et vere mythicus, non gentis ullius eponymus est.
2. Teucer Troianus heros ad exemplum Teucris Graeci herois tamquam apographon adumbratus, non gentis ullius eponymus est.
3. Teucrorum gentem fabulosam poëtae quidam post-homerici e nomine Teucris herois Troiani finxerunt.

Ad nihilum igitur redacti sunt iidem Teucris, quorum nomen viri docti in monumentis Aegyptiis repperisse sibi visi sunt.¹⁾

---

¹⁾ ut H. Brugsch-Pascha ap. Schliemann. *„Ilios“* App. IX p. 825; A. H. Sayce ap. Schliemann. *„Troia“* praef. p. XXI XXII; M. Hoernes, *Urgesch. d. M.* p. 490. — Quod num iure fecerint, addubitavit iam W. M. Mueller, *Asien u. Europa nach altaegypt. Denkm.* p. 368, et adn. 1.

Tabula argumenti.

	pag.
Praefatio	5—6.
Caput I. De nominibus	7—34.
A) De nominibus populi	7—19.
a) De nominibus, quae cum nominibus vel urbis ipsius vel heroum eponymorum eius cohaerent	7—8.
b) De nominibus, quae a nominibus allorum heroum Troianorum gentiumve eius cognominium derivata sunt	9—14.
c) De nominibus, quae a nominibus geographicis derivata sunt	14—16.
d) De nominibus, quae, cum revera gentium a Troibus diversarum propria iisque iam apud Homerum indita sint, Troianis a tragicis per neglegentiam et confusionem videntur imposita esse	16—19.
B) De nominibus singulorum hominum	19—34.
a) Percensentur quae in Homericis nominibus novata apud scaenicos leguntur	19—31.
b) Percensentur ea nomina, quae neque apud Homerum neque apud cyclicos servata sunt	31—34.
Caput II. De lingua.	35—41.
Appendix. De Tencro Teucrisque	42—66.
I. De Teucro heroe Troiano eiusque populo	42—56.
II. De Teucro heroe Graeco.	56—64.
1. Quae principio patria Teucris fuerit	57—62.
2. Quae principio persona Teucris fuerit.	62—68.
3. Quo modo factum sit, ut Teucer ab epicis post-homericis nothus perhiberetur et Troianorum regum in familiam transferretur	63—64.
III. Qua ratione Teucer Semitroianus cum Teucro vetustissimo illo proavo Troianorum coniunctus sit	64.
V. Quae ratio intercedat inter gentem Teucrorum Troianorum et Teucrum heroem Troianum	65—66.

Vita.

Natus sum Ernestus Henricus Degen a. d. XV. Kal. Mart. anni 1870 Lipsiae patre Ernesto Mauricio, quem tristissimo morbo a suis seiunctum esse valde doleo, matre Anna e gente Lindenberg, quam salvam mihi esse maximo opere gaudeo. Alteri autem mihi exstiterunt parentes, matris et frater, Henricus Lindenberg, quem morte praematura abhinc tres annos nobis abreptum esse graviter lugeo, et soror, Olga Lindenberg, cui ut meritam gratiam etsi sero tamen aliquando referam, permittat mihi fortuna. Fidei addictus sum evangelicae. Litterarum elementis in ludo Lipsiensi imbutus vere anni 1880 in gymnasium, quod reale dicunt, receptus sum. Vere anni 1882 in Thomianam huius urbis scholam transmigravi, quam Iungmanno rectore florentem septem annos frequentavi. Vere anni 1889 maturitatis testimonium adeptus in numerum civium academiae Lipsiensis adscriptus sum. Paulo post morbus acerbus ac longinquus a studiis me impedire coepit. Tamen illis annis scholis interfui Arndtii (†), Brugmanni, Buschii, Ribbeckii (†), Wachsmuthii. Ut in sanitatem restituerer, autumnos anni 1890 Ienam me contuli, ubi docuerunt me viri prae-nobiles Delbrueck. Gaedechens, Gelzer, Goetz, Gundermann, Hirzel, Lorenz. Sodalitatis fui ordinarius:

proseminarii philologici moderante Hirzelio per sex menses,
seminarii philologici moderantibus Gelzero et Hirzelio per duo semestria,

seminarii historici

alterius sectionis Gelzero moderante per sex menses,

alterius sectionis Lorenzio moderante per tria semestria.

Stipendia merui a Kal. Oct. anni 1891 usque ad Kal. Oct. anni 1892. Tunc Lipsiam redii ibique scholas audivi, quas habuerunt viri illustrissimi Heinze, Lipsius, Ribbeck (†), Richter, Schneider, Sievers, Wachsmuth. Benigne admisit me ad societatem philologicam Ribbeck (†) per sex semestria, ad societatem archaeologicam Schneider per tria semestria.

Ab ineunte anno 1893 Hirzelio suadente, Ribbeckio probante barbarorum scaenicorum vestigia persequi conatus sum.

Singulas autem gentes percensenti mihi longae ac multiplices viae emetiendae fuerunt. Ubi primum quae gravissima putavi, collecta habui, aggressus sum ad elaborandum opus latius patens. Eheu, fugaces labuntur anni. Quinto anno horum laborum gravi morbo implicatus sum, e quo adhuc non satis convalui. Quare noli mirari me nunc quidem diutiorum studiorum non ampliorem fructum afferre quam exile hoc frustulum.

Omnibus autem qui me docuerunt et gymnasii et universitatis litterarum praeceptoribus semper maximam gratiam habebo. Ottonis Ribbeckii memoriam egregii fautoris studiorum meorum pio gratoque animo colere nunquam desistam. Item in perpetuum recordabor, quanta humanitate atque benignitate et Curtius Wachsmuth et Franciscus Studniczka erga me usi sint. Summa vero pietate semper prosequar et Rudolfum Hirzelium et Arthurium Schneiderum, qui mira liberalitate studia mea foverunt et eximiam benevolentiam usque ad hunc diem mihi servarunt.

Denique neque Ienensis sodalicii philologorum neque Lipsiensis unquam obliviscar, quorum utrumque et largum fructum litterarum et fidelium amicorum iucundam consuetudinem mihi praebuit.

---

3 2044 036 352 946

